

МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МАТЕРІАЛИ
ІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

“УПРАВЛІННЯ МЕХАНІЗМАМИ
ГАНТУВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ
СИСТЕМ РІЗНИХ РІВНІВ
ФУНКЦІОНУВАННЯ”

МИКОЛАЇВ
20-22 ЛИСТОПАДА 2024 Р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ

**УПРАВЛІННЯ МЕХАНІЗМАМИ
ГАРАНТУВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ
СИСТЕМ РІЗНИХ РІВНІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ**

Матеріали
III Всеукраїнської науково-практичної конференції

м. Миколаїв, 20-22 листопада 2024 р.

Миколаїв
2024

УДК 336.6:351.82:658.15

Конференцію зареєстровано в УкрІНТЕІ (посвідчення № 619 від 25.12.2023 р).

Рекомендовано до друку рішенням науково-методичної комісії факультету менеджменту Миколаївського національного аграрного університету (протокол №3 від 28.11.2024 р.).

Редакційна колегія:

Голова оргкомітету

ШЕБАНІНА О.В. – д-р екон. наук, професор, декан факультету менеджменту Миколаївського національного аграрного університету.

Члени оргкомітету

ПОТРИВАЄВА Н.В. – д-р екон. наук, професор, завідувач науково-дослідного відділу;

ПОЛТОРАК А.С. – д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри менеджменту та маркетингу;

ЧЕРВЕН І.І. – д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри готельно-ресторанної справи та організації бізнесу;

КЛЮЧНИК А.В. – д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки;

ХРИСТЕНКО О.А. – канд. екон. наук, доцент, завідувач кафедри економіки підприємств;

ТИЩЕНКО С.І. – канд. пед. наук, доцент, завідувач кафедри економічної кібернетики, комп'ютерних наук та інформаційних технологій;

ІВАНЕНКО Т.Я. – канд. екон. наук, доцент кафедри готельно-ресторанного бізнесу та організації бізнесу;

ФЕДОСЄЄВА Г. С. - д-р екон. наук, доцент кафедри менеджменту та маркетингу;

СТАМАТ В.М. – канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту та маркетингу;

СУХОРУКОВА А.Л. – канд. наук з держ. управління, доцент кафедри менеджменту та маркетингу;

БУРКОВСЬКА А.І. – доктор філософії (економіка), доцент кафедри менеджменту та маркетингу.

Управління механізмами гарантування фінансово-економічної безпеки соціально-економічних систем різних рівнів функціонування: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Миколаїв; 20-22 листопада 2024 р. Миколаїв : МНАУ, 2024. 98 с.

У збірнику опубліковано тези доповідей III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Управління механізмами гарантування фінансово-економічної безпеки соціально-економічних систем різних рівнів функціонування», на якій обговорювались питання управління фінансово-економічною безпекою держави в умовах європейської та євроатлантичної інтеграції; управління фінансово-економічною безпекою суб'єктів господарювання в умовах глобальної нестабільності; закордонна практика управління системою фінансово-економічної безпеки соціально-економічних систем різних рівнів функціонування; цифровізація процесів управління фінансово-економічною безпекою соціально-економічних систем різних рівнів функціонування.

Відповідальність за достовірність наведених у статтях даних та тверджень несуть їх автори. Стиль і оформлення авторів збережені.

УДК 336.6:351.82:658.15

© Миколаївський

національний аграрний

університет, 2024

ЗМІСТ

Абдуллаєва А. Р. Інтелектуальні системи комунікації як інструмент цифровізації процесів управління фінансово-економічною безпекою	7
Арапенко В. І. Вплив цифрових інструментів електронної комерції на фінансово-економічну безпеку підприємств аграрної галузі	9
Батюк Р. Т. Інформаційні технології в агробізнесі	11
Безушко О. Є. Інновації у бізнесі та цифрова безпека підприємства.....	13
Бутенко В. В., Параскева В. О. Характеристика сучасних стратегій соціального інвестування в Україні.....	15
Бурковська А. І., Онопрійчук Д. О. Моделі стратегічного розвитку аграрного сектору економіки в контексті продовольчої безпеки.....	17
Багаліка Т. О. Фінансово-економічне регулювання розвитку сільськогосподарської кооперації.....	19
Ваврик А. О. Управління запасами в умовах розвитку цифрових технологій.....	21
Волощук М. А. Сучасні підходи до забезпечення надійності та доступності хмарних сервісів.....	23
Вінтоняк Х. П., Гриняк О. Ю. Етичні аспекти управління ризиками компанії в умовах кризи	26
Дармосюк В. М. Застосування матричних моделей для управління фінансово-економічною безпекою в цифровізованих соціально-економічних системах.....	28
Ємець А. О. Вплив штучного інтелекту на майбутнє ринку праці.....	30
Зерницька К. О., Хилько І. І. Застосування теорії ігор для розробки стратегій управління фінансовою безпекою підприємства.....	32
Іванов Ю. Б., Лаптев В. І. Проблеми узгодження податкової політики України в сфері інвестицій з європейським «зеленим курсом».....	34
Івлєв Д. І. Вплив цифровізації на фінансово-економічну безпеку організації.....	36
Клапків Ю. М. Страхування цивільної відповідальності операторів загальнодоступних станцій зарядки електромобілів.....	38
Кучмійова Т. С., Волощук М. А. Цифрові трансформації в сфері менеджменту та маркетингу: виклики, загрози та тренди розвитку.....	40
Лега О. В., Прийдак Т. Б., Яловега Л. В. Фінансово-економічна безпека: важливість обліку та інтеракція ключових учасників.....	42
Лега О. В., Сіренко І. О. Захист фінансових інтересів підприємства через ефективну договірну практику.....	44

Луцак Р. Л. Економічна безпека розвитку внутрішнього ринку: аспекти фінансово-інвестиційного забезпечення.....	46
Марчук Д. М. Інструменти раннього виявлення ризиків для забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств в умовах глобальної нестабільності ...	48
Маслова В. О. Інтеграція маркетингових інструментів у веб-застосунки як фактор підвищення фінансово-економічної безпеки підприємств.....	50
Мерзлікіна М. О. Ризик-менеджмент як інструмент забезпечення фінансово-економічної стійкості підприємства в умовах невизначеності.....	52
Опалько В. В., Денисенко В. О. Вплив цифровізації інвестиційних процесів на управління фінансово-економічною безпекою підприємства.....	54
Орешко А. Ф. Управління фінансовими ризиками.....	56
Папіровська В. І. Стратегії залучення інвестицій для розвитку підприємства.....	58
Пархоменко О. Ю. Застосування технологій Big Data для моніторингу та прогнозування загроз фінансово-економічній безпеці підприємств.....	60
Пешкова Б. Р. Вплив державної політики на розвиток малого та середнього бізнесу.....	62
Прокопчук О. В. Оцінка ризиків для внутрішніх та зовнішніх інвесторів як чинник інвестиційної безпеки України.....	65
Просолов О. О. Інноваційні стратегії як фактор конкурентоспроможності компаній.....	67
Полторацький А. С., Сухорукова А. Л. Безпека праці як фактор забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства	69
Рибалко А. С. Підвищення ефективності управління зовнішньоекономічною діяльністю як елемент забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.....	71
Савка Є. В. Сутнісно-змістовні характеристики забезпечення економічної безпеки підприємства.....	73
Сич А. О. Менеджмент фінансово-економічної безпеки соціально-економічних систем: міжнародний досвід.....	75
Смирнов О. Є. Роль системи управління ризиками у підтримці економічної стабільності підприємства.....	77
Стават В. М. Інвестиційна безпека як складова системи управління фінансовою безпекою підприємств.....	79
Сухорукова А. Л. Екологічний менеджмент в контексті забезпечення економічної безпеки підприємства.....	81

Тищенко С. І. Стохастичне моделювання ризиків цифрової трансформації в системі управління фінансово-економічною безпекою підприємств.....	83
Тищенко А. О., Борисенко Д. В. Вплив цифрових технологій на фінансово-економічну безпеку бізнесу та держави.....	85
Торгашева К. К. Роль логотипу в забезпеченні фінансово-економічної безпеки підприємств в харчовій сфері.....	87
Успаська О. І. Особливості застосування інноваційних технологій в системі менеджменту підприємств України.....	88
Хилько І. І., Слободян Т. А. Моделі економічного аналізу для оцінки ризиків у бізнесі.....	90
Хомюк С. П. Система економічної безпеки України: концептуальні підходи, публічно-управлінський контекст.....	92
Хорішко А. М. Організаційно-економічний механізм функціонування сільськогосподарської обслуговуючої кооперації.....	94
Яременко О. І., Цюпра Т. В. Управління кібернетичною безпекою організації: стандарти Європейського Союзу.....	96

Абдулласва А. Р.,
здобувач вищої освіти факультету менеджменту
Науковий керівник: Пархоменко О. Ю.,
кандидат фізико-математичних наук, доцент,
доцент кафедри економічної кібернетики,
комп'ютерних наук та інформаційних технологій
Миколаївський національний аграрний університет м. Миколаїв, Україна

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ СИСТЕМИ КОМУНІКАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО- ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ

Цифровізація процесів управління фінансово-економічною безпекою є критично важливою складовою для сучасних соціально-економічних систем. Одним з інструментів, що значно посилює ці процеси, є впровадження інтелектуальних систем комунікації, які забезпечують інтеграцію, аналіз даних та ефективну взаємодію всіх ланок управління. Інтелектуальні системи комунікації сприяють швидкому пошуку інформації, автоматизації процесів комунікації, а також забезпечують захищеність та надійність переданих даних.

Сучасні інтелектуальні системи комунікації можуть включати штучний інтелект, обробку природної мови (NLP), чат-боти, голосові асистенти, системи відеоконференцій із функціями розпізнавання осіб та безпечні платформи обміну повідомленнями. Ці технології дозволяють не тільки покращити ефективність комунікації в межах компанії, але й забезпечують новий рівень захищеності інформації, що має безпосередній вплив на фінансово-економічну безпеку підприємства.

Розглянемо досвід провідної міжнародної компанії з надання послуг у сфері фінансових технологій, яка запровадила інтелектуальну систему комунікацій для управління фінансово-економічною безпекою. Компанія використовує хмарну платформу, яка включає чат-ботів з функціями аналізу поведінки користувачів для виявлення підозрілих операцій. Інтелектуальна система комунікації в режимі реального часу аналізує всі транзакції клієнтів, сповіщаючи відповідні служби компанії при виявленні нетипових поведінкових патернів.

Крім того, впровадження відеоконференцій з функціями розпізнавання обличчя для обговорення конфіденційних даних дозволило компанії значно знизити ризик витоку інформації. Система автоматично фіксує учасників розмови та проводить автентифікацію обличчям, що підвищує безпеку обміну інформацією.

Відомий банк у Європі нещодавно розгорнув систему внутрішньої комунікації на основі штучного інтелекту, яка допомагає відділу безпеки ідентифікувати можливі загрози та шахрайські дії. Ця система аналізує повідомлення співробітників і здійснює відстежування незвичних шаблонів обміну інформацією, які можуть свідчити про внутрішні ризики. Завдяки

таким інтелектуальним комунікаційним інструментам банк зміг попередити низку інцидентів, що потенційно загрожували його фінансовій стабільності.

На прикладі великої виробничої компанії можна розглянути, як інтелектуальні системи комунікацій допомагають зменшити ризики та забезпечити стабільність. На виробничих підприємствах використовуються автоматизовані системи комунікації, які збирають дані від сенсорів у виробничих цехах та відправляють інформацію щодо стану обладнання до центральної системи управління. Завдяки інтеграції зі штучним інтелектом такі системи можуть відстежувати відхилення у роботі обладнання, і в разі виявлення аномалій — попереджати службу безпеки про можливі загрози для економічної стабільності компанії.

Переваги інтелектуальних систем комунікацій для соціально-економічних систем значні:

1. Зменшення ризиків витоку конфіденційної інформації. Використання захищених платформ комунікації дозволяє компаніям запобігати можливим порушенням безпеки.

2. Ефективне реагування на загрози. Автоматизація аналізу даних і моніторинг поведінкових патернів дозволяють швидко виявляти ризики та запобігати інцидентам.

3. Скорочення витрат на безпеку. Впровадження інтелектуальних рішень дозволяє автоматизувати низку завдань, що знижує навантаження на співробітників і зменшує витрати на управління безпекою.

Інтелектуальні системи комунікацій стають невід'ємною частиною сучасної цифрової трансформації, зокрема для забезпечення фінансово-економічної безпеки в соціально-економічних системах. Завдяки можливостям штучного інтелекту, захищеним каналам передачі даних і автоматизації обробки інформації, підприємства можуть забезпечити ефективну комунікацію на всіх рівнях, мінімізуючи ризики витоку інформації та підвищуючи стабільність бізнес-процесів. Реальні приклади компаній свідчать про те, що впровадження таких систем дозволяє досягти нового рівня захисту та ефективності, що є важливим фактором для будь-якої сучасної організації.

Список використаних джерел:

1. Lopatovskyi V., Dubych Y. Formation of the enterprise's digital communications system: aspects of economic business security. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*. 2022. Vol. 7, no. 4. P. 69–75. URL: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2022-4-9>.

2. Snishchenko R. Business digitalization as a strategic tool for financial and economic security. *Scientific Bulletin of Odessa National Economic University*. 2023. Vol. 3-4, no. 304-305. P. 79–86. URL: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2023-3-4-304-305-79-86>.

3. Yefremova K. Digital Economy Technologies and Financial Security. *Law and innovations*. 2023. No. 2 (42). P. 7–11. URL: [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2023-2\(42\)-1](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2023-2(42)-1).

Арапенко В. І.,
здобувач вищої освіти факультету менеджменту
Науковий керівник: Пархоменко О. Ю.,
кандидат фізико-математичних наук, доцент,
доцент кафедри економічної кібернетики,
комп'ютерних наук та інформаційних технологій
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ НА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ

Сучасні аграрні підприємства все частіше впроваджують цифрові інструменти електронної комерції, які допомагають їм адаптуватися до умов глобальної конкуренції та підвищувати ефективність своєї діяльності. Електронна комерція створює нові можливості для продажу продукції, комунікації з постачальниками та клієнтами, а також для оптимізації внутрішніх бізнес-процесів. Водночас, використання цифрових технологій накладає певні виклики, пов'язані з безпекою фінансових даних і захистом від кіберзагроз. У цій доповіді розглянемо, як цифрові інструменти електронної комерції впливають на фінансово-економічну безпеку аграрних підприємств.

Цифрові інструменти електронної комерції, такі як платформи для онлайн-продажу та електронні ринки, дозволяють аграрним підприємствам вийти на нові ринки без значних витрат. Онлайн-торгівля відкриває доступ до широкої аудиторії, що особливо важливо для аграрних підприємств, розташованих у віддалених регіонах. Наприклад, завдяки платформам електронної комерції, таким як Alibaba та Amazon, підприємства можуть продавати продукцію напряму споживачам у різних країнах, що зменшує витрати на посередників та збільшує прибуток [1].

З одного боку, це сприяє зростанню доходів і дозволяє ефективніше планувати фінансову діяльність, але з іншого – ставить підприємства перед ризиками, пов'язаними з міжнародними транзакціями та необхідністю захищати фінансові дані.

Завдяки цифровим інструментам електронної комерції аграрні підприємства можуть знижувати витрати на управління запасами, логістику та документообіг. Наприклад, використання ERP-систем (наприклад, SAP або Oracle) допомагає оптимізувати ланцюжки постачання, вести електронний облік товарів та відстежувати всі фінансові транзакції. Це дозволяє не лише зменшити витрати, але й запобігати фінансовим ризикам, пов'язаним із помилками або шахрайством.

Управління фінансовими потоками в електронному середовищі допомагає аграрним підприємствам отримувати повну картину витрат і доходів у режимі реального часу, що є критичним для їхньої фінансової стійкості. Проте такий підхід може вразити підприємства до кібератак,

зокрема, на системи управління даними та транзакційні системи.

Електронна комерція також підвищує прозорість діяльності аграрних підприємств, оскільки більшість процесів, включаючи укладання договорів, закупівлі та платежі, відбувається через цифрові канали. Це створює умови для підвищення довіри з боку партнерів і споживачів, що позитивно впливає на репутацію підприємства і зміцнює його фінансово-економічну безпеку [2].

Приклади таких компаній, як John Deere, які використовують цифрові інструменти для моніторингу якості продукції та прозорості транзакцій, свідчать про те, що інтеграція технологій може бути ефективною стратегією для залучення довгострокових інвестицій та забезпечення фінансової стабільності. Однак, зростання прозорості може призводити до витоку конфіденційних даних і порушення кібербезпеки, що вимагає впровадження додаткових засобів захисту.

Фінансово-економічна безпека аграрних підприємств суттєво залежить від рівня кібербезпеки. Впровадження електронної комерції збільшує ризики атак, які можуть націлюватись на банківські рахунки, особисті дані клієнтів, інтелектуальну власність і внутрішні фінансові документи. Для захисту від таких загроз необхідно використовувати багатофакторну аутентифікацію, шифрування даних та розвивати системи виявлення вторгнень.

Реальні приклади кіберзагроз, зокрема атака на аграрні компанії, що призвела до витоку даних і фінансових втрат, підкреслюють важливість інвестицій у кібербезпеку. Такі інструменти, як системи виявлення вторгнень (IDS) і захист кінцевих точок (Endpoint Protection), допомагають знижувати ризики, пов'язані з кібератаками на підприємства [3].

Цифрові інструменти електронної комерції значно розширюють можливості аграрних підприємств щодо розвитку, доступу до ринків і оптимізації бізнес-процесів, однак водночас створюють нові виклики для фінансово-економічної безпеки. Ефективне використання цифрових технологій дозволяє підприємствам підвищувати свою конкурентоспроможність і доходи, але вимагає комплексного підходу до захисту фінансових і комерційних даних. Інвестиції в кібербезпеку, удосконалення процесів управління ризиками та дотримання стандартів конфіденційності є ключовими факторами для успішного функціонування аграрних підприємств у сучасному цифровому середовищі.

Список використаних джерел:

1. How do agribusinesses thrive through complexity? The pivotal role of e-commerce capability and business agility / J. Lin et al. *Decision Support Systems*. 2020. Vol. 135. P. 113342. URL: <https://doi.org/10.1016/j.dss.2020.113342>.
2. Sustainability of rural agribusiness through e-commerce information systems / R. Huaraca Aparco et al. *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*. 2022. Vol. 968, no. 1. P. 012002. URL: <https://doi.org/10.1088/1755-1315/968/1/012002>.
3. Liu X., Wang X., Yu W. Opportunity or Challenge? Research on the Influence of Digital Finance on Digital Transformation of Agribusiness. *Sustainability*. 2023. Vol. 15, no. 2. P. 1072. URL: <https://doi.org/10.3390/su15021072>.

Батюк Р. Т.,
асистент кафедри інформаційних технологій в менеджменті
Львівський національний університет
ветеринарної медицини та біотехнологій
імені С.З. Гжицького, м. Львів

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В АГРОБІЗНЕСІ

Інформаційні технології можуть суттєво допомогти у вирішенні широкого кола проблем, пов'язаних з плануванням, прогнозуванням, аналізом і моделюванням сільськогосподарських процесів. Застосовувані високоефективні технології збору та обробки інформації (сільськогосподарські показники) координують виробничі процеси як засіб досягнення поставленої мети.

Впровадження нових технологій та цифрова трансформація аграрних господарств значною мірою визначатимуть ефективність та конкурентоспроможність підприємств АПК в глобальному масштабі. Зміни вже вплинули на виробництво, планування збуту та канали розподілу, і тепер з'являється все більше інтелектуальних технологій, які можуть змінити процеси, з якими спочатку знайомі фермери.

Використання ІТ у сільському господарстві обмежувалося використанням комп'ютерів і програмного забезпечення переважно для фінансового менеджменту та моніторингу бізнес-операцій. Останнім часом фермери почали використовувати цифрові технології для відстеження посівів, худоби та різних елементів сільськогосподарського процесу.

Попри те, що агропромисловий комплекс завжди характеризувався складністю та багатогранністю завдань, які вирішувалися, існує потреба у використанні новітніх інформаційних технологій. Для зниження витрат необхідний перехід на нові методи інформаційного забезпечення та широке застосування автоматизованих технологій управління.

В останні роки впровадження інформаційних технологій в сільському господарстві призвело до коригування способів обробки сільськогосподарських культур та управління полями. Технології докорінно змінили концепцію сільського господарства, зробивши його більш вигідним, ефективним, безпечним та простим [1, с. 75].

Геоінформаційні технології, багатофункціональні установки для енергоощадження, селекції високопродуктивних сортів рослин і виведення високопродуктивних порід тварин, створення біологічно активних кормових добавок для тварин, нових лікарських засобів для тварин, сучасні методи боротьби з хворобами тварин і рослин, дозволяють замінити класичне екстенсивне сільське господарство на точне землеробство.

Одним із сучасних застосувань ІТ в агропромисловому виробництві є точне землеробство, яке забезпечує стратегію управління врожаєм за допомогою глобальної системи позиціонування (GPS), геоінформаційних

систем (ГІС) і технологій, а також даних з багатьох джерел. умови росту і розвитку рослин та економічне становище кожної господарської одиниці в межах одного поля.

Зараз перспективи розвитку інформаційних технологій у сільському господарстві надзвичайно високі. Впровадження сучасних систем землекористування та інформаційних агротехнологій вимагають розробки та впровадження інноваційних інформаційних технологій. До таких систем можна віднести Global Positioning System (GPS), "Rapid Eye", CORINE Land Cover (Coordination of Information on the Environment). Встановлено, що ефективними для аграріїв є інноваційні платформи, які працюють у сфері big data такі продукти як: БАЙЕР БІЗНЕС ПЛЮС, AGRIANALYTICA, SAATBAU PROFIT MANAGER тощо. Ґрунтово-кліматичні умови України дають змогу значно розширити обсяги органічного землеробства. Програми ГЕО-Агро, ГІС Панорама Землеробство, Farm Works Site (Pro), SST Summit, SMS Desktop Software (Advanced і Basic), JD Reports MAP, АграрОфіс, Agro-Net NG, FarmView Record Keeper та інші дають можливість автоматичного розрахунку потреби в насінні, добривах та засобах захисту рослин, а також забезпечують функцію ефективного управління земельними, виробничими, трудовими та фінансовими ресурсами аграрних підприємств [2].

Впровадження сучасних інформаційних технологій в аграрне виробництво означає постійне збагачення інформацією з різноманітних зовнішніх джерел (наприклад, через Інтернет) практично з будь-якого місця та в будь-який час. Певні дані прогнозу погоди можуть бути доступні фермерам протягом дня. Це дозволяє більш раціонально та ефективно використовувати різні хімічні фітопрепарати та значно знижує ризик забруднення навколишнього середовища.

Сучасні персональні комп'ютери та сервери дозволяють з кожним роком накопичувати та обробляти все більші обсяги даних, що підвищує потужність та продуктивність інформаційних технологій у компаніях, що значно сприяє підвищенню ефективності управління виробництвом. Інформаційні технології можуть надати істотну допомогу у вирішенні широкого кола проблем, пов'язаних з плануванням, прогнозуванням, аналізом і моделюванням сільськогосподарських процесів.

Список використаних джерел:

1. Дворник І. В. Ефективність використання інформаційних технологій сільськогосподарськими підприємствами. Збірник тез VII Всеукраїнської науково-практичної конференції *"Нові інформаційні технології управління бізнесом"*. Київ: Спілка автоматизаторів бізнесу, 2024. С.75-78.
2. Уніят Л., Уніят П. Цифровізація як перспективний напрям підвищення економічної ефективності продукції рослинництва в сільськогосподарських підприємствах. *Вектори інноваційного розвитку освіти, науки і бізнесу в умовах глобальних змін*: матеріали ІХ Міжнар. наук.-практ. конф. 2021. С. 18-19

Безушко О. Є.,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
факультету менеджменту
Науковий керівник: Хилько І. І.,
старший викладач кафедри економічної кібернетики,
комп'ютерних наук та інформаційних технологій
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

ІННОВАЦІЇ У БІЗНЕСІ ТА ЦИФРОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах стрімкого розвитку цифрових технологій питання щодо, інформаційної безпеки для бізнесу набуває особливого значення. Інновації є провідним драйвером для бізнесу, вони дозволяють оптимізувати роботу та зменшити витрати. В наш час інноваційні технології інтегруються в усі сфери діяльності бізнесу, підвищуючи ефективність роботи, але при цьому виникають і значні ризики кіберзагроз. Саме тому, моделювання цифрової безпеки є ключовим елементом стратегічного управління бізнесу.

Метою роботи є аналіз впливу інноваційних технологій на бізнес та аналіз підходів до моделювання цифрової безпеки для ефективного управління щодо кіберзагроз.

Впровадження інноваційних технологій в наш час стало необхідним задля забезпечення конкурентоспроможності, ефективності та розвитку бізнесу. Ось деякі технології нашого часу які вже впровадили у свій бізнес більшість великих компаній:

- CRM Система: дозволяє зберігати дані про кожного клієнта в базі, надаючи швидкий доступ до історії клієнтського кабінету. Також дозволяє автоматизувати бізнес-процеси, такі як відстеження лідів, персоналізованих пропозицій.

- ERP Система: програмне забезпечення, яке дозволяє організувати роботу різних відділів в єдиний простір. ERP є дуже хорошою інновацією саме для малих бізнесів, адже допомагає зібрати різні інформаційні системи в єдину базу даних.

- Хмарні технології: якісний варіант для обробки даних в онлайн, чим і полегшує доступ до інформації. Дозволяє мінімізувати витрати бізнесу.

- Аналітика даних: є невід'ємною частиною сучасного бізнесу та використовується для виявлення тенденцій і залежностей, які можуть бути неочевидними при першочерговому аналізу даних.

- IoT або ж інтернет речей: дозволяє компанії відстежувати як і стан обладнання, так і покращити взаємозв'язок компанії з клієнтами через «розумні» нововведення.

Але, попри всі вище перераховані інновації, не слід забувати про кібербезпеку. Кібербезпека передбачає сукупність технологій, процесів і заходів, спрямованих на захист комп'ютерних систем, мереж і даних від

несанкціонованого доступу, тобто кібератак, пошкоджень або викрадення інформації [1]. Також кібербезпека має дуже великий вплив для забезпечення безперебійної роботи компаній, захисту даних.

Створення цифрової безпеки є невирішеною проблемою більшості підприємств. У 2023 році в Україні кількість кібератак, порівняно з 2022 роком, зростає майже на 16% до 2543 інцидентів [2].

Наразі в Україні цифрова безпека знаходиться на дуже низькому рівні порівняно з іншими країнами. Попри досить успішні показники компанії та на її вклад до розвитку цифрової безпеки, аналіз показує що знищити підприємство всередині можна лише за кілька кроків. Саме тому рекомендують використовувати математичну модель цифрової безпеки.

Основна мета моделювання цифрової безпеки полягає в забезпеченні надійного рівня захисту даних і цифрових активів організації. Тому розробляють багатокритеріальні схеми, які дозволяють ідентифікувати три основні елементи моделі, а саме:

- Цифрове середовище підприємства за категоріями: доступність інформації, місце її зберігання тощо.
- Потенційного «зловмисника» з урахуванням його мотивації.
- Цифрову атаку з позиції застосування різних інструментів і необхідних для її здійснення ресурсів [3].

Отже, інноваційний розвиток є необхідною складовою не тільки для розвитку підприємства, але і задля його оптимізації та мінімізації витрат. В наш час новітні технології розвиваються з дуже швидким темпом, тому потрібно з часом змінювати інноваційний підхід до бізнесу, адже це дасть результат не тільки всередині виробничого процесу, але й надасть компанії нових клієнтів через те, що значна частина обирає те що зручно. Але не варто забувати про цифрову безпеку яка є невід'ємною при створенні бізнесу, адже швидке встановлення загроз надає можливість вжити необхідних заходів задля усунення небезпеки.

Список використаних джерел:

1. Коваль П. О. Кібербезпека – засіб захисту інформації. Глобальні цілі сталого розвитку – безпека світу, соціально-економічні та екологічні прояви, можливості активізації партнерства : тези доповідей - здобувачів вищої освіти денної й заочної форм навчання за результатами щорічного тематичного «круглого столу» на обліково-фінансовому факультеті, м. Миколаїв, 12 листопада 2020 р. Миколаїв : МНАУ, 2020. С. 32-34. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/8264/1/32-34.pdf> (дата звернення: 06.11.2024).
2. Жарикова А. Кількість кібератак у 2023 році зростає на 16% - Держспецзв'язку. *Економічна правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2024/01/31/709355/> (дата звернення: 06.11.2024).
3. Касьянова Н. В., Біличенко М. М., Севериненко А. О. Моделювання цифрової безпеки підприємства. *Modern Economics*. 2023. № 39 (2023). С. 54-61. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V39\(2023\)-08](https://doi.org/10.31521/modecon.V39(2023)-08) (дата звернення: 06.11.2024).

Бутенко В. В.,
*кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і фінансів*
Параскева В. О.,
*студентка 2 курсу магістратури,
спеціальності 071 «Облік та оподаткування»*
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
м. Одеса, Україна

ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНИХ СТРАТЕГІЙ СОЦІАЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Соціальне інвестування є одним із важливих напрямів розвитку сучасної економіки, що дозволяє підприємствам не лише підтримувати фінансову стійкість, але й сприяти розв'язанню соціальних та екологічних проблем. Для України, де значна частина населення потребує покращення життєвих умов, освіти, охорони здоров'я, а також збереження довкілля це дуже актуально. Сучасні стратегії соціального інвестування допомагають бізнесу створювати додаткову цінність, сприяють зростанню довіри споживачів і міжнародних партнерів.

Соціальне інвестування – «економічний процес, що знаходиться під впливом певного кола факторів та втілюється на основі впровадження певних технологій та принципів реалізації, основною метою якого є отримання максимального соціального та економічного ефекту від упровадження інвестиційних проєктів» [1]. Соціальне інвестування включає застосування стратегічної політики, яка спрямована на досягнення не лише фінансових, але й соціальних результатів.

В умовах українських воєнних реалій поняття «соціальне інвестування» застосовується як у контексті інвестування в проєкти та ініціативи, що спрямовані на розв'язання соціальних проблем, так і в контексті відновлення інфраструктури, охорони здоров'я, підтримки освіти, екологічних проєктів, та допомоги вразливим групам населення, наприклад, внутрішньо переміщеним особам. В часи, коли Україна продовжує стикатись з викликами війни та необхідністю відбудови, соціальне інвестування набуває особливого значення.

Соціально відповідальне інвестування – «процес прийняття інвестиційних рішень, який враховує соціальні та екологічні наслідки інвестицій. У його основі лежить вивчення і виділення в якості прийнятних об'єктів для інвестування компаній, що задовольняють визначеним критеріям корпоративної соціальної відповідальності, під якою розуміється відкрита і прозора ділова практика, як базується на етичних цінностях, повазі до своїх співробітників, акціонерів і споживачів, а також турботі про навколишнє середовище» [1]. Такий підхід може виключати інвестиції у компанії, що займаються шкідливими практиками, а також дозволяє інвесторам поєднати

фінансові рішення з власними цінностями та принципами. Український бізнес не залишається осторонь та активно долучається до впровадження практик відповідального інвестування. У порівнянні з європейськими країнами, відповідальне інвестування є відносно новим явищем для України, але наразі дуже актуальним та необхідним з огляду на політичну та економічну ситуацію в країні [3]. Імпакт-інвестування – це форма інвестування, основна ідея якого полягає в тому, що інвестиції можуть бути одночасно прибутковими й корисними для суспільства. «Цей підхід до інвестування має потенціал для відновлення економіки, підтримки соціальної інтеграції, розвитку інфраструктури та розв’язання інших проблем спричинених воєнною агресією РФ» [3].

За допомогою імпакт-інвестицій можливе відновлення зруйнованих міст та інших об’єктів інфраструктури, що поверне життя у постраждалі регіони, забезпечить робочі місця та відновить економічну активність. Імпакт-інвестиції можуть сприяти розвитку медичних закладів, реабілітаційних центрів та програм підтримки постраждалих від війни. Інвестиції у «зелені» технології та енергетичну незалежність можуть не тільки допомогти у відновленні економіки, але й сприяти зменшенню залежності від традиційних енергоресурсів, що дуже важливо в умовах війни [3].

В умовах війни та економічної нестабільності в Україні дедалі більшої актуальності набувають видатки на соціальне інвестування. Стратегії соціального інвестування – методи, що застосовуються для вибору об’єктів інвестування відповідно до певних критеріїв відповідальних інвесторів, котрі мають на меті не тільки отримати прибутки, але й допомогти у розв’язанні соціальних проблем сучасності. Через нестабільну економічну ситуацію та невизначеність в Україні соціальне інвестування стикається з багатьма викликами, проте його роль у відновленні країни від наслідків війни стає все більш вагомою та очевидною. Для покращення ситуації в цій сфері важливо створити механізми заохочення бізнесу до соціального інвестування та залучати більше молодих підприємців до реалізації соціальних проєктів.

Список використаних джерел:

1. Гарбар Ж. В., Мазур К. В., Мостенська Т. Г. Корпоративне управління та соціальна відповідальність. Частина 2. Корпоративна соціальна відповідальність: навч. посібник. Вінниця : ВНАУ, 2020. 228 с.
2. Седікова І., Седіков Д. Соціальне інвестування як елемент стратегії корпоративної соціальної відповідальності. *Food Industry Economics*. 2024. Т. 16, № 2. С. 44–51. URL: <https://doi.org/10.15673/fie.v16i2.2940>
3. SOCIAL INVESTMENT IN CORPORATION DEVELOPMENT STRATEGY IN UKRAINE / N. S. Orlova та ін. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2020. Т. 2, № 33. С. 566–573. URL: <https://doi.org/10.18371/fcaptop.v2i33.207244>

Бурковська А. І.,
доктор філософії з економіки,
доцент кафедри менеджменту та маркетингу

Онопрійчук Д. О.,
здобувач вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент»
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв

МОДЕЛІ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ В КОНТЕКСТІ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ

Аграрний сектор економіки є фундаментальною складовою продовольчої безпеки, оскільки саме від нього залежить здатність країни забезпечувати своє населення харчовими продуктами. В умовах зростаючих глобальних викликів, таких як зміни клімату, зростання населення та нестабільність на міжнародних ринках, роль аграрного сектору як основного джерела продовольства стає ще більш важливою. Успішне функціонування агросектору впливає не лише на економічну стабільність, але й на соціальну згуртованість, здоров'я населення та національну безпеку [1].

Однією з головних умов забезпечення продовольчої безпеки є стабільне та ефективне виробництво сільськогосподарської продукції. У цьому контексті аграрний сектор має бути здатним відповідати на внутрішній попит на харчові продукти, навіть в умовах економічних і кліматичних криз. Україна, як країна з великим аграрним потенціалом, грає важливу роль на світовому ринку сільськогосподарської продукції, що дозволяє забезпечувати продовольчі потреби як власного населення, так і інших країн [2]. Однак забезпечення стабільної продовольчої безпеки вимагає значних інвестицій в інфраструктуру, технології та ефективну політику регулювання.

Моделі стратегічного розвитку аграрного сектору економіки є ключовими для забезпечення продовольчої безпеки як окремих країн, так і світу загалом. Аграрний сектор відіграє центральну роль у формуванні економічної стабільності та добробуту суспільства, оскільки він безпосередньо забезпечує населення харчовими продуктами. У контексті сучасних викликів, таких як зміни клімату, демографічні зміни та глобалізація, необхідно переосмислити стратегії розвитку агросектору, щоб він зміг відповідати новим вимогам і забезпечувати стабільну продовольчу систему [3].

Однією з важливих моделей стратегічного розвитку є інноваційна модель, яка орієнтована на впровадження новітніх технологій у сільськогосподарське виробництво. Технологічні інновації, такі як автоматизація процесів, використання штучного інтелекту для управління ресурсами та розвиток біотехнологій, можуть суттєво підвищити ефективність агровиробництва. В умовах зростаючих кліматичних ризиків, зокрема посухи та повеней, нові технології можуть допомогти оптимізувати виробничі

процеси, зменшити втрати врожаю та збільшити продуктивність [4]. Інновації також можуть сприяти розвитку екологічно чистого сільського господарства, що стане важливим фактором збереження природних ресурсів і зниження негативного впливу на довкілля.

Ще однією важливою моделлю є модель сталого розвитку, яка поєднує економічні, соціальні та екологічні аспекти. Ця модель передбачає збереження природних ресурсів для майбутніх поколінь, а також створення умов для розвитку сільських громад і підвищення якості життя фермерів. Сталий розвиток аграрного сектору сприяє підтримці біорізноманіття, зниженню рівня забруднення довкілля та оптимізації використання ресурсів [2].

Глобалізація також вносить значні корективи в стратегії розвитку аграрного сектору. Модель інтеграції у світову економіку передбачає активну участь у міжнародній торгівлі та залучення іноземних інвестицій. Вона надає можливість для розвитку експорту сільськогосподарської продукції та створює нові ринки збуту для українських виробників [3]. Тому важливо поєднувати стратегії інтеграції з внутрішніми заходами для забезпечення стабільності продовольчої системи.

Отже, моделі стратегічного розвитку аграрного сектору повинні враховувати сучасні виклики та можливості. Поєднання інноваційних технологій, сталого розвитку, інтеграції у світову економіку та державної підтримки є основою для забезпечення стабільної продовольчої безпеки. В умовах глобальних змін аграрний сектор залишається ключовим елементом економічного розвитку, і його ефективна стратегія — це запорука стабільного майбутнього.

Список використаних джерел:

1. Shebanina O., Klyuchnik A., Burkovska A., Caruso D. and Burkovska A. Providing labor income as a supporting factor of the food security. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2018. № 40(4). P. 597-608. DOI: <http://doi.org/10.15544/mts.2018.51>
2. Бурковська А. І., Гончаренко М. О., Різун В. Р. Управління кадровою політикою сільськогосподарських підприємств в контексті мотивації праці. *Modern Economics*. 2023. № 41(2023). С. 19-23. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V41\(2023\)-03](https://doi.org/10.31521/modecon.V41(2023)-03).
3. Burkovska A., Dubeniuk Ya. Marketing Strategy as an Element of Enterprise Management in Today's Ukrainian Conditions. *Modern Economics*. 2024. 44(2024), 36-40. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V44\(2024\)-05](https://doi.org/10.31521/modecon.V44(2024)-05).
4. Полторак А. С., Сухорукова А. Л., Бурковська А. І. Кібербезпека в системі трансформації управління бізнес-організацією. Трансформація менеджменту бізнес-організацій: сучасні тренди та виклики : колективна монографія. Київ : *Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана*. 2021. С. 158-176. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/10893/1/17.pdf>.

Багаліка Т. О.,
здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії,
факультет обліку та фінансів
Науковий керівник: Томілін О. О.,
д-р екон. наук, професор, професор кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ

Аграрний сектор економіки дає життєво необхідну людині продукцію: основні харчові продукти та сировину для вироблення предметів споживання. Однією з невирішених проблем, які стримують ефективний розвиток сільського господарства є не відпрацьованість процесу регулювання сільськогосподарської кооперації, фінансово-економічного механізму господарювання.

У сучасних ринкових умовах господарювання особливого значення набуває пріоритетний напрям розвитку аграрної сфери, а саме – формування сільськогосподарських кооперативів з метою більшого зміцнення економічного потенціалу агропромислового виробництва. Сільськогосподарські виробники, що є членами сільськогосподарського кооперативу, мають різні витрати на виробництво та реалізацію продукції, а кооператив має сформувати єдину ціну, за якою буде здійснюватись продаж. Тому саме собівартість продукції підприємства, що має найвищі витрати буде закладена у кінцеву формулу ціни.

Під агропромисловим виробництвом розуміємо систему ринкових взаємовідносин між трьома базовими сферами з метою організації процесу виробництва продукції, на основі поєднання державного і ринкового механізмів регулювання міжгалузевих економічних зв'язків у сфері аграрного виробництва. Бувши стратегічно важливою областю економіки держави агропромислове виробництво визначає сучасний стан і тенденції розвитку аграрної сфери [1, с. 19].

Оскільки виробництво продукції сільського господарства забезпечує продовольчу безпеку країни в цілому і кожного мешканця зокрема, то важливого значення набуває динаміка виробництва продукції сільського господарства на одну особу. З переходом до ринкових умов господарювання в Україні значно змінилися рівень і структура споживання населенням основних продовольчих продуктів.

Серед головних чинників варто відзначити:

- війна в Україні;
- національні особливості харчування;
- географічне розташування;
- ґрунтово-кліматичні умови;

- віковий склад населення;
- організаційно-економічні фактори, що визначають об'єми власного виробництва продовольства та ін.

Останніми роками назріла необхідність кооперування агровиробників внаслідок проведення реструктуризації більшості традиційних сільськогосподарських підприємств, що призвела до їх подрібнення зі створенням значної кількості фермерських та господарств населення, які не мають належної матеріально-технічної бази.

Мета кооперативної підприємницької діяльності – задоволення матеріальних та інших потреб і інтересів своїх членів, – що зрештою визначають внутрішню структуру, характер управління і праці, розподіл доходів та інші особливості конкретної її організаційно-правової форми.

Розвиток українського аграрного законодавства свідчить про стійку тенденцію до перетворення сільськогосподарських кооперативів або на переробні підприємства, або на суб'єктів господарювання, діяльність яких спрямована насамперед на обслуговування невеликих товаровиробників – фермерських господарств [3].

На нашу думку, до основних питань, що потребують вирішення на законодавчому рівні, можна віднести розширення програм державної підтримки сільськогосподарських виробників та сільськогосподарських кооперативів.

Фінансово-економічне регулювання сільськогосподарського виробництва є поняттям комплексного характеру. До останнього входить оцінка фінансово-економічних заходів: бюджетного, кредитного та фіскального спрямування у сталому агропромисловому виробництві [2].

Таким чином, макроекономічне регулювання сільськогосподарською кооперацією, яке застосовувалось в попередні роки, частково вичерпало себе і є необхідним застосування нового методу управління з урахуванням політики інтенсивних технологій. Вважаємо, що одним із важливих елементів фінансово-економічного регулювання сільськогосподарської кооперації в агропромисловому виробництві є ціноутворення у системі відповідного механізму.

Список використаних джерел:

1. Томілін О. О., Галич О. А. Економічні аспекти розвитку міжгалузевих відносин в аграрній сфері: монографія. Полтава: ПДАА, 2016. 176 с. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/1618> (дата звернення – 08.11.2024).

2. Томілін О., Зоря О., Безкровний О., Дорошенко О., Аранчій Д., & Георгіаді, Н. (2024). Фінансово-економічне регулювання органічного агровиробництва. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 5(58), 225–243. <https://doi.org/10.55643/fcaptop.5.58.2024.4492>

3. Hafurova, O. (2024). Agricultural cooperatives as subjects of agrarian legal relations. *Uzhhorod National University Herald. Series: Law*. 2. 53-57. 10.24144/2307-3322.2024.82.2.8.

Ваврик А. О.,
здобувач вищої освіти факультету менеджменту
Науковий керівник: Полторак А. С.,
д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри
менеджменту та маркетингу
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Управління запасами є одним із ключових аспектів ефективної діяльності будь-якого підприємства, особливо в умовах динамічного ринку та зростання конкуренції. Використання цифрових технологій для управління запасами в реальному часі стає дедалі актуальнішим через необхідність швидкого реагування на зміни попиту, оптимізації витрат та забезпечення безперервності виробничих процесів. Сучасні цифрові рішення дозволяють не лише автоматизувати облік та контроль товарних залишків, але й забезпечують прогнозування потреб у матеріалах, що підвищує ефективність логістичних і виробничих процесів. Проте залишається низка проблем, таких як впровадження нових технологій у традиційні бізнес-моделі, забезпечення безпеки даних, а також необхідність постійного оновлення систем управління запасами відповідно до змін ринкового середовища. Тому управління запасами в реальному часі за допомогою цифрових технологій є важливим напрямком для дослідження та впровадження.

Мета роботи полягає в обґрунтуванні теоретичних основ та практичних підходів до управління запасами в умовах розвитку цифрових технологій, а також визначенні переваг та викликів, що виникають при впровадженні таких рішень у сучасних бізнес-процесах.

Як зазначає С. Легомінова, О. Воскобоева, О. Ромащенко важливим є впровадження цифрових інструментів, які дозволяють прогнозувати потребу в матеріалах та уникати надмірного накопичення товарних залишків, що призводить до ефективнішого використання ресурсів [1]. Цікавою з наукового погляду є позиція щодо важливості адаптації традиційних бізнес-моделей до нових цифрових рішень для управління запасами. Дослідження М. Дробчак, О. Яковенко підтверджують, що застосування сучасних цифрових технологій в управлінні запасами на підприємствах транспорту допомагає мінімізувати ризики та збільшує ефективність логістичних процесів [2].

Управління запасами є критично важливим елементом ефективного функціонування будь-якого підприємства. Особливо актуальним це питання стає в умовах сучасного динамічного ринку, де швидкість реакції на зміни попиту, ефективність використання ресурсів і мінімізація витрат визначають конкурентоспроможність компанії. Застосування цифрових технологій для управління запасами дозволяє значно підвищити ефективність цього процесу

завдяки можливості моніторингу в реальному часі, автоматизації обліку та прогнозуванню потреб у матеріалах.

Проте впровадження таких технологій потребує адаптації традиційних бізнес-моделей, забезпечення безпеки даних, а також постійного оновлення та підтримки систем. Це є особливим викликом для багатьох підприємств, які тільки починають процес цифрової трансформації [4,5]. На думку Ю. Карпенко, А. Данильчак основним чинником є інвестування в цифрові рішення, що не лише оптимізує процес управління запасами, але й надає можливість підприємствам оперативно реагувати на зміни в ринковому середовищі та мінімізувати ризики [3].

Отже, обґрунтовано теоретичні основи та практичні підходи до управління запасами в реальному часі за допомогою цифрових технологій. З'ясовано, що використання сучасних цифрових рішень дозволяє підвищити ефективність процесу управління запасами, покращити прогнозування потреб у матеріалах та мінімізувати витрати на зберігання. Досліджено, що автоматизація процесів та можливість моніторингу запасів у реальному часі сприяють покращенню логістичних процесів та загальної продуктивності підприємства. Наголошено, що впровадження цифрових технологій є необхідним для забезпечення конкурентоспроможності підприємств у сучасних умовах ринку.

Список використаних джерел:

1. Легомінава С. В., Воскобоєва О. В., Ромашенко О. С. Концептуальні основи управління товарними запасами підприємства. *Економічний форум*. 2020. № 1. С. 89-98. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2020_1_14 (дата звернення: 18.09.2024).
2. Дробчак М. О., Яковенко О. Г. Моделювання управління запасами в бюджетному процесі промислового підприємства. *Бізнес Інформ*. 2022. № 1. С. 152-158. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2022_1_23 (дата звернення: 18.09.2024).
3. Карпенко Ю. В., Данильчак А. І. Практичні аспекти управління матеріальними запасами торгівельних підприємств. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2022. № 11. С. 162-172. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjie_2022_11_23 (дата звернення: 18.09.2024).
4. Malchenko P., Poltorak A., Tyshchenko S., Ivanov H. and Parkhomenko O. Application of machine learning algorithms in determining the value perspectives of corporations. *E3S Web of Conf. International Conference on Green Energy: Intelligent Transport Systems - Clean Energy Transitions (GreenEnergy 2023)*. 2024. Volume 508, 03006 (2024). Kyiv, Ukraine, November 22-24, 2023. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202450803006>.
5. Poltorak A. S., Tyshchenko S.I., Khrystenko O. A., Ribachuk V.P., Kuzoma V.V. and Stamat V.M. Theoretical and praxeological approaches to monitoring the state of financial security of Ukraine. *Economic and cyber security : collective monograph*. 2023. Kharkiv: PC TECHNOLOGY CENTER, 2023. Pp. 123-159. DOI: <https://doi.org/10.15587/978-617-7319-98-5.ch5>.

Волощук М. А.,
здобувач вищої освіти факультету менеджменту
Науковий керівник: Полторак А. С.,
д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри
менеджменту та маркетингу
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДІЙНОСТІ ТА ДОСТУПНОСТІ ХМАРНИХ СЕРВІСІВ

Надійність і доступність хмарних сервісів є одним з основних критеріїв, за якими користувачі оцінюють їхню ефективність. Сьогодні дедалі більше компаній, організацій та приватних осіб переходять на використання хмарних платформ для зберігання даних і виконання різноманітних завдань. Зростання популярності таких рішень зумовлене їхньою гнучкістю, масштабованістю та зручністю, однак це також створює нові виклики для провайдерів. Забезпечення безперебійної роботи й високої доступності стало важливою умовою успішної діяльності, адже перебої у роботі можуть призвести до значних фінансових втрат [1], втрати довіри клієнтів [2] і репутації провайдера.

Першим важливим підходом до підвищення надійності хмарних сервісів є мікросервісна архітектура. Це метод розподілу функціональності додатка на низку дрібніших, незалежних сервісів, кожен з яких може функціонувати окремо від інших [3]. Така декомпозиція дозволяє легко керувати кожним компонентом системи, зменшуючи загальний ризик відмови. Наприклад, якщо один мікросервіс виходить з ладу, це не зупиняє роботу всієї системи, оскільки інші частини залишаються активними. Мікросервісна архітектура також значно полегшує процес масштабування: кожен сервіс може бути масштабований окремо, відповідно до реальних потреб, що підвищує гнучкість і знижує витрати.

Ще один важливий елемент забезпечення надійності – це кластеризація та балансування навантаження. Кластеризація дозволяє об'єднати кілька серверів у єдиний логічний кластер, який може виконувати спільні завдання [4-5]. Такий підхід дозволяє розподіляти ресурси між різними серверами, що запобігає надмірному навантаженню на один конкретний сервер. Балансування навантаження допомагає рівномірно розподіляти запити між серверами кластера, що підвищує продуктивність та знижує ймовірність збою. У разі відмови одного з серверів, інші елементи кластера можуть взяти на себе його завдання, що забезпечує безперебійну роботу системи.

Окрему увагу варто приділити реплікації даних, яка є важливою стратегією для забезпечення доступності та збереження інформації. Реплікація передбачає створення декількох копій даних на різних серверах, часто в різних географічних регіонах. У випадку виникнення проблем з одним із серверів,

користувачі можуть отримати доступ до своїх даних з іншого центру обробки даних, що забезпечує високий рівень надійності. Це особливо важливо для великих організацій, де втрата доступу до інформації може спричинити серйозні збитки.

Моніторинг і автоматичне відновлення також відіграють вирішальну роль у підтримці стабільної роботи хмарних сервісів. За допомогою систем моніторингу провайдери можуть в реальному часі відстежувати стан серверів, мереж та інших елементів інфраструктури. У разі виявлення проблем, система автоматично сповіщає про це або вживає заходів для вирішення ситуації. Наприклад, можуть бути автоматично перезапущені окремі сервіси або перенаправлені робочі навантаження на інші ресурси. Така автоматизація дозволяє швидко реагувати на інциденти та мінімізувати час простою.

Особливої уваги заслуговує підхід когортного розгортання або "canary deployment". Цей метод дозволяє поступово впроваджувати нові версії програмного забезпечення, тестуючи їх на обмеженій кількості серверів перед повним розгортанням [6-7]. Це зменшує ризик того, що помилки чи баги в новому коді вплинуть на всю систему. Якщо нова версія працює без проблем на тестових серверах, її поширюють на всю інфраструктуру. Такий підхід дозволяє підвищити стійкість системи до технічних збоїв під час оновлень.

Ще одним важливим аспектом є практика безперервної інтеграції та постачання (CI/CD). Це підхід, який дозволяє автоматизувати процеси розробки, тестування та впровадження оновлень. Впровадження CI/CD забезпечує швидкість і надійність, оскільки усуває необхідність ручного втручання у багатьох процесах. Відсутність людського фактора у більшості рутинних завдань знижує ризик помилок [8] і сприяє безперебійному функціонуванню системи.

Окремо варто відзначити контейнеризацію як ефективний інструмент для підвищення надійності та доступності хмарних сервісів. Контейнеризація дозволяє запускати додатки та сервіси у незалежних середовищах, ізольованих один від одного. Це означає, що проблеми в одному контейнері не впливатимуть на роботу інших, що суттєво підвищує стабільність системи. Крім того, контейнеризація дозволяє швидко масштабувати сервіси за необхідності, що робить її важливою частиною сучасних хмарних рішень. Технології Docker та Kubernetes стали стандартом для провайдерів, оскільки вони забезпечують просте керування інфраструктурою та високий рівень автоматизації процесів.

Питання надійності та доступності хмарних сервісів є одним із найбільш актуальних у сучасному світі. Користувачі очікують від хмарних платформ стабільної роботи та безперебійного доступу до своїх даних незалежно від обставин [9]. Втрата доступу навіть на короткий час може мати значні фінансові та операційні наслідки для бізнесу, не кажучи вже про втрату репутації провайдера. Тому хмарні провайдери постійно вдосконалюють свої технології та впроваджують новітні рішення для забезпечення надійності та доступності.

Враховуючи швидкий розвиток цифрових технологій і зростання обсягів даних, важливість цієї теми продовжує зростати. Компанії та організації дедалі більше покладаються на хмарні рішення для зберігання та обробки інформації, тому провайдерам необхідно забезпечувати високий рівень обслуговування. Вдосконалення наявних підходів та впровадження нових технологій дозволить підвищити надійність та доступність хмарних сервісів, що є важливим кроком до забезпечення їхньої стійкості та довіри користувачів.

Таким чином, використання мікросервісної архітектури, кластеризації, реплікації даних, систем моніторингу, когортного оновлення, CI/CD та контейнеризації дозволяє сучасним хмарним сервісам підтримувати високий рівень надійності і доступності, що є ключовими чинниками успіху в умовах зростаючої конкуренції.

Список використаних джерел:

1. Коваленко І. В. Хмарні обчислення: сучасний стан і перспективи. *Наукові записки НаУКМА*. 2021. №4. с. 37-44.
2. Сидоренко М. П. Технології забезпечення надійності хмарних сервісів. *Інформаційні системи та мережі*. 2020. т. 8. №1. с. 15-24.
3. Іванов О. В. Моніторинг у хмарних інфраструктурах. *Комп'ютерні системи та мережі*. 2022. №6. с. 98-104.
4. Бойко Л. Г. Когортне оновлення програмного забезпечення у хмарних сервісах. *Технології розвитку інфраструктури*. 2023. т. 2. №2. с. 45-51.
5. Смірнов Д. С. Реплікація даних у хмарних середовищах: перспективи та виклики. *Науково-технічний журнал "Інформатика"*. 2021. №7. с. 59-65.
6. Петров О. М. CI/CD: автоматизація процесів впровадження у хмарних сервісах. *Інженерія та програмування*. 2023. №5. с. 27-34.
7. Соловей І. А. Контейнеризація як інструмент забезпечення доступності хмарних обчислень. *Комп'ютерні технології та кібербезпека*. 2022. т. 12. №4. с. 88-93.
8. Poltorak A., Volosyuk Yu., Tyshchenko S., Khrystenko O., Ribachuk V. Development of directions for improving the monitoring of the state economic security under conditions of global instability. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2023. № 2(13-122), pp. 17–27. doi: 10.15587/1729-4061.2023.275834.
9. Poltorak A., Potryvaieva N., Kuzoma V., Volosiuk Yu., Bobrovska N. Development of doctrinal model for state's financial security management and forecasting its level. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2021. №5/13 (113). Pp.26-33. doi: <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2021.243056>.

Вінтоняк Х. П.,
здобувач вищої освіти економічного факультету
Гриняк О. Ю.,
здобувач вищої освіти економічного факультету
Науковий керівник: Савків У. С.,
кандидат економічних наук, доцент
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
м. Івано-Франківськ

ЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ КОМПАНІЇ В УМОВАХ КРИЗИ

Глобальна економічна криза, яку спричинила війна, значно підвищує рівень ризиковості для підприємств усіх форм власності. У відповідь на ці загрози вони розробляють стратегії, які дозволяють знизити або усунути негативний вплив ризиків у своїй діяльності [1].

Управління ризиком – це процес прийняття управлінських рішень, які мінімізують несприятливий вплив зовнішніх та внутрішніх чинників на підприємство, а також знижують збитки, викликані випадковими подіями [2].

Ризики повинні завжди бути в центрі уваги власників підприємств. Саме менеджери найбільше зацікавлені у виявленні ризиків, розробленні та реалізації програми управління ризиками. Логіка управлінця проста і зрозуміла: чим ефективніше управління ризиками, тим вища прибутковість бізнесу [3]. Проте, сьогодні важливо не лише досягти економічної ефективності, а й діяти відповідно до моральних стандартів.

Етика управління ризиками вимагає, щоб рішення, прийняті щодо мінімізації ризиків, відповідали інтересам усіх зацікавлених сторін та враховували вплив на суспільство. Управління ризиками в бізнесі є не лише технічним чи аналітичним процесом, але й глибоко етичним.

Ключовим завданням управління ризиками є здатність передбачити можливі проблеми, правильно їх оцінювати та мінімізувати. Компанія повинна брати на себе відповідальність за свої дії, особливо якщо вони можуть вплинути на суспільні інтереси або довкілля.

До прикладу, рішення про скорочення витрат шляхом зменшення екологічних ініціатив може знизити фінансові ризики у короткостроковій перспективі, але в довгостроковому вимірі це може викликати негативну реакцію з боку громадськості або регулюючих органів. Етичне управління ризиками полягає у тому, щоб знайти баланс між короткостроковими вигодами та довгостроковими наслідками.

Такий підхід вимагає аналізу потенційних ризиків та відповідних рішень. Для того, щоб управління ризиками було ефективним, компанії повинні використовувати різні інструменти. Серед найбільш поширених методів – розподіл ризиків, створення резервів, страхування та хеджування. Ці інструменти дозволяють компаніям знижувати вплив негативних подій і

робити бізнес більш стійким до зовнішніх викликів.

Важливо, щоб запропоновані методи використовувалися з урахуванням етичних стандартів. Наприклад, хеджування ризиків на фінансових ринках повинно відбуватися з урахуванням інтересів усіх учасників, щоб дотриматись принципу етичної відповідальності.

Етика управління ризиками передбачає наявність у компанії чітко сформульованої системи корпоративних цінностей. Вона повинна допомагати працівникам та керівництву ухвалювати рішення, що відповідають не лише економічним інтересам компанії, але й етичним стандартам.

Корпоративна етика є фундаментом для успішного управління ризиками, оскільки вона допомагає компаніям залишатися відповідальними перед суспільством та стейкхолдерами. Це включає врахування інтересів не лише акціонерів, але й клієнтів, співробітників та спільноти, на яку може вплинути діяльність компанії.

Одним з ключових аспектів етичного управління ризиками є прозорість. Відкрите інформування всіх зацікавлених сторін про можливі ризики та шляхи їх подолання, що не лише підвищує довіру до компанії, але й сприяє прийняттю обґрунтованих рішень. Компанія, яка подає правдиву та повну інформацію, уникає конфліктів та непорозумінь у майбутньому.

Варто зазначити, що етичне управління ризиками є частиною загальної стратегії корпоративної соціальної відповідальності. Компанії, які інтегрують етичні підходи у свої бізнес-процеси, не лише підвищують свою конкурентоспроможність, але й роблять вагомий внесок у розвиток сталого бізнесу. Вони стають більш стійкими до викликів, зберігаючи при цьому високий рівень репутації та довіри з боку своїх стейкхолдерів.

Таким чином, етика управління ризиками є важливим фактором успішної діяльності будь-якої організації. Компанії, які враховують моральні принципи у своїй роботі з ризиками, досягають вищих результатів і створюють основу для довгострокового успіху та розвитку.

Список використаних джерел:

1. Савків У. С., Сидор Г.В., Тимків А. О. Управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності в умовах війни. *Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу* (Серія: Економіка та управління в нафтогазовій промисловості), 2022. 2(26). С. 79 – 87.
2. Проскура В. Ф., Білак Р. Г. Методологічні підходи до управління ризиками. *Економіка і суспільство*. № 9. 2017. С. 599-607. URL : <http://surl.li/llvadg>
3. Савків У. С. Система управління ризиками підприємства в умовах воєнного стану. Фінансово-економічна діяльність суб'єктів господарювання в умовах воєнного стану. Міжнародний науково-практичний форум (м. Кам'янець-Подільський, 20-21 жовтня 2022р.). *Кам'янець-Подільський: НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»*. 2022. С. 144-145.

Дармосюк В. М.,
*кандидат фізико-математичних наук, доцент,
доцент кафедри вищої та прикладної математики
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

ЗАСТОСУВАННЯ МАТРИЧНИХ МОДЕЛЕЙ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ В ЦИФРОВІЗОВАНИХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМАХ

Сучасний розвиток соціально-економічних систем супроводжується інтенсивною цифровізацією, що призводить до збільшення обсягу інформації та складності управління. Ці зміни вимагають нових підходів для підтримки фінансово-економічної безпеки, особливо у сфері управління ризиками. Матричні моделі є потужним інструментом для обробки та аналізу великих масивів даних, оцінки ризиків та прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності.

Матриці, які представляють взаємозв'язки між різними елементами системи, дозволяють компактно зберігати та маніпулювати великими даними, а також моделювати взаємодії між фінансовими змінними. Це особливо важливо для комплексного управління безпекою, де кожен компонент системи (такі як активи, ризики, ресурси) має вплив на інші. Використання матричних моделей допомагає не тільки спростити структурування даних, але й надати можливість здійснювати точний кількісний аналіз для різних сценаріїв розвитку ситуації.

Матричні моделі є потужним інструментом у сфері фінансово-економічної безпеки, оскільки вони дозволяють аналізувати та оптимізувати різні аспекти фінансових активів і ризиків. Одним із найвідоміших прикладів є аналіз портфеля активів. Використовуючи матрицю коваріацій, яка відображає кореляційні взаємозв'язки між активами, можна оцінити ризики та можливості для кожного активу в контексті всього портфеля. Це дозволяє визначити оптимальне співвідношення активів для досягнення максимальної дохідності при мінімальному ризику. Такі моделі є основою для прийняття стратегічних рішень, що забезпечує фінансову стійкість організації.

Ще одним важливим застосуванням матричних моделей є моделювання мереж ризиків. У складних соціально-економічних системах ризики часто взаємопов'язані та взаємозалежні. Матричні моделі можуть бути використані для побудови мереж ризиків, де кожен елемент матриці представляє конкретний ризик, а значення вказують на рівень взаємозв'язку між цими ризиками. Наприклад, ризик дефолту одного підприємства може призвести до значних негативних наслідків для пов'язаних компаній, створюючи ефект доміно. Таке моделювання дозволяє прогнозувати ці ефекти та розробляти стратегії для пом'якшення ризиків, що є критично важливим для забезпечення стабільності в умовах фінансових криз.

Крім того, матричний аналіз взаємодії структурних елементів може бути використаний для оцінки фінансово-економічної стійкості на різних рівнях. Моделі на основі матриць Леонтьєва, відомі як моделі «витрати-випуск», дозволяють оцінити вплив змін у певному секторі на інші частини економіки. Наприклад, якщо внаслідок цифровізації сектор послуг зростає, це може позитивно вплинути на зайнятість і фінансові потоки в інших секторах. Застосування такого матричного підходу дозволяє оцінити кумулятивні ефекти цих змін, що забезпечує ефективне управління фінансово-економічною безпекою в умовах структурних змін.

Ще одним прикладом є розподіл обмежених ресурсів за допомогою матричних методів. Матричні моделі можуть допомогти оптимізувати розподіл інвестицій у безпекові проекти або підрозділи, враховуючи взаємозв'язок між різними секторами. Наприклад, для забезпечення фінансово-економічної безпеки важливо розподілити бюджет на захист інформаційних систем, кібербезпеку, страхування та інші заходи. Використовуючи матриці, можна більш ефективно розподілити ресурси, що забезпечує максимальну ефективність інвестицій. Це, своєю чергою, дозволяє організаціям краще підготуватися до можливих загроз і ризиків у фінансово-економічному середовищі.

Крім того, завдяки побудові мереж взаємозв'язків, матричні моделі дозволяють оцінювати й прогнозувати ризики. Вони допомагають виявити потенційні загрози, що є важливим аспектом для забезпечення безпеки. Це особливо актуально в умовах швидко змінюваного середовища, де своєчасне реагування на ризики може запобігти серйозним наслідкам. Оптимізація розподілу ресурсів також є важливою перевагою матричних моделей. Вони сприяють досягненню максимальної ефективності, оскільки дозволяють розподілити ресурси таким чином, щоб максимально використовувати їх потенціал. Нарешті, автоматизація аналітичних процесів через алгоритми, що базуються на матрицях, забезпечує швидкість та точність в обробці інформації. Це дозволяє зосередитися на стратегічних завданнях, зменшуючи час, витрачений на рутинні аналітичні процедури.

Отже, використання матричних моделей у цифровому управлінні є надзвичайно вигідним, оскільки вони спрощують аналіз даних, підвищують ефективність розподілу ресурсів, сприяють оцінці ризиків і автоматизують аналітичні процеси, що в цілому підвищує безпеку управлінських систем.

Список використаних джерел:

1. Development of doctrinal model for state financial security management and forecasting its level / A. Poltorak et al. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2021. Vol. 5, no. 13 (113). P. 26–33. URL: <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2021.243056>.
2. Hryhoruk P. M., Khrushch N. A., Chuniak O. V. Conception Of Modeling The System Of Ensuring Financial Economic Security. *Scientific Bulletin Of Polissia*. 2019. No. 1(17). P. 158–165. URL: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2019-1\(17\)-158-165](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2019-1(17)-158-165).

Ємець А. О.,
здобувач вищої освіти факультету менеджменту
Науковий керівник: Полторак А. С.,
д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри
менеджменту та маркетингу
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА МАЙБУТНЄ РИНКУ ПРАЦІ

Масова автоматизація загрожує багатьом професіям, зокрема тим, що включають рутинні завдання, ставлячи під питання збереження робочих місць та потребу в перекваліфікації працівників. Штучний інтелект змінює вимоги до навичок, зокрема в галузі технологій та аналітики, що потребує реформування освіти. Окрім цього, він загострює соціальну нерівність через нерівний доступ до сучасної освіти, а також піднімає етичні питання щодо відповідальності за рішення, прийняті штучного інтелекту. Країни, які швидко адаптуються до нових умов, отримують значні конкурентні переваги в глобальній економіці. Це визначає актуальність дослідження як важливого напрямку для подальшого розвитку науки.

Метою роботи є обґрунтування теоретичних засад та практичних підходів щодо впливу штучного інтелекту на майбутнє ринку праці.

Штучний інтелект або машинне навчання являє собою галузь комп'ютерних наук, що фокусується на створенні систем, які здатні виконувати завдання, що зазвичай вимагають людського інтелекту [1]. Однією з ключових причин швидкого розвитку є збільшення обчислювальної потужності комп'ютерів і зростання обсягу доступних даних, що може використовуватися для навчання алгоритмів.

Основними складовими штучного інтелекту є машинне навчання, нейронні мережі, обробка природної мови та комп'ютерного зору. Машинне навчання дозволяє комп'ютерам самостійно навчатися на основі даних, а нейронні мережі імітують роботу людського мозку, що дає можливість розпізнавати образи й обробляти природну мову [2]. Обробка природної мови досліджує, як комп'ютери взаємодіють з людьми, а комп'ютерний зір дозволяє комп'ютерам аналізувати візуальні дані, такі як зображення та відео.

Машинне навчання автоматизує виробництва до розвитку нових медичних технологій. Серед основних застосувань можна виділити автономні автомобілі, які аналізують дані з сенсорів, медичну діагностику, що допомагає лікарям у виявленні хвороб, і фінансовий аналіз, де використовуються алгоритми для прогнозування ринкових тенденцій [3]. Ці приклади демонструють, як штучний інтелект трансформує різні аспекти життя, але також виникають нові етичні та соціальні виклики, які потребують розв'язання.

На сучасний робочий ринок виявляється у змінах вимог до працівників,

перетворенні процесів працевлаштування і створенні нових кар'єрних можливостей. Він генерує попит на нові навички, зокрема експертів з обробки даних і фахівців з машинного навчання, в той час, як деякі традиційні професії можуть стати менш актуальними через автоматизацію. Впровадження штучного інтелекту також призводить до заміни рутинних завдань, що змінює структуру праці та кількість доступних робочих місць [4]. Однак технологічні зміни відкривають нові можливості, такі як робота в галузі розробки програмного забезпечення, аналітики даних та стартапів, що використовують нові технології.

Разом із викликами, які приносить штучний інтелект, виникає необхідність реформування освітньої системи, щоб підготувати молодь до нових вимог ринку праці. Це включає навчання навичкам, які будуть актуальними в епоху машинного навчання, як-от програмування та аналіз даних. Розвиток технологій також відкриває нові професії та галузі, зокрема у сфері автономних систем [5,6]. Отже, обґрунтовано теоретичні засади та практичні підходи щодо впливу штучного інтелекту на ринок праці. З'ясовано, що масова автоматизація ставить під питання збереження робочих місць, особливо у сферах з рутинними завданнями, що вимагає перекваліфікації працівників. Досліджено, що штучний інтелект змінює вимоги до навичок, зокрема в галузі технологій і аналітики, що потребує реформування освітньої системи. Наголошено, що нерівний доступ до освіти може загострити соціальну нерівність та підняти етичні питання щодо відповідальності за рішення, прийняті штучним інтелектом. Сприйняття кращого розуміння викликів і можливостей, що постають перед сучасним ринком праці в умовах швидкого розвитку технологій, а також допоможуть державам і організаціям адаптуватися до нових умов для збереження конкурентних переваг у глобальній економіці.

Список використаних джерел:

1. Вплив штучного інтелекту на робочий ринок: виклики та можливості. URL: <http://surl.li/yvibms> (дата звернення: 19.09.2024).
2. Гончаренко Е. *Budni: медіаплатформа про роботу та життя*. 2023. URL: <http://surl.li/kesaww> (дата звернення: 19.09.2024).
3. Як штучний інтелект впливає на довкілля? *Екодія*. URL: <http://surl.li/cuxysy> (дата звернення: 19.09.2024).
4. Єсіна О. В., Михайлов В. В. Вплив штучного інтелекту на ринок праці. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2024. Вип. 3-4, С. 100-109. URL: <https://shorturl.at/txVdf> (дата звернення: 19.09.2024).
5. Шашкевич О. Вплив технологій та штучного інтелекту на ринок праці в Україні. *InterConf*. 2021. С. 25–30. URL: <https://shorturl.at/zl4eX> (дата звернення: 19.09.2024).
6. Poltorak A. S., Tyshchenko S.I., Khrystenko O. A., Ribachuk V.P., Kuzoma V.V. and Stamat V.M. Theoretical and praxeological approaches to monitoring the state of financial security of Ukraine. *Economic and cyber security : collective monograph*. 2023. Kharkiv: PC TECHNOLOGY CENTER, 2023. Pp. 123-159. DOI: <https://doi.org/10.15587/978-617-7319-98-5.ch5>

Зерницька К. О.,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
обліково-фінансового факультету
Хилько І. І.,
старший викладач кафедри економічної кібернетики,
комп'ютерних наук та інформаційних технологій
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, України

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕОРІЇ ІГОР ДЛЯ РОЗРОБКИ СТРАТЕГІЙ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах сучасної глобальної економічної нестабільності, підвищеної конкуренції та ризиків, що виникають на ринках, питання забезпечення фінансової безпеки підприємств набуває особливого значення. Одним з інноваційних підходів до формування стратегій управління фінансовою безпекою є застосування теорії ігор.

Теорія ігор – це розділ прикладної математики, який вивчає оптимальну поведінку учасників у конкурентному середовищі, враховуючи їхні взаємні інтереси. Вона допомагає ухвалювати рішення в ситуаціях, де дії одного учасника впливають на результати інших. У бізнесі теорія ігор надає інструменти для моделювання конкурентного середовища та розробки стратегій поведінки [1].

У сфері фінансової безпеки теорія ігор застосовується для вирішення таких завдань: визначення оптимальної стратегії підприємства в конкурентному середовищі; аналіз реакції на дії конкурентів, постачальників, клієнтів і регуляторів; оптимізація фінансових витрат і запобігання ризикам.

Теорія ігор допомагає підприємствам аналізувати стратегії в умовах конкуренції, коли підприємство знаходиться у взаємодії з конкурентами, кредиторами, державними регуляторами та іншими учасниками ринку [2]. Застосування теорії ігор у фінансовій безпеці підприємства можна представити за допомогою кількох моделей:

– модель «Дилема ув'язненого», яка описує ситуацію, коли дві сторони можуть співпрацювати або конкурувати. У випадку з підприємствами ця модель допомагає визначити, чи слід укласти партнерські відносини з конкурентами або ж намагатися отримати більше вигоди, діючи окремо. Наприклад, у кризовий період дві компанії можуть домовитися про тимчасову співпрацю для підтримки ринкових позицій. Якщо обидві сторони вирішать не співпрацювати, фінансовий результат може бути негативним для обох [3];

– ігри з нульовою сумою, які допомагають у ситуаціях, коли прибуток одного учасника прямо протилежний збиткам іншого. Це підходить для конкурентних ринків, де одне підприємство прагне підвищити свою частку, що призведе до втрати частки іншого. Використовуючи ігри з нульовою

сумою, підприємства можуть обчислити ймовірність успіху своїх інвестиційних стратегій і зменшити можливі ризики;

– кооперативні ігри, які можуть застосовуватися для оптимізації фінансових ресурсів підприємств через кооперацію. Це можуть бути коаліції між підприємствами для зниження витрат на логістику чи спільні інвестиції у великі проєкти. Завдяки розподілу фінансового навантаження та ризиків такі партнерства дозволяють компаніям знижувати витрати і підвищувати фінансову безпеку [2];

– модель Баеса, яка використовується для оцінки ризиків і невизначеності, коли потрібно зробити прогноз на основі ймовірностей. Цей підхід допомагає підприємствам оцінити потенційні фінансові загрози на основі наявних даних, враховуючи можливі рішення конкурентів.

Серед переваг використання теорії ігор для розробки стратегій фінансовою безпекою підприємств можна виділити такі: допомагає передбачити можливі дії конкурентів і визначити оптимальну відповідь; дозволяє оцінювати вплив рішень на фінансовий стан підприємства та обирати найкращі стратегії; дозволяє швидко змінювати стратегію відповідно до ринкових умов [1].

Попри очевидні переваги використання теорії ігор має ряд обмежень, які впливають на ефективність її застосування: математичні моделі можуть бути складними для впровадження та потребувати великих обсягів даних; у деяких випадках передбачити точні дії конкурентів важко, що ускладнює вибір оптимальної стратегії [3].

Роблячи підсумки, можна сказати, що моделі ігрової теорії сприяють аналізу поведінки конкурентів, прогнозуванню ринкових змін і зниженню впливу негативних факторів. В умовах нестабільної економіки та глобальної конкуренції теорія ігор стає важливим інструментом для компаній, які прагнуть зберегти свою фінансову стабільність та зміцнити конкурентні позиції. Однак, ефективне застосування ігрових моделей потребує точних даних та кваліфікованого підходу, що підвищує значення професійного фінансового аналізу й прогнозування.

Список використаних джерел:

1. Коленда Н. В., Матвійчук Н. М., Черчик Л. М. Стратегічний підхід до управління фінансовою безпекою підприємства. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*. 2020. Вип. 4 (35). С. 79-86. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3092/3068> (дата звернення 09.11.2024).

2. Могиліна Л. А. Доцільність і особливості застосування теорії ігор при управлінні фінансовою безпекою підприємства в умовах економічної нестабільності. *Економічні науки*. 2022. Вип. 2 (22). С. 254-261. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/f79bb61a-ac28-4a37-99c4-28f8dc6d1085> (дата звернення 09.11.2024).

3. Приймак Н. С., Дев'яткова О. В. Стратегічне управління економічною безпекою підприємства: теоретичні основи та інструментарій. *Економічні науки*. 2023. Вип. 1 (76). С. 37-45. URL: <https://visniknew.donnue.edu.ua/index.php/visnik/article/view/5> (дата звернення 09.11.2024).

Іванов Ю. Б.,

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри міжнародної торгівлі,
митної справи та фінансових технологій*

Лаптев В. І.,

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри соціальної економіки,
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця, м. Харків*

ПРОБЛЕМИ УЗГОДЖЕННЯ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В СФЕРІ ІНВЕСТИЦІЙ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ «ЗЕЛЕНИМ КУРСОМ»

Одним з беззаперечних акцентів сучасної економічної політики країн Євросоюзу є державна підтримка та стимулювання впровадження заходів, пов'язаних з реалізацією «зеленого курсу». Висока актуальність цього напрямку для нашої країни обумовлена не тільки пришвидшенням євроінтеграційних процесів, але й руйнуванням внаслідок воєнних дій енергетичної інфраструктури України. Останнє об'єктивно вимагає підвищеної уваги до використання альтернативних джерел енергії, обґрунтування та імплементації дієвого інструментарію державної підтримки відповідних заходів, в тому числі у сфері податкової політики.

Європейський промисловий план «зеленої угоди» для епохи чистого нуля» [1] базується на чотирьох стовпах: передбачуваному та спрощеному регуляторному середовищі; швидший доступ до достатнього фінансування; навички; і відкрита торгівля для стійких ланцюгів постачання. Перші два з них безпосередньо зв'язані з державним регулюванням, причому швидший доступ до достатнього фінансування забезпечується не тільки за допомогою спеціальних фінансових інструментів («зелені» облігації та «зелені» кредити), але й через застосування різноманітних податкових стимулів.

Особливого значення й масштабу інвестиції в «зелену» економіку набувають на етапі повоєнного відновлення економіки в процесі реалізації програми ЄС «Ukrainian Facility» [2].

Основним документом стратегічного характеру у сфері податкової політики України є Національна стратегія доходів до 2030 р. [3], якою перелік перспективних стимуляційних інструментів у сфері прямого оподаткування обмежений миттєвою (повною) амортизацією та чотирма спеціальними податковими режимами (індустріальні парки, Дія-сіті, режим «інвест-няня» для великих інвестпроектів та спеціальні умови для підприємств у шахтарських регіонах). Тобто для цілей «зеленого» курсу з названих можуть використовуватися тільки миттєва амортизація та спеціалізовані індустріальні парки.

Натомість в країнах ЄС такий інструментарій практично не використовується, а стимулювання «зелених» інвестицій реалізується за

допомогою більш гнучкої прискореної амортизації основних засобів та нематеріальних активів (що є особливо важливим для стимулювання інновацій), широкого діапазону податкових кредитів та податкових знижок [4]. Крім того, значний потенціал податкового стимулювання заходів в досліджуваній сфері в країнах ЄС реалізується за допомогою широкого використання більш з непрямих податків (звільнення від оподаткування або застосування зменшених ставок ПДВ, акцизних та енергетичних податків, що в Україні прямо не передбачене в національній стратегії доходів до 2030 р.

В рамках реалізації принципу швидкого доступу до достатнього фінансування Європейська комісія планує надати державам-членам додаткову гнучкість у наданні допомоги, яка повинна бути обмежена певними областями та на тимчасовій основі. Відповідним чином мають бути змінені і європейські правила «State Aid», що сприятиме розширенню спектра та інтенсивному використанню відповідних податкових преференцій.

Разом з тим, впровадження застосовуваних в ЄС податкових преференцій в практику державного стимулювання «зелених» інвестицій в Україні безпосередньо зв'язане з фінансовими ризиками, основним з яких є непродуктивні податкові витрати та необґрунтована втрата бюджетних доходів.

Отже, основну увагу для забезпечення результативності податкового стимулювання слід приділити двом важливим напрямкам: організації ефективної протидії поширеному в світі явищу, яке отримало назву «greenwashing» (т. зв «озеленення» інвестиційних витрат) - штучне викривлення характеру інвестицій, внаслідок чого податкові пільги та відповідні фінансові преференції отримують інвестиційні проекти, не зв'язані із реалізацією зеленого курсу); введення системи механізмів запобіжного характеру, дія яких унеможливує отримання податкових пільг без гарантій досягнення передбачених результатів. Прикладом такого механізму є попередній захист техніко-економічного обґрунтування ефективності проекту перед органами контролю, або фактичне отримання пільги по факту досягнення запланованих результатів реалізації проекту.

Список використаних джерел:

1. Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. A Green Deal Industrial Plan for the Net-Zero Age. URL: https://commission.europa.eu/system/files/2023-02/COM_2023_62_2_EN_ACT_A%20Green%20Deal%20Industrial%20Plan%20for%20the%20Net-Zero%20Age.pdf
2. Regulation (EU) 2024/792 of the European Parliament and of the Council of 29 February 2024 establishing the Ukraine Facility. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/792/oj>
3. Національна стратегія доходів на період до 2030 р. Затверджена Розпорядженням КМУ вид 27 грудня 2023 р. № 1218-р. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/Національна_стратегія_доходів_2030.pdf
4. OECD (2024), Tax Policy Reforms 2024: OECD and Selected Partner Economies, OECD Publishing, Paris, URL: <https://doi.org/10.1787/c3686f5e-en>.

Івлєв Д. І.,
здобувач вищої освіти факультету менеджменту
Наукові керівники: Федосєєва Г. С.,
доктор економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту та маркетингу
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
Киричишин В. М., *директор Фермерського господарства*
«Киричишина В. М.», Україна

ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ ОРГАНІЗАЦІЇ

Актуальність теми обумовлена сучасним розвитком цифрових технологій, що створюють як нові можливості для бізнесу, оптимізуючи процеси та підвищуючи ефективність, але водночас з цим приносить з собою і низку викликів та загроз для фінансово-економічної безпеки організацій, особливо в умовах глобальної нестабільності. Зростання залежності від цифрових систем робить організації вразливими до ризиків, пов'язаних із кібератаками, витоком даних та технологічним збоєм. Це створює потребу ефективного управління цими загрозами для забезпечення стабільної діяльності та конкурентоспроможності організації. Дослідження впливу цифровізації на фінансово-економічну безпеку є необхідним для формування ефективної управлінської стратегії та розробки механізмів мінімізації ризиків.

Метою роботи є дослідження впливу цифровізації на фінансово-економічну безпеку організацій та визначення основних переваг та викликів пов'язаних з інтеграцією цифрових технологій у бізнес-процеси.

Цифровізація організацій пов'язана з впровадженням нових технологій, створення своєї локальної інформаційної системи, які значно впливають на способи управління інформацією, фінансами та операційними процесами. З одного боку, ці технології спрощують більшість процесів організацій, дають можливість отримувати оперативні дані, підвищує ефективність працівників, дає можливість точніше прогнозувати ризики та приймати швидкі рішення, що підвищує загальну ефективність і самого управління. З іншого боку, цифрові рішення часто несуть ризики для безпеки. Зростаюча кількість кіберзагроз несе ризики витоку конфіденційної інформації підприємства, фінансові та репутаційні втрати, порушення роботи загальної інформаційної системи організації. Подібні ризики особливо актуальні на сьогодні, адже кількість російських кібератак по українських організаціях з кожним днем збільшується, прикладом катастрофічної атаки є атака на Київстар 12 грудня 2023 року [1], коли було порушено інформаційну систему та стабільність її роботи, паралізувавши організацію на декілька днів.

Головними перевагами цифровізації є здешевлення діяльності та організаційних процесів організації, впровадження сучасних цифрових

інструментів для більш ефективного контролю фінансової ситуації та її подальшої аналітики, включаючи обробку великих баз даних. Це дозволяє проводити аналіз швидше, точніше передбачати тренди та прогнозувати ризики, запроваджувати більш ефективні рішення щодо керування бюджетом, інвестицій та фінансового планування [2]. Також цифровізація зменшує вірогідність помилки через людський фактор, адже заповнення більшості складних даних стає автоматичним, а те що вноситься вручну – легко перевіряється декількома джерелами в наявній інформаційній системі. Полегшує взаємодію та оперативне розв'язання питань. Ще цифровізація дозволяє покращити безпеку даних, через прямий контроль за доступом персоналу до інформації та запровадженням методів шифрування конфіденційної інформації, певною мірою підвищуючи безпеку даних.

Однак, ключовим викликом запровадження цифрової трансформації є потреба у системних змін у бізнес-моделях організації [3], необхідність перенавчання персоналу для роботи в нових умовах, зміна усієї організаційної моделі, що було створено всередині організації. Також, побудова ефективної інформаційної системи потребує великих фінансових вкладень, викликає проблему з пошуком потрібних кадрів для реалізації проєкту та хоч і здешевлює внутрішні процеси, як обмін даними, але створює додаткові витрати на підтримання цифрової кібербезпеки та запровадження нових методів захисту, налагодження всієї системи. Створює ризик внутрішніх цифрових диверсій організаціями-конкурентами, наприклад у вигляді зараження системи комп'ютерними вірусами.

Таким чином, можна зробити висновок, що цифровізація дозволяє оптимізувати та підвищити ефективність управління фінансово-економічною безпекою організації. Вона дозволяє швидше обробляти великі обсяги даних, знижувати ймовірність помилок через людський фактор та запроваджувати нові більш ефективні засоби контролю за бюджет і фінансовим плануванням. Однак, разом з цим цифровізація породжує низку нових проблем: від необхідності адаптації бізнес-моделі до суттєвих нових цифрових ризиків, захист від яких створює нове фінансове навантаження.

Список використаних джерел:

1. Якою була атака хакерів на «Київстар» та як відновлювалась компанія. Спільнота програмістів. URL: <https://dou.ua/lenta/news/kyivstar-cyber-attack-restoration/>.
2. Череп О.Г., Гудков Д.Р. Вплив цифровізації на фінансово-економічну безпеку підприємств та національну безпеку держави. *Фінансові стратегії інноваційного розвитку економіки*. 2024. № 62. URL: <https://doi.org/10.26661/2414-0287-2024-2-62-19>.
3. Дергалюк Б.В. Вплив цифрової трансформації на забезпечення економічної безпеки підприємства. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*. 2023. №26. URL: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.26.2023.287057>.

Клапків Ю. М.,
*д-р екон. наук, професор,
професор кафедри фінансів,
обліку та банківської справи
Навчально-науковий інститут бізнесу і менеджменту
ДЗ „Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка” м. Миргород*

СТРАХУВАННЯ ЦИВІЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ОПЕРАТОРІВ ЗАГАЛЬНОДОСТУПНИХ СТАНЦІЙ ЗАРЯДКИ ЕЛЕКТРОМОБІЛІВ

В умовах стрімкого розвитку інфраструктури для електромобілів та збільшення кількості загальнодоступних зарядних станцій, виникає потреба у забезпеченні фінансового захисту операторів таких об'єктів. Страхування цивільної відповідальності є важливим елементом у системі управління ризиками, зокрема для зниження фінансових втрат у разі заподіяння шкоди користувачам або третім особам. Цивільна відповідальність для операторів загальнодоступних станцій зарядки електромобілів є важливою частиною управління інфраструктурою для електромобілів. Це страхування призначене для зниження ризиків, пов'язаних з експлуатацією цих станцій, та забезпечення фінансового захисту операторів у випадках, коли їх послуги призводять до збитків, травм чи інших фінансових зобов'язань.

Страхування цивільної відповідальності є критично важливим для операторів зарядних станцій, оскільки, окрім захисту від фінансових збитків, підвищує довіру клієнтів (окремі оператори інформують своїх клієнтів про страхування їх автомобіля під час процесу заряджання [1], хоч таке твердження є не зовсім коректним, воно інформує клієнтів про наявний страховий захист їх авто, та підвищує довіру серед клієнтів). Зважаючи на новизну даного виду страхування та невідомість його збитковості [2], наявність такого захисту сприяє безпечній експлуатації, адже страховик стимулює операторів дотримуватися найкращих практик безпеки для мінімізації тарифу.

Страхування цивільної відповідальності для операторів загальнодоступних зарядних станцій знижує ризики виникнення фінансових зобов'язань у разі настання страхового випадку. Воно дозволяє: забезпечити фінансовий захист від матеріальних та нематеріальних втрат, які можуть бути викликані інцидентами на станціях зарядки; підвищити рівень безпеки та відповідальності за експлуатацію обладнання, зокрема шляхом стимулювання дотримання високих стандартів обслуговування [3] та зміцнити довіру користувачів шляхом демонстрації відповідального підходу до можливих ризиків.

Обсяг покриття цивільної відповідальності для операторів зарядних станцій визначається умовами конкретного страхового поліса та може охоплювати:

1. Компенсацію матеріальних збитків: Включає витрати на відшкодування збитків, завданих користувачам або третім особам через інциденти на зарядній станції.

2. Покриття медичних витрат: Забезпечує компенсацію за медичні витрати, пов'язані з лікуванням постраждалих під час інциденту.

3. Юридичні витрати: Страховий поліс може покривати витрати на правовий захист, у тому числі гонорари адвокатів, судові витрати та інші судові збори.

Застосування продуктів страхування цивільної відповідальності для операторів загальнодоступних зарядних станцій електромобілів є необхідним для мінімізації ризиків, пов'язаних з експлуатацією такої інфраструктури [5]. Українське законодавство визначає необхідність страхового покриття як важливий елемент захисту інтересів громадян. Подальше вдосконалення нормативно-правової бази та розширення страхових продуктів для операторів зарядних станцій сприятиме безпеці та сталому розвитку електротранспортної інфраструктури в Україні.

Страхування цивільної відповідальності операторів загальнодоступних станцій зарядки електромобілів покликане покрити можливі ризики, пов'язані з діяльністю цих станцій. Воно допомагає забезпечити фінансовий захист для операторів у випадках, коли їхні дії або обставини на станції призведуть до заподіяння шкоди користувачам або третім особам.

Список використаних джерел:

1. Мережа зарядних станцій YASNO E-mobility <https://yasno.com.ua/charge-stations>
2. Клапків М. (2000) Економіко-правові питання страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів. *Право України*, 12, с.43-46.
3. Жукова, Ю. М., & Демченко, І. (2020). Сучасні тенденції розвитку транспортного страхування в Україні. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*, (1-2), 100-114.
4. Tarr, J. A., & Tarr, A. A. (2024). Autonomous Vehicles: Liability and Insurance. *In The Global Insurance Market and Change* (pp. 157-181).

Кучмійова Т. С.,

канд. екон. наук, доцент,

доцент кафедри економічної кібернетики,

комп'ютерних наук та інформаційних технологій

Волощук М. А.,

здобувач вищої освіти факультету менеджменту

спеціальності 122 «Комп'ютерні науки»

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

ЦИФРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В СФЕРІ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА МАРКЕТИНГУ: ВИКЛИКИ, ЗАГРОЗИ ТА ТРЕНДИ РОЗВИТКУ

Цифрова трансформація докорінно змінює сфери менеджменту та маркетингу, відкриваючи перед компаніями нові перспективи зростання та конкуренції. У сучасному світі, де цифрові технології стрімко розвиваються, бізнес постійно адаптується до нових умов, що зумовлює важливість використання цифрових інструментів. Це дозволяє компаніям ефективніше управляти ресурсами, поглиблювати взаємодію з клієнтами та збільшувати рентабельність. Однак процес цифровізації не позбавлений складнощів, і на цьому шляху перед компаніями постають численні виклики та загрози.

Процес цифрової трансформації охоплює всі аспекти діяльності компанії: від щоденних операцій до маркетингу, фінансів та внутрішніх комунікацій. Однією з головних проблем є високі початкові інвестиції в нові технології та потреба в їх постійному оновленні. Додатково, цифрова трансформація вимагає навчання співробітників, адже недолік цифрових навичок може стати на заваді досягненню цілей компанії. Важливо розробити довгострокову стратегію, яка допоможе компанії максимально ефективно інтегрувати нові технології.

Водночас залежність від цифрових рішень підвищує ризик кіберзагроз. Захист даних перетворюється на критичне завдання, адже витоки інформації можуть серйозно нашкодити репутації та фінансовій стабільності компанії. Швидка поява нових технологій також створює ризики для конкурентоспроможності, оскільки компанії, які не встигають адаптуватися, можуть відставати від ринку. Це вимагає від компаній не лише впровадження кібербезпеки, але й готовності швидко реагувати на можливі інциденти.

Серед головних трендів цифрової трансформації в управлінні бізнесом можна відзначити автоматизацію процесів за допомогою штучного інтелекту (ШІ) та машинного навчання. Це дозволяє бізнесу підвищувати точність прийняття рішень, оптимізувати логістичні процеси та зменшувати витрати. У маркетингу зростає популярність персоналізованого контенту, що залучає клієнтів за допомогою алгоритмів рекомендацій та аналізу великих даних.

Соціальні мережі відіграють ключову роль у маркетингових стратегіях, створюючи майданчик для зворотного зв'язку з клієнтами та підвищення

впізнаваності бренду.

Великі дані та аналітика вже стали невід'ємною частиною сучасного бізнесу, допомагаючи компаніям розуміти потреби клієнтів, налаштовувати рекламні кампанії та стимулювати зростання продажів. За допомогою аналітики великих даних компанії можуть прогнозувати попит, виявляти приховані ринкові тенденції та ухвалювати стратегічні рішення. Використання даних покращує бізнес-процеси та забезпечує більшу прибутковість.

Таким чином, цифрові трансформації мають значний вплив на розвиток бізнесу та його здатність конкурувати на ринку, кардинально змінюють підходи до менеджменту та маркетингу, відкриваючи нові можливості для зростання конкуренції. Застосування сучасних цифрових технологій дозволяє компаніям краще управляти ресурсами підприємства, поглиблювати відносини з клієнтами й підвищувати рентабельність. Цифрова трансформація охоплює всі аспекти діяльності компанії: від щоденних операцій до маркетингу, фінансів та внутрішніх комунікацій. Вона ризикує кіберзагрозою, тому захист даних стає критичним завданням для збереження репутації та фінансової стабільності. Швидка поява нових технологій вимагає від компаній не тільки кіберзахисту, а й здатності швидко адаптуватися до змін.

Список використаних джерел:

1. Harvard Business Review. Digital Transformation in Management and Marketing. URL: <https://tinyurl.com/6sjn4rfx>
2. Майєр С. The Digital Transformation Playbook. Видавництво: McGraw-Hill Education, 2020. 320 с. URL: <https://tinyurl.com/akftmhad>
3. Ліндсей Л. Digital Transformation: A Roadmap for Billion-Dollar Organizations. Видавництво: Wiley, 2019. 352 с. URL: <https://tinyurl.com/d4sfmusy>

Лега О. В.,
канд. екон. наук, доцент, професор кафедри обліку і оподаткування
Прийдак Т. Б.,
канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування
Яловега Л. В.,
канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування
Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ВАЖЛИВІСТЬ ОБЛІКУ ТА ІНТЕРАКЦІЯ КЛЮЧОВИХ УЧАСНИКІВ

Визначення фінансово-економічної безпеки підприємства охоплює різні аспекти, зокрема статичні та динамічні, акцентуючи на готовності підприємства до адаптації та розвитку в умовах змінюваного економічного середовища. На підставі опрацьованих джерел [1-4], вважаємо, що фінансово-економічна безпека – це стан захищеності фінансово-економічних інтересів суб'єктів господарювання, який забезпечує стабільність їх діяльності в умовах внутрішніх і зовнішніх загроз.

Забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства є складним процесом, який вимагає не лише ідентифікації та управління ризиками, але й наявності якісної облікової інформації, що відіграє ключову роль у формуванні обґрунтованих рішень та стратегій для підтримки стабільності та розвитку бізнесу. Тож, облікова інформація забезпечує:

- моніторинг фінансового стану: систематичний облік активів, зобов'язань, капіталу та доходів дозволяє підприємству оперативно відстежувати зміни у фінансовому стані, виявляти проблеми та приймати відповідні рішення;
- прийняття обґрунтованих рішень: якісна облікова інформація допомагає керівництву аналізувати фінансові показники, планувати бюджет, оцінювати ефективність інвестицій та управлінських рішень;
- оцінка ризиків: облік дозволяє ідентифікувати потенційні ризики, які можуть вплинути на фінансову стабільність та розробити стратегії;
- контроль за ресурсами: облік сприяє контролю за використанням фінансових, матеріальних та трудових ресурсів, що запобігає їх неефективному використанню або втратам.
- аудит і внутрішній контроль: облікова інформація є важливим інструментом для проведення аудиту та внутрішнього контролю, що забезпечує додатковий рівень захисту від шахрайства та помилок.
- планування та прогнозування: облікові дані дозволяють проводити аналіз тенденцій і прогнозувати фінансові результати, що важливо для стратегічного планування і прийняття рішень.

Таким чином, облік і облікова інформація не лише сприяють ефективному управлінню підприємством, а і є основою для забезпечення його фінансово-економічної безпеки в умовах змінюваного бізнес-середовища.

У забезпеченні фінансово-економічної безпеки підприємства беруть участь кілька ключових учасників, кожен з яких виконує свої специфічні функції та має важливу роль у загальному процесі – табл. 1.

Таблиця 1 Інтерація ключових учасників забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства

Учасники	Роль	Взаємодія
Керівництво підприємства	Визначає стратегічні цілі, формує політику управління ризиками, контролює виконання фінансових планів	Співпрацює з фінансовими, економічними підрозділами для прийняття зважених рішень на основі облікової інформації
Фінансовий відділ	Відповідає за планування, аналіз, контроль і звітність щодо фінансових ресурсів підприємства.	Тісно співпрацює з бухгалтерією та іншими підрозділами для збору та аналізу даних, що впливають на фінансово-економічну безпеку
Обліковий відділ	Веде облік господарських операцій, формує фінансову звітність, аналізує витрати	Подає інформацію фінансовому відділу, забезпечує базу для прийняття управлінських рішень
Юридичний відділ	Забезпечує дотримання законодавства, захищає інтереси підприємства в правових питаннях	Співпрацює з фінансовим і бухгалтерським відділами для оцінки правових ризиків і розробки відповідних заходів
Відділ ризик-менеджменту	Виявляє, оцінює та управляє ризиками, що можуть вплинути на фінансово-економічну безпеку	Співпрацює з усіма відділами, щоб інтегрувати управління ризиками у всі бізнес-процеси
Аудитори (внутрішні та зовнішні)	Перевіряють фінансову звітність, оцінюють ефективність системи внутрішнього контролю, надають рекомендації щодо покращення	Працюють з фінансовим відділом і керівництвом для забезпечення прозорості та правдивості фінансової інформації

Джерело: побудовано на підставі [1-4]

Ефективність забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства залежить від злагодженої взаємодії всіх цих учасників. Кожен з них приносить свій внесок у виявлення, оцінку та управління ризиками, що в результаті забезпечує стійкість підприємства в умовах невизначеності та змінюваного бізнес-середовища. Успішна комунікація між учасниками дозволяє оперативно реагувати на загрози, адаптувати стратегії управління та приймати обґрунтовані рішення, що в кінцевому підсумку підвищує фінансово-економічну безпеку підприємства.

Список використаних джерел:

1. Белялов Т.Е., Корінь І. В. Фінансово-економічна безпека підприємства та напрями її підвищення. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2017. Випуск 2. URL: <https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/07/Byelyalov-T.E.-Korin-I.-V.pdf> (дата звернення 04.11.2024).
2. Потапюк, І., Мазіленко, С., & Прусова, М. (2022). Фінансово-економічна безпека як основа безпеки підприємства. *Цифрова економіка та економічна безпека*, (2 (02)), 156-160. URL: <https://doi.org/10.32782/dees.2-26> (дата звернення 04.11.2024).
3. Пешков, А., & Лега, О. (2024). Аналіз фінансової стійкості вітчизняних підприємств в умовах невизначеності. *Цифрова економіка та економічна безпека*, (1 (10)), 151-158. URL: <https://doi.org/10.32782/dees.10-27> (дата звернення 04.11.2024).

Лега О. В.,
конд. екон. наук, доцент,
професор кафедри обліку і оподаткування
Сіренко І. О.,
аспірант
Полтавський державний аграрний університет,
м. Полтава

ЗАХИСТ ФІНАНСОВИХ ІНТЕРЕСІВ ПІДПРИЄМСТВА ЧЕРЕЗ ЕФЕКТИВНУ ДОГОВІРНУ ПРАКТИКУ

Договірна політика підприємства є важливим аспектом управління фінансово-економічною безпекою, оскільки вона визначає умови, за яких підприємство укладає угоди з контрагентами, постачальниками та замовниками. Якісно розроблена договірна політика допомагає зменшити фінансові ризики, забезпечити виконання зобов'язань, а також створити правові підстави для захисту інтересів підприємства.

Розглянемо основні аспекти впливу договірної політики на фінансово-економічну безпеку підприємства:

1. Зменшення ризиків: правильна договірна політика передбачає детальне обґрунтування умов співпраці, що знижує ризики невиконання зобов'язань або затримки у виконанні договорів.

2. Прозорість угод: чітко сформульовані умови укладання угод сприяють прозорості в фінансових потоках, що є важливим для управління ресурсами підприємства.

3. Контроль за виконанням зобов'язань: договірна політика включає механізми контролю за виконанням зобов'язань, що допомагає уникнути фінансових втрат унаслідок порушення договорів.

4. Захист прав підприємства: укладення договорів, які містять правові механізми захисту, допомагає підприємству відстоювати свої інтереси у разі спірних ситуацій.

5. Гнучкість та адаптація: договірна політика має бути адаптивною, що дозволяє підприємству швидко реагувати на зміни в ринковому середовищі та зберігати фінансову стійкість.

6. Стимулювання партнерства: налагодження взаємовигідних умов у договорах сприяє формуванню довгострокових партнерських відносин, що, в свою чергу, забезпечує стабільні доходи та зменшує ризики.

Договірна політика є ключовим елементом забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, оскільки вона дозволяє систематизувати та оптимізувати всі етапи укладання угод, мінімізуючи ризики, пов'язані з контрагентами та умовами виконання зобов'язань.

Правильна реалізація договірної політики підприємства вимагає системного підходу, складові представлені у табл. 1.

Ефективне управління договірною політикою сприяє не лише зниженню

ризиків, а й підвищенню стабільності та конкурентоспроможності підприємства на ринку.

Правильна реалізація договірної політики забезпечує підприємству надійний захист від ризиків, дозволяє оптимізувати фінансові витрати і підвищити ефективність бізнес-процесів. Системний підхід і постійний моніторинг допоможуть підприємству адаптуватися до змінюваних умов і досягти фінансово-економічної безпеки.

Таблиця 1 Складові системного підходу реалізації договірної політики для забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства

Складові	Характеристика
<i>Аналіз потреб і ризиків</i>	
Оцінка потреб	Визначте, які товари чи послуги потрібні підприємству, і розробіть критерії для вибору постачальників чи партнерів.
Оцінка ризиків	Ідентифікуйте потенційні ризики, пов'язані з укладанням договорів, і визначте способи їх мінімізації.
<i>Розробка стандартів та процедур</i>	
Стандарти договорів	Створіть шаблони стандартних договорів для різних типів угод, які відповідатимуть законодавству та внутрішнім правилам підприємства
Процедури укладання угод	Визначте чіткі етапи укладання договорів, включаючи перевірку контрагентів, узгодження умов та підписання
<i>Забезпечення правової підтримки</i>	
Консультації з юристами	Залучайте правників для розробки і перевірки договорів, щоб уникнути юридичних помилок та ризиків
Відповідність законодавству	Переконайтеся, що всі договори відповідають чинному законодавству
<i>Визначення умов виконання</i>	
Чіткі умови	Формулюйте зрозумілі та конкретні умови виконання зобов'язань, терміни постачання, якість товарів/послуг тощо
Механізми контролю	Включіть в договори положення про контроль за виконанням зобов'язань, можливі санкції за їх порушення
<i>Моніторинг та оцінка</i>	
Регулярний моніторинг	Систематично перевіряйте виконання договорів та ефективність договірної політики
Оцінка результатів	Аналізуйте результати укладених угод, визначайте, які з них були вигідними, а які – проблемними

Джерело: узагальнено на підставі [1-2]

Список використаних джерел:

1. Сіренко, І., & Лега, О. Мінімізація ризиків договірної політики при укладанні ЗЕД-контрактів. *Цифрова економіка та економічна безпека*, 2024. (1 (10), 159-163. <https://doi.org/10.32782/dees.10-28>

2. Сіренко І. О., Лега О. В. Договірна політика підприємства: напрямки, функції, ризики. *Актуальні проблеми сучасної науки: теоретичні та практичні дослідження молодих учених*: Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції. м. Полтава, 14 – 15 травня 2024 р. Полтава, 2024. С. 359-361.

Лупак Р. Л.,
д-р екон. наук, професор,
професор кафедри економіки,
Львівський торговельно-економічний університет,
м. Львів

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ: АСПЕКТИ ФІНАНСОВО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Сучасні глобалізаційні тенденції вказують на значну залежність національної економіки від стану та розвитку внутрішнього ринку, на якому відбуваються товарообмінні економічні процеси, через які формуються фундаментальні основи стабільного та динамічного зростання виробничого комплексу, логістичних потоків тощо. Примітно, що внутрішній ринок потребує державного контролю, аби його розвиток не становив загрозу для економічної безпеки країни. Державне втручання є виправданим за умов порушення стабільності та збалансованості внутрішнього ринку, що потребує запобігання загрозам і зміцнення його економічної безпеки. Тут особливе значення має аспект фінансово-інвестиційного забезпечення, коли розвиток внутрішнього ринку є можливими за умови підвищення його інвестиційної привабливості, збільшення обсягів фінансових результатів бізнесу та іншого. Відповідний висновок є підтвердженням тісного взаємозв'язку між фінансово-інвестиційним розвитком внутрішнього ринку та забезпеченням структурних складових економічної безпеки країни. Досвід розвинених країн вказує на посилення цієї взаємозалежності, підкреслюючи пріоритетність узгодження стратегічних пріоритетів національного господарства з розвитком внутрішнього ринку.

Доречно відмітити, що економічна безпека розвитку внутрішнього ринку здебільшого пов'язана з вирішенням низки ключових завдань за допомогою фінансово-інвестиційних механізмів та інструментів, спрямованих на підвищення стійкості національної економіки. При цьому, основні фінансово-інвестиційні характеристики розвитку внутрішнього ринку, які потребують вдосконалення, включають [1, с. 22-30; 2, с. 8-14; 3, с. 320-330]:

- стабільність функціонування внутрішнього ринку – фінансово-інвестиційна підтримка стабільності його роботи;
- протидія ризикам імпортозалежності – ефективна боротьба з потенційними фінансово-інвестиційними загрозами залежності від імпорту;
- динамічний інноваційний розвиток – активізація інноваційних процесів для забезпечення фінансово-інвестиційної складової конкурентоздатності;
- дотримання конкурентних та регуляторних умов – підтримка фінансово-інвестиційних принципів конкурентного середовища та регуляторних норм;
- збалансування ринкових сегментів – гармонізація різних сегментів

внутрішнього ринку, включаючи їх фінансово-інвестиційну інфраструктуру та забезпечення відповідними ресурсами;

– розширене відтворення господарської діяльності та фінансового й інвестиційного капіталу – підтримка обсягів виробництва та інвестицій у ключові галузі для стабільного економічного зростання.

Актуальним завданням залишається покращення державного регулювання забезпечення економічної безпеки внутрішнього ринку, що охоплює фінансово-інвестиційні управлінські аспекти оптимізації структурних співвідношень у постачанні, продажу та споживанні товарів і послуг як імпортного, так і вітчизняного виробництва. Однак на регіональному рівні можуть виникати складнощі, що заважають реалізації заходів державного регулювання, спрямованих на обмеження надходження імпортних товарів на користь продуктів імпортозаміщення. Це може виявлятися через зростаючу інституційно-економічну обмеженість влади у здійсненні фінансово-інвестиційних програм розвитку економіки, ускладнення комплексного планування забезпечення інвестиційної привабливості регіонів, зниження ефективності управління внутрішнім ринком і місцевим виробництвом.

З іншого боку, на основі цих даних можна сформулювати загальні висновки щодо сильних і слабких сторін, можливостей і ризиків політики фінансово-інвестиційного забезпечення економічної безпеки розвитку внутрішнього ринку. При цьому необхідно оцінити рівень розвитку фінансово-інвестиційних основ внутрішнього ринку, відповідних факторів для створення торговельних мереж з орієнтацією на продаж місцевих і вітчизняних товарів, стимулювання високотехнологічного імпорту, реалізації фінансово-інвестиційних програм та іншого.

Список використаних джерел:

1. Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Куницька-Іляш М. В., Наконечна Н. В. Економічна безпека суб'єктів господарювання та держави: аспект гарантування фінансово-економічної безпеки пріоритетних галузей національної економіки України. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2023. Вип. 37. С. 22-30.

2. Куницька-Іляш М. В. Сучасні засади формування фінансово-економічної безпеки пріоритетно-забезпечуючих галузей національного господарства України. *Modeling the development of the economy systems*. 2022. № 3. Р. 8-14.

3. Vasylytsiv T. H., Klipkova O. I., Lupak R. L., Mitsenko N. G., Mishchuk I. P. Monetary and financial policy of Ukraine: theoretical-empirical connections and priorities of state regulation. *Financial and credit activity problems of theory and practice*. 2019. № 4 (31). Р. 320-330.

Марчук Д. М.,
факультет права, публічного управління та адміністрування
Науковий керівник: Супрун С. Д.,
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця

ІНСТРУМЕНТИ РАНЬОГО ВИЯВЛЕННЯ РИЗИКІВ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

В умовах глобальної економічної нестабільності зростає необхідність для підприємств забезпечувати фінансово-економічну безпеку, що передбачає вміння вчасно реагувати на ризики та запобігати негативним наслідкам. Сучасне бізнес-середовище стає дедалі менш передбачуваним через зовнішні фактори, такі як валютні коливання, геополітичні конфлікти, інфляційні процеси та глобальні кризи. У цьому контексті інструменти раннього виявлення ризиків відіграють ключову роль, дозволяючи підприємствам ефективно оцінювати потенційні загрози та приймати превентивні заходи. Використання таких інструментів, як аналітичні моделі прогнозування, системи моніторингу ринку та технології штучного інтелекту, дозволяє забезпечити вищий рівень стійкості та адаптації підприємств до змін у глобальному середовищі.

Сучасні підходи включають аналітичні моделі прогнозування ризиків, моніторинг зовнішніх трендів і використання інноваційних технологій, таких як блокчейн. Завдяки комплексному підходу до управління ризиками підприємства можуть не тільки адаптуватися до змін, але й зміцнити свою стійкість та підвищити конкурентоспроможність.

Прогнозні моделі дозволяють аналізувати макроекономічні та мікроекономічні дані для передбачення можливих кризових ситуацій. Наприклад, використання моделей, що базуються на аналізі часових рядів, зокрема ARIMA та GARCH. ARIMA широко використовуються для прогнозування фінансових показників, таких як ціни на акції чи валютні курси, завдяки своїй здатності враховувати історичні дані та їх структурні залежності. Моделі GARCH особливо корисні для оцінки волатильності ринків та прогнозування можливих ризиків, що виникають через різкі коливання цін [1]. У разі валютної нестабільності такі моделі допомагають передбачити коливання курсів валют і вплив на прибутковість, дозволяючи компанії вчасно хеджувати валютні ризики. Підприємства, які застосовують такі моделі, можуть заздалегідь адаптуватися до валютних коливань, що знижує ризики збитків від змінних курсів.

Технології моніторингу новинних потоків, соціальних медіа і фінансових ринків дозволяють відстежувати інформацію про зміни, які можуть вплинути на економічну безпеку компанії. Наприклад, використання систем штучного інтелекту, як-от Sentiment Analysis (аналіз настроїв),

дозволяє оцінювати ринкові настрої та передбачати економічні тренди. Платформа Bloomberg Terminal є прикладом рішення для постійного моніторингу новин і фінансових даних в режимі реального часу. За допомогою Sentiment Analysis підприємство може виявити негативні настрої щодо певних ринків чи продуктів, що дозволяє швидко реагувати на потенційні репутаційні чи фінансові ризики. Використання Bloomberg Terminal дає змогу миттєво реагувати на новини про зміни регуляцій, кризові ситуації та економічні коливання [2].

Блокчейн забезпечує прозорість та надійність транзакцій, що допомагає зменшити ризики шахрайства і підвищити довіру до операцій. Наприклад, у сфері фінансів блокчейн використовується для захисту від шахрайства та забезпечення прозорості угод. У компаніях із довгими ланцюгами постачання, таких як Walmart, блокчейн-технології допомагають контролювати джерела та маршрути постачання, підвищуючи захищеність і відстежуваність продуктів [3]. Блокчейн забезпечує надійність даних і знижує ризики, пов'язані з фальсифікацією та підробками.

Забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств у сучасних умовах глобальної нестабільності вимагає комплексного підходу до управління ризиками. Завдяки впровадженню аналітичних моделей прогнозування, систем моніторингу зовнішніх ризиків і трендів, інструментів для оцінки кредитоспроможності та блокчейн-технологій, компанії можуть ефективніше ідентифікувати потенційні загрози та приймати превентивні заходи. Використання таких інструментів дозволяє підприємствам не тільки зменшити вплив несприятливих факторів, але й забезпечити свою стійкість, адаптивність і конкурентоспроможність у мінливому бізнес-середовищі.

Список використаних джерел:

1. Кветний Р. Н., Ткачик Д. А. Використання економетричних моделей для прогнозування фінансових показників. *Науковий журнал ВНТУ, Вінниця: ВНТУ, 2023.*
2. Risk Management – Principles and guidelines on implementation. веб-сайт URL: <https://www.iso.org/obp/ui/en/#iso:std:iso:31000:ed-2:v1:en> (дата звернення 11.11.2024)
3. Blockchain technology for supply chain management: веб-сайт. URL: <https://www.pixelplex.io/blog/blockchain-technology-for-supply-chain-management>. (дата звернення 11.11.2024)

Маслова В. О.,
здобувач вищої освіти факультету менеджменту
Науковий керівник: Пархоменко О. Ю.,
кандидат фізико-математичних наук, доцент,
доцент кафедри економічної кібернетики,
комп'ютерних наук та інформаційних технологій
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ІНТЕГРАЦІЯ МАРКЕТИНГОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ У ВЕБ-ЗАСТОСУНКИ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

У сучасному цифровому світі підприємства різних галузей активно впроваджують веб-застосунки для забезпечення зручності клієнтів, автоматизації процесів і збільшення прибутків. Однак інтеграція маркетингових інструментів у такі веб-застосунки стає не тільки важливим засобом залучення клієнтів, але й ефективним механізмом для забезпечення фінансово-економічної безпеки. Маркетингові інструменти дозволяють збирати й аналізувати дані, створювати прогнози поведінки клієнтів і оптимізувати фінансові витрати, що загалом підвищує стійкість бізнесу до ринкових коливань і знижує ризики.

Використання веб-застосунків з інтегрованими маркетинговими інструментами надає можливість створювати персоналізовані маркетингові кампанії, які спрямовані на конкретні групи споживачів. Системи збору даних дозволяють відстежувати поведінкові патерни, уподобання клієнтів і їхню активність на сайті, що допомагає адаптувати комунікацію та рекламні стратегії. Наприклад, інструменти аналітики, такі як Google Analytics або Hotjar, можуть збирати інформацію про те, які продукти найчастіше переглядають або купують клієнти, що дозволяє коригувати асортимент, ціноутворення та маркетингові пропозиції.

Завдяки такому підходу підприємства можуть оперативно реагувати на зміни в уподобаннях клієнтів, що знижує ризики зниження попиту та втрати клієнтів, а отже, й підвищує фінансову стабільність бізнесу. Наприклад, інтернет-магазин Amazon активно використовує такі інструменти, адаптуючи свої пропозиції на основі особистих вподобань клієнтів, що сприяє підвищенню рівня утримання клієнтів і стабільного доходу.

Інтеграція автоматизованих маркетингових інструментів дозволяє підприємствам скоротити витрати на маркетинг і рекламні кампанії. Автоматизовані системи електронної розсилки, такі як Mailchimp або SendPulse, спрощують процес комунікації з клієнтами, дозволяючи розсилати персоналізовані пропозиції на основі їхньої історії покупок. Це не лише економить ресурси підприємства, але й підвищує ефективність маркетингових кампаній, оскільки повідомлення краще адаптовані до потреб цільової аудиторії.

Крім того, автоматизація маркетингових процесів дозволяє мінімізувати ризики, пов'язані з людським фактором, а саме – помилки в комунікації, неточності у відстеженні результатів і невірну сегментацію аудиторії. Це робить бізнес менш вразливим до нестабільних ринкових умов і дозволяє більш точно планувати бюджети, зберігаючи фінансову безпеку підприємства.

Застосування маркетингових інструментів у веб-застосунках допомагає підприємствам будувати прогнози щодо обсягів продажів та майбутніх потреб клієнтів. Інструменти штучного інтелекту й машинного навчання, такі як HubSpot або Salesforce, можуть аналізувати великі масиви даних про клієнтів, їхні вподобання та економічну поведінку.

Прогнозування доходів і попиту дозволяє оптимізувати запаси, планувати виробництво й уникати ситуацій, коли підприємство втрачає можливість продажу через брак товарів або, навпаки, зазнає збитків від надлишкових запасів. Компанії, які використовують прогнозування, зокрема Zara, мають змогу швидко адаптувати свій асортимент під зміну попиту, що забезпечує їм перевагу на ринку.

Оскільки веб-застосунки з інтегрованими маркетинговими інструментами працюють із великими обсягами персональних даних клієнтів, забезпечення кібербезпеки стає ключовим аспектом для захисту фінансової стабільності підприємства. Кіберзагрози, що можуть спричинити витік даних або несанкціонований доступ до фінансової інформації, становлять значний ризик для підприємств, які використовують цифрові маркетингові технології.

Інвестування в системи захисту даних, шифрування та багатофакторну аутентифікацію допомагає знижувати ризики та забезпечує надійність зберігання даних, що, своєю чергою, підвищує довіру клієнтів до компанії. Приклади таких компаній, як PayPal і Shopify, свідчать, що кібербезпека є важливим аспектом для підтримання фінансової стабільності, особливо у сфері електронної комерції.

Інтеграція маркетингових інструментів у веб-застосунки є потужним інструментом для підвищення фінансово-економічної безпеки підприємств. Вона дозволяє оптимізувати маркетингові стратегії, знижувати витрати, прогнозувати попит і захищати фінансові й персональні дані клієнтів. У результаті підприємства отримують можливість більш ефективно управляти своїми ресурсами, мінімізувати ризики та забезпечити стійкий розвиток в умовах цифрової економіки.

Список використаних джерел:

1. Kovova I. CRM-systems as tools of accounting and analytics ensuring the economic security of enterprises. *Collection of scientific research papers State University of Infrastructure and Technologies Section "Economics and Management"*. 2022. Vol. 51. P. 50–57. URL: <https://doi.org/10.32703/2664-2964-2022-51-50-57>.

2. Kuzmak O., Shaidyuk A. Modern marketing technologies as a tool for effective business management in the context of globalization. *Scientific Notes of Ostroh Academy National University, "Economics" Series*. 2020. Vol. 1, no. 19(47). P. 57–63. URL: [https://doi.org/10.25264/2311-5149-2020-19\(47\)-57-63](https://doi.org/10.25264/2311-5149-2020-19(47)-57-63).

Мерзлікіна М. О.,
здобувач вищої освіти факультету менеджменту
Наукові керівники: Федосєва Г. С.,
доктор економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту та маркетингу
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв
Волкожа К. П., *директор ПНРСТ «Райпромторг»,*
Україна

РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Актуальність теми ризик-менеджменту як інструменту забезпечення фінансово-економічної стійкості підприємства в умовах невизначеності обумовлена сучасними умовами ведення бізнесу, коли підприємства стикаються з низкою значних загроз та викликів, зокрема глобальною економічною нестабільністю, швидкими технологічними змінами, нестабільністю фінансових ринків та геополітичною напругою. Ефективне управління ризиками дозволяє знижувати негативний вплив різних факторів, зберігаючи фінансову стійкість, адаптивність та конкурентоспроможність підприємства.

Метою роботи є обґрунтування важливості застосування ризик-менеджменту як інструменту забезпечення фінансово-економічної стійкості підприємства в умовах невизначеності.

Дослідження ризик-менеджменту вже проводилося вітчизняними науковцями, такими як В. Балдинюк [1] та Г. Мирошніченко [2], Ю. Самура [3], які зосередилися на проблемі інтеграції ризик-менеджменту в систему управління підприємством з метою підвищення його стійкості до загроз. Серед іноземних науковців аспекти ризик-менеджменту розглядали Д. Роча, С. Олів'єра, Ц. Капінха [4], що зосереджувалися на аналізі ризиків як інструменті стратегічного планування і підвищення ефективності управління. Однак актуальність та важливість розгляду даної теми зростає з огляду на безперервні зміни та непередбачувані фактори, що впливають на підприємницьке середовище й потребує детальнішого огляду.

Отже, ризик-менеджмент є системою заходів, що стосується виявлення ризиків, їх оцінки, профілактики та страхування. Головною метою ризик-менеджменту є прогнозування ризиків, коли можливо завчасно визначити їх ймовірні наслідки й масштаби, а відповідно запобігти або мінімізувати втрати, пов'язані з ними, та управління впливом цих ризиків на підприємство. Необхідність управління ризиками обумовлена постійними змінами зовнішнього середовища, що створюють загрози для стабільності та розвитку підприємства. Управління ризиками представляє комплексну систему, яку можна поділити на дві підсистеми: суб'єкт ризик-менеджменту (та підсистема,

яка управляє) та об'єкт ризик-менеджменту (підсистема, якою управляють). Суб'єктами ризик-менеджменту є фінансово-економічні відділи (центри та підрозділи), а також фінансові менеджери та спеціалісти зі страхування. Об'єктами ризик-менеджменту є ризикові вкладення капіталу та фінансово-економічні відносини [3, с. 734]. Основною рекомендацією для мінімізації негативного впливу ризиків для підприємств є впровадження комплексної політики ризик-менеджменту як частиною загальної фінансової стратегії, що має складатися з цілого ряду заходів, спрямованих на виявлення ризиків, оцінювання рівня їх ймовірності виникнення, а також запобігання небажаних наслідків та компенсації можливих втрат. У разі, якщо рівень ризику виміряти неможливо, то в ризик-менеджменті застосовується ряд правил щодо прийняття управлінських рішень, які, зокрема, забороняють ризикувати значними сумами капіталу, якщо результат є порівняно малим та не компенсує можливих втрат, акцентують увагу на важливість розгляду альтернативних, менш ризикованих варіантів інвестування й обрання такого, що забезпечує максимізацію результату за мінімізації ризику. Важливо зазначити, що для адаптації до зовнішньої нестабільності підприємство має впроваджувати гнучкі стратегії управління ризиками, постійно аналізувати ринкові умови та швидко реагувати на зміни, адаптуючи й політику ризик-менеджменту. У сучасних умовах для цього можуть застосовуватися нові підходи, зокрема аналітичні технології та машинне навчання що дозволяють обробляти великі обсяги даних і виявляти ризики на ранніх стадіях їх виникнення.

Таким чином, можемо зробити висновок, що ефективний ризик-менеджмент є критично важливим елементом фінансово-економічної стійкості підприємства. Інтеграція ризик-менеджменту в загальну стратегію управління підприємством забезпечує фінансову стійкість та конкурентоспроможність в умовах невизначеності та потребує системного підходу, регулярного моніторингу та адаптації стратегій до змін.

Список використаних джерел:

1. Балдинюк В. Ризик-менеджмент як інструмент управління діяльності суб'єктів господарювання. *Економіка та суспільство*. 2023. № 55. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-39>.
2. Мирошниченко Г. Управління ризиками підприємницьких структур: аспекти ризик-менеджменту. *Економіка та суспільство*. 2022. № 44. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-47>.
3. Самура Ю. Ризик-менеджмент у системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств, установ та організацій. *Гроші, фінанси і кредит*. 2018. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/110.pdf.
4. Risk Management and Assessment. ed. by J. Rocha, S. Oliveira, C. Capinha. *IntechOpen*, 2020. URL: <https://doi.org/10.5772/intechopen.83256>.

Опалько В. В.

канд. екон. наук, доцент,

доцент кафедри економіки та міжнародних економічних відносин,

Денисенко В. О.,

канд. екон. наук, доцент,

доцент кафедри економіки та міжнародних економічних відносин,

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького,

м. Черкаси

ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасному глобалізованому світі, де ринки постійно змінюються, а економічна ситуація стає дедалі більш непередбачуваною, цифрові технології стають ключовими інструментами для підтримки стабільності та підвищення ефективності діяльності підприємств. Цифровізація інвестиційних процесів дозволяє підвищити ефективність управління фінансово-економічною безпекою підприємства, забезпечуючи прозорість, швидкість прийняття рішень та зниження ризиків у мінливому економічному середовищі.

Мета роботи полягає в аналізі сучасних цифрових технологій, що використовуються для підвищення ефективності управління інвестиціями та забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства в умовах економічної нестабільності.

Цифрова трансформація інвестиційних процесів є актуальним етапом еволюції глобального економічного середовища. Цифровізація інвестиційних процесів охоплює впровадження цифрових технологій та інструментів для автоматизації, оптимізації та підвищення ефективності процесів інвестування. Вона включає автоматизовані системи аналізу і планування інвестицій, цифрові платформи для управління інвестиційними портфелями, роботизацію процесів (RPA), технології блокчейн для забезпечення прозорості фінансових операцій, використання великих даних (Big Data) для прогнозування ринкових трендів, а також інтеграцію штучного інтелекту для оптимізації інвестиційних рішень.

Цифровізація економіки має позитивний вплив на діяльність підприємств, й одночасно створює загрози, які не були суттєвими за умов традиційної економіки [1]. Саме фінансово-економічна безпека вважається комплексним механізмом, який забезпечує оптимальний розвиток підприємства за будь-яких умов господарювання [2]. Тому забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства передбачає стратегічне управління, планування, диверсифікацію активів, аналіз ризиків і рентабельності інвестицій.

Сучасні цифрові інструменти, такі як моніторинг і прогнозування фінансових показників, грають важливу роль у забезпеченні прозорості та

ефективності інвестиційних процесів. Це дозволяє підприємствам бути більш стійкими до фінансових коливань та загроз, підтримуючи їх конкурентоспроможність і стабільний розвиток.

Шевчук Я. і Катаєва С. зазначають, що цифрова трансформація потребує значних змін законодавства, в питаннях моніторингу, оцінки функціонування, забезпечення та полегшення процедури впровадження інноваційних цифрових технологій на підприємствах [3].

Ми розробили рекомендації щодо підвищення ефективності управління фінансово-економічною безпекою підприємства в умовах цифровізації інвестиційних процесів. Для успішної цифрової трансформації підприємств у рамках чинного законодавства доцільно рекомендувати наступні зміни.

По-перше, розробити стандарти й регуляції для цифрових технологій (запровадити загальні стандарти використання великих даних, штучного інтелекту та блокчейн-технологій, зокрема для забезпечення відповідності етичним і безпековим нормам).

По-друге, запровадити спрощення процедур для інноваційних проєктів (впровадження «пісочниць» (regulatory sandboxes), що дозволять підприємствам тестувати нові цифрові рішення в рамках обмежених регуляторних вимог).

По-третє, реалізувати реформи у сфері цифрового моніторингу і звітності (впровадження автоматизованих процедур звітності для підприємств, що використовують цифрові рішення, з метою мінімізувати адміністративне навантаження).

По-четверте, створити цифрові інфраструктури підтримки бізнесу на основі державно-приватного партнерства для розробки загальнодоступних платформ цифрової трансформації підприємств та ін.

Отже, впровадження цифрових технологій в інвестиційні процеси не лише підвищує ефективність управління фінансово-економічною безпекою підприємства, а й формує нові можливості для адаптації до змінюваних умов ринку. Завдяки автоматизації та використанню сучасних технологій, підприємства отримують можливість оперативно реагувати на виклики, що постають перед ними, зберігаючи свою конкурентоспроможність і стійкість в умовах глобальної економічної нестабільності.

Список використаних джерел:

1. Мехед А. М., Варналій З. С. Фінансова безпека підприємств в умовах цифрової економіки. *Вісник університету банківської справи*. 2021. № 3 (42). С. 55-61.
2. Ковальчук А. М. Фінансово-економічна безпека підприємства в контексті адаптації до викликів цифрового середовища. *Економічний вісник*. 2020. №3. С. 152-159.
3. Шевчук Я. В., Катаєва С. Б. Інвестиційний менеджмент в умовах цифрової трансформації та інновацій. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. Випуск 35/2022. С. 245-250.

Орешко А. Ф.,
здобувачка вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Науковий керівник: Стамат В. М.,
канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту та маркетингу
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ

Підприємницька діяльність завжди супроводжується ризиком, який виникає через наявність низки факторів, чий вплив на результати роботи неможливо точно передбачити. Як соціально-економічна категорія, ризик є невідійманою частиною виробничих відносин і природно інтегрований у господарський механізм. Загалом він визначається як ймовірність настання несприятливої події або сукупності подій.

У економічній науці й практиці категорія ризику відіграє значну роль. Він присутній у результатах будь-якого управлінського рішення, оскільки невизначеність є невідійманою умовою підприємництва. Ризик впливає з цієї невизначеності, яка зумовлена тим, що більшість процесів у бізнесі спочатку недетерміновані: неможливо наперед точно передбачити темпи та напрями науково-технічного прогресу, зміни ринкової кон'юнктури, споживчі переваги чи природно-кліматичні умови [1]. Враховуючи постійну присутність ризиків у бізнес-процесах, особливо важливим стає аналіз ризиків на різних рівнях, що дозволяє краще зрозуміти їх вплив на підприємство. Систему ризиків, що впливає на фінансово-економічну діяльність підприємств, варто аналізувати на двох рівнях. Перший рівень охоплює загальні ризики, які виникають на макрорівні та не залежать від виробничих процесів. До природних ризиків відносяться ті, що зумовлені дією стихійних сил природи. Причинами виникнення такого типу ризику можуть бути землетруси, повені, епідемії, а також інші природні катаклізми [2].

Система управління фінансовими ризиками є частиною загальної системи фінансового управління підприємства, яка, своєю чергою, інтегрується в загальну систему управління. Основною метою управління фінансовими ризиками є забезпечення фінансової стабільності підприємства в процесі його розвитку та запобігання можливому зниженню його ринкової вартості. Для досягнення цієї мети управління фінансовими ризиками орієнтоване на виконання таких завдань, як виявлення сфер фінансової діяльності підприємства з підвищеним ризиком, що можуть загрожувати його фінансовій безпеці; проведення всебічної та об'єктивної оцінки ймовірності настання негативних ризикових подій та потенційних фінансових втрат; мінімізація рівня фінансового ризику відповідно до бажаного рівня дохідності фінансових операцій; а також зменшення можливих фінансових втрат підприємства в разі настання ризикової події. Усі ці завдання взаємопов'язані та вирішуються комплексно [3].

Для ефективного управління фінансовими ризиками важливо розуміти їх різноманітність та характер впливу на діяльність підприємства. У зв'язку з цим ключову роль відіграє класифікація фінансових ризиків, яка дозволяє систематизувати та виділити основні типи ризиків, що потребують особливої уваги. Класифікація фінансових ризиків полягає у систематизації різних ризиків за певними ознаками, що дозволяє об'єднати їх у загальні категорії. З появою нових фінансових технологій та інструментів виникають нові види ризиків. До основних видів фінансових ризиків належать: ризик фінансової стійкості, який виникає через недосконалу структуру капіталу та незбалансованість грошових потоків; ризик неплатоспроможності, що пов'язаний зі зниженням ліквідності активів; процентний ризик, пов'язаний зі зміною процентних ставок на боргові зобов'язання; валютний ризик, що виникає через зміни курсу іноземної валюти; податковий ризик, пов'язаний зі змінами податкових ставок або пільг; а також інші ризики, такі як стихійні лиха, форс-мажорні обставини та неналежне виконання розрахункових операцій [4, 5].

Основною метою системи забезпечення економічної безпеки підприємства є запобігання кризовим ситуаціям та зменшення впливу негативних чинників на його діяльність. Формування механізму управління економічною безпекою є індивідуальним процесом для кожного підприємства, який потребує врахування його стратегічних пріоритетів та розв'язання комплексу складних і багатогранних завдань. Це вимагає системного й всебічного підходу до розробки механізму управління економічною безпекою підприємства.

Список використаних джерел:

1. Український державний університет науки і технологій : Інститут промислових та бізнес технологій : сайт. URL: https://nmetau.edu.ua/file/konspekt_lektsiy_upravlinnya_finansovimi_rizikami.pdf (дата звернення: 10.11.2024).
2. Жигір А. А. РІЗНОВИДИ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ РИЗИКІВ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ. *Ефективна економіка*. 2012. №4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1063> (дата звернення: 10.11.2024).
3. Куцик П. О. Васильців Т. Г. Сороківський В. М. Стефаняк В. І. Сороківська М. В. Управління фінансовими ризиками : навчальний посібник. Львів : Растр-7, 2016. 321 с. URL: https://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/kafedry/Buh_Obliku/Kucik/Docs/Kusyk_Upravlinnia_fin_ryzycamu.pdf (дата звернення: 10.11.2024).
4. Лактіонова О. А. УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ : навч. посіб. Вінниця : Дон. ім. Василя Стуса, 2020. 256 с. URL: https://r.donnu.edu.ua/bitstream/123456789/1460/1/Навч%20посібник%20УФР%2027_10_2020.pdf (дата звернення: 10.11.2024).
5. Стамат В. М. Формування системи управління економічною безпекою підприємств. *Управління системою фінансово-економічної безпеки соціально-економічних систем різних рівнів функціонування* : матеріали I Всеукр. наук.-практ. конф. (16-18 листопада 2022 р., м.Миколаїв). Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 150-154. URL : <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18829> (дата звернення: 10.11.2024).

Папіровська В. І.,
здобувач вищої освіти факультету менеджменту
Науковий керівник: Полторак А. С.,
д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри
менеджменту та маркетингу
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

СТРАТЕГІЇ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ ДЛЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Розвиток будь-якого підприємства неможливий без постійних інвестицій. У сучасних умовах конкуренції підприємствам необхідно не лише підтримувати наявні виробничі потужності, а й постійно впроваджувати інновації та розширювати асортимент продукції. Залучення інвестицій є ключовим фактором, який дозволяє підприємствам досягти цих цілей. Однак в українських реаліях існує ряд проблем, які ускладнюють процес залучення інвестицій. Тому вивчення стратегій залучення інвестицій є актуальною проблемою, що підтверджується як у науковій, так і в практичній площині.

Досліджено, що залучення інвестицій є одним з основних чинників розвитку підприємства, оскільки воно дозволяє розширювати виробничі потужності, впроваджувати інноваційні технології та підвищувати конкурентоспроможність на ринку. У післявоєнний період в Україні проблема залучення інвестицій стає ще більш актуальною, оскільки підприємства стикаються з необхідністю не тільки відновлення, але й модернізації. Скрипниченко М. підкреслює, що ефективне використання інвестиційних ресурсів є пріоритетом політики повоєнного відновлення, що робить їх стратегічно важливими для відбудови економіки країни [1]. Впровадження ефективних фіскальних політик, таких як зниження інфляції та контроль за державним боргом, як зазначають М. Губа та інші [2], сприятимуть макроекономічній стабільності, що, своєю чергою, зробить інвестиційний клімат привабливим для внутрішніх і зовнішніх інвесторів.

Залучення інвестицій вимагає реформування законодавства, зокрема у сфері захисту прав інвесторів, спрощення процедур для іноземних інвесторів та створення стимулів для розвитку інноваційних секторів економіки. Чернишов В. зазначає, що реформування законодавства та запровадження ефективної стратегії управління інвестиціями є ключовими для забезпечення позитивного інвестиційного клімату [3]. Важливо також створювати стабільну інституційну базу, яка сприятиме захисту прав інвесторів і спрощенню процедур для залучення капіталу.

Для залучення інвестицій важливим є не лише внутрішнє реформування підприємств, а й активна робота з потенційними інвесторами. Однією з ключових стратегій є формування позитивного іміджу підприємства та покращення корпоративної культури. Підприємства повинні демонструвати стабільність, прозорість фінансових операцій та здатність до швидкого

реагування на ринкові зміни. Це дозволить не тільки зберігати наявних інвесторів, але й залучати нових. Особливу увагу слід приділити роботі з міжнародними інвесторами, які можуть надати не лише фінансові ресурси, але й нові технології та управлінський досвід.

У сучасних умовах важливим аспектом є залучення венчурного капіталу, який дозволяє підприємствам інвестувати в інноваційні проекти та стартапи. Це сприяє розвитку інноваційної екосистеми, де підприємства отримують доступ до нових технологій та продуктів. Крім того, державна підтримка у вигляді податкових пільг, грантів та інфраструктурних проектів може стати додатковим стимулом для розвитку інвестиційної діяльності [6]. Однак для цього необхідно створити чітку і прозору систему управління такими програмами, що значно підвищить довіру з боку інвесторів.

Одним із найважливіших аспектів залучення інвестицій є прозорість економічної політики та стабільність макроекономічних умов. Відсутність корупції, чітке правове регулювання та сприятливі умови для ведення бізнесу є важливими чинниками для залучення як внутрішніх, так і зовнішніх інвесторів [7]. Це особливо важливо в українському контексті, де нестабільність економічної та політичної ситуації часто стримує інвесторів.

Отже, обґрунтовано теоретичні засади та практичні аспекти залучення інвестицій для розвитку підприємств в українських умовах. З'ясовано, що ключовими факторами для ефективного залучення інвестицій є макроекономічна стабільність, реформування законодавчої бази та впровадження інноваційних підходів у діяльність підприємств. Сформовані висновки сприятимуть розвитку підприємств та поліпшенню інвестиційного клімату в Україні.

Список використаних джерел:

1. Скрипниченко М. І. Макроекономічні оцінки та прогнози повоєнного відновлення економіки України. *Економічна теорія*. 2022. № 2. С. 29–43. DOI: <https://doi.org/10.15407/etet2022.02.029>.
2. Губа М. І., Злепко Н. І., Тацій О. В. Післявоєнна відбудова економіки України: задачі і виклики. *Академічні візії*. 2023. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/543>.
3. Чернишов В. В. Напрями розвитку інвестиційної діяльності підприємств. *Modern Economics*. 2021. №26. С.167-172. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V26\(2021\)-25](https://doi.org/10.31521/modecon.V26(2021)-25).
4. Як і навіщо залучати інвестора в бізнес? *BDO Україна*. 2024. URL: <http://surl.li/befqui> (дата звернення 20.09.2024).
5. Діденко Є. О. Управління інвестиційною стратегією підприємства. *Ефективна економіка*. 2019. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.12.64 (дата звернення 20.09.2024).
6. Полторак А. С., Каземирчик М. С., Поліщук А. І. Пріоритетні загрози фінансовій безпеці в умовах трансформаційних процесів у сучасній економіці. *Modern Economics*. 2020. № 24(2020). С. 157-163. [https://doi.org/10.31521/modecon.V24\(2020\)-25](https://doi.org/10.31521/modecon.V24(2020)-25).
7. Poltorak A. S., Baryshevska I. V., Melnyk O. I., Ihnatenko Zh. Alternative sources of funding for the development of united territorial communities. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*, 2021. № 2. С. 4-10. DOI: [http://dx.doi.org/10.31521/2313-092x/2021-2\(110\)-1](http://dx.doi.org/10.31521/2313-092x/2021-2(110)-1)

Пархоменко О. Ю.,
*кандидат фізико-математичних наук, доцент,
доцент кафедри економічної кібернетики,
комп'ютерних наук та інформаційних технологій
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв*

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ BIG DATA ДЛЯ МОНІТОРИНГУ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ЗАГРОЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ПІДПРИЄМСТВ

Сучасне бізнес-середовище характеризується високим рівнем невизначеності та постійними ризиками для фінансово-економічної безпеки (ФЕБ) підприємств. Для забезпечення стабільності та конкурентоспроможності компанії змушені використовувати новітні технології для моніторингу загроз і прогнозування змін. Однією з таких технологій є Big Data, яка дозволяє аналізувати великі обсяги інформації, відстежувати динаміку ризиків та отримувати прогнозовані оцінки. Big Data стала важливим інструментом для прийняття управлінських рішень, спрямованих на захист і зміцнення ФЕБ підприємства.

Big Data відкриває нові можливості для підприємств, дозволяючи їм здійснювати глибокий аналіз як внутрішніх, так і зовнішніх факторів ризику. Серед основних сфер її застосування для моніторингу фінансової економічної безпеки можна виділити кілька ключових аспектів.

По-перше, аналіз ринкових умов є важливим елементом в управлінні ризиками. Використання технологій Big Data дає змогу підприємствам детально вивчати ціни, попит і пропозицію на ринку. Наприклад, завдяки прогнозним моделям фахівці можуть оцінювати ризики, пов'язані з коливаннями цін на сировину чи готову продукцію. Це дозволяє не лише зменшити фінансові втрати, але й приймати обґрунтовані рішення щодо стратегій ціноутворення.

По-друге, моніторинг фінансових операцій є ще однією важливою сферою застосування Big Data. Завдяки аналізу транзакційних даних, підприємства можуть виявляти аномалії у фінансових процесах, які можуть свідчити про потенційне шахрайство або інші загрози. Наприклад, виявлення незвичних транзакцій може допомогти оперативно реагувати на можливі фінансові злочини, що своєю чергою підвищує загальну безпеку компанії.

Оцінка ризиків у ланцюзі постачань є ще одним критичним аспектом. Використовуючи дані з різних джерел, підприємства можуть відстежувати ризики, пов'язані з постачальниками, і оцінювати їх надійність. Наприклад, якщо постачальник має погану репутацію або фінансові труднощі, це може суттєво вплинути на виробництво і, внаслідок цього, на фінансову стабільність компанії.

Big Data може використовуватися для створення прогнозних моделей, які оцінюють імовірність виникнення ризиків у майбутньому. Наприклад, за

допомогою машинного навчання підприємство може прогнозувати вплив сезонних коливань на свої продажі й, відповідно, планувати виробничі процеси. Також, використовуючи аналіз соціальних медіа та дані з новинних джерел, компанії можуть відстежувати загрози репутаційного характеру, які впливають на довіру клієнтів і партнерів.

Зрештою, Big Data також включає аналіз зовнішніх факторів, що є важливим для оцінки загроз. Інформація, зібрана з відкритих джерел, новин та соціальних медіа, може допомогти виявити політичні, економічні та екологічні ризики. Наприклад, зміни в законодавстві або економічні кризи можуть суттєво вплинути на діяльність підприємства, і своєчасний аналіз таких даних дозволяє вжити необхідних заходів для зменшення потенційних втрат.

Таблиця 1 Ключові напрямки застосування Big Data для забезпечення фінансово-економічної безпеки

Напрямок застосування	Мета застосування	Приклади результатів
Аналіз ринкових умов	Визначення ризиків коливань на ринку	Прогноз цін на сировину
Моніторинг фінансових операцій	Виявлення шахрайських транзакцій	Виявлення аномалій у фінансових операціях
Оцінка ризиків у ланцюзі постачань	Зниження ризиків, пов'язаних з постачальниками	Оцінка надійності постачальників
Аналіз зовнішніх факторів	Визначення зовнішніх загроз для підприємства	Аналіз ризиків, пов'язаних з політичними змінами

Технології Big Data значно розширили можливості підприємств у моніторингу та прогнозуванні загроз, що дозволяє підвищити рівень фінансово-економічної безпеки. Застосування Big Data в контексті фінансової економічної безпеки надає підприємствам потужні інструменти для аналізу ризиків і прийняття обґрунтованих рішень, що в результаті може суттєво підвищити їхню стійкість у складному бізнес-середовищі. Використання великих даних забезпечує не лише оперативний аналіз поточних ризиків, а й можливість формувати ефективні стратегії управління загрозами.

Список використаних джерел:

1. Financial Big Data Analysis and Early Warning Platform: A Case Study / Y. Liang et al. IEEE Access. 2020. Vol. 8. P. 36515–36526. URL: <https://doi.org/10.1109/access.2020.2969039>.
2. Big Data Cybersecurity Monitoring System using Machine Learning / R. P. Krupani et al. 2021 International Conference on Forensics, Analytics, Big Data, Security (FABS), Bengaluru, India, 21–22 December 2021. URL: <https://doi.org/10.1109/fabs52071.2021.9702637>.
3. Mao S. Construction of Economic Management Big Data Platform Based on Artificial Intelligence Algorithm Monitoring and Early Warning. *Journal of Electrical and Computer Engineering*. 2022. Vol. 2022. P. 1–10. URL: <https://doi.org/10.1155/2022/1206405>.

Пешкова Б. Р.,
здобувач вищої освіти факультету менеджменту
Науковий керівник: Полторак А. С.,
д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри
менеджменту та маркетингу
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ВПЛИВ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ НА РОЗВИТОК МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

Дослідження впливу державної політики на розвиток малого та середнього бізнесу є актуальним питанням, особливо в контексті сучасних економічних викликів. Як зазначають Н. Ковалко та М. Глух [1], важливим аспектом є державна фінансова підтримка. В умовах економічних викликів держава підтримує підприємців через пільгові кредити, субсидії та грантові програми.

Лашин П. наголошує на важливості дотримання міжнародних зобов'язань щодо державної допомоги [2]. Дослідження О. Гука та інших [4] підтверджують необхідність комплексного підходу до оцінювання ефективності державної політики розвитку МСБ. Автори виділяють п'ять ключових детермінант впливу: демографічні зміни, воєнний стан, цифровізація, диспропорції між МСБ та великими підприємствами, структурні економічні трансформації.

Метою даного дослідження є аналіз впливу державної політики на розвиток малого та середнього бізнесу в Україні, зокрема у контексті сучасних геополітичних викликів та економічних змін, спричинених воєнним станом. Дослідження спрямоване на визначення ефективності фінансової та податкової підтримки, а також на виявлення основних проблем і перспектив подальшого розвитку МСБ.

У відповідь на геополітичні конфлікти та економічні виклики, державна політика в Україні акцентує на підтримці малого та середнього бізнесу (МСБ) як ключового чинника економічної стабільності та інноваційного розвитку [2]. Одним з ключових аспектів державної політики є фінансова підтримка. Як зазначено в Законі України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» [4], держава забезпечує фінансову, інформаційну, консультативну підтримку суб'єктів малого і середнього підприємництва. Однією з основних програм державної підтримки є Програма з релокації українських підприємств, яка спрямована на переміщення бізнесу з зон бойових дій у безпечні регіони Західної України. Ця програма передбачає комплексну підтримку, включаючи допомогу у виборі нової локації, організацію перевезення, переселення працівників та відновлення логістики [2 с. 156].

Крім того, уряд впроваджує програму «єРобота», яка надає гранти для створення власного бізнесу, розвитку ініціатив та навчання. Ця програма

містить шість різних видів грантів, що охоплюють мікрогранти, розвиток переробних підприємств, організацію садів та тепличних господарств, запуск стартапів, а також навчання в ІТ-галузі. Іншою важливою ініціативою є кредитування під 0% у рамках програми «5–7–9», що сприяє зменшенню фінансового тягаря на підприємства під час воєнного стану [2].

Фінансова підтримка МСБ також включає податкові пільги та реформи, спрямовані на зниження податкового навантаження. Під час воєнного стану були скасовані або знижені податки на додану вартість (ПДВ) та акцизи, зокрема ставка ПДВ для пального була знижена з 20% до 7%. Крім того, для малих підприємств було запроваджено можливість сплачувати єдиний податок за зниженою ставкою 2% від обороту, що суттєво спрощує систему оподаткування та знижує витрати на податкове адміністрування [57]. Ці заходи спрямовані на стимулювання бізнес-активності та підтримку підприємств у складних умовах війни. Однак, попри надані пільги, існують певні виклики щодо їх ефективності [6,7]. Наприклад, не всі суб'єкти малого бізнесу скористалися можливістю перейти на 2% єдиний податок через втрату податкового кредиту з ПДВ [5]. Також тимчасовий характер зниженої ставки податку створює невизначеність для підприємців щодо довгострокових перспектив їхнього бізнесу.

Крім фінансової підтримки, державна політика передбачає покращення регіональної інфраструктури та створення сприятливих умов для розвитку МСБ на місцевому рівні. Це включає розвиток інформаційних ресурсів, таких як портал для підприємців, а також впровадження електронних систем публічних закупівель (Prozorro) [2]. Стратегія розвитку МСБ до 2027 року орієнтована на цифрову трансформацію, інтеграцію на європейські ринки та підвищення конкурентоспроможності підприємств відповідно до стандартів ЄС [2 с. 158].

Для оцінювання ефективності державної політики розвитку МСБ була розроблена концепція «Інтегрального показника ефективності державної політики розвитку МСБ». Цей показник має найбільшу вагу у визначенні загальної ефективності політики. Для його розрахунку застосовано метод інтегрального моделювання, що вимагає використання певного набору індикаторів. Зокрема, основну увагу було приділено фінансовій групі індикаторів, яка включає такі показники як кількість суб'єктів МСБ, кількість працівників, обсяг проданих продуктів, показник прибутковості, та інноваційна активність [1].

Гук, О., Федевич Л., Ливдар М., Бушовська, Л., Близнюк А. провели стандартизацію індикаторів та розрахунок інтегрального показника ефективності державної політики розвитку МСБ. Результати показали, що інтегральний показник перебуває в діапазоні 0.51-0.7, що свідчить про критичний рівень ефективності політики з акцентом на фінансові індикатори та інноваційну активність МСБ [1]. Це вказує на наявність явних проблем та перешкод у розвитку сектора, зокрема у фінансовій сфері та інноваціях.

Отже, у результаті проведеного дослідження обґрунтовано теоретико-

методологічні засади та практичні аспекти впливу державної політики на розвиток малого та середнього бізнесу в Україні в умовах сучасних геополітичних та економічних викликів. З'ясовано, що в контексті воєнного стану держава імплементує комплекс заходів підтримки МСБ, який включає програми релокації підприємств, грантові ініціативи та механізми пільгового кредитування. Досліджено, що фінансова підтримка МСБ реалізується через диверсифіковану систему податкових преференцій, зокрема редуkcію ставок ПДВ та імплементацию спрощеної системи оподаткування. Емпірично верифіковано, що ефективність державної політики розвитку МСБ оцінюється за допомогою інтегрального показника, який на даному етапі демонструє критичний рівень, особливо у сфері фінансового забезпечення та інноваційної активності суб'єктів підприємництва. Наголошено на необхідності подальшої оптимізації інструментарію державної підтримки МСБ, зокрема в напрямку посилення фінансового стимулювання та активізації інноваційної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Гук О., Федевич Л., Ливдар М., Бушовська Л., Близнюк А. Оцінювання ефективності державної політики розвитку малого й середнього бізнесу: фінансовий аспект. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2024. № 1(54). С 174–187. <https://doi.org/10.55643/fcaptr.1.54.2024.4265> (дата звернення 20.09.2024).
2. Ковалко Н. М., Глух М. В. Правове регулювання фінансової підтримки малого підприємництва. *Ірпінський юридичний часопис*. 2024. № 2 (15). С. 154-164. DOI: [https://doi.org/10.33244/2617-4154-2\(15\)-2024-154-164](https://doi.org/10.33244/2617-4154-2(15)-2024-154-164) (дата звернення 20.09.2024).
3. Лашин П. М. Методи та форми державної підтримки розвитку малого та середнього підприємництва. *Суспільство та національні інтереси*. 2024. № № 4(4). С. 1176-1188. URL: [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-4\(4\)-1176-1188](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-4(4)-1176-1188) (дата звернення 20.09.2024).
4. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні : Закон України від 22.03.2012 № 4618-VI / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17> (дата звернення: 20.09.2024).
5. Іваненко В., Лайчук С., Хоменко Г., Податкова політика суб'єктів малого бізнесу під час воєнного стану. *Економіка. Управління. Інновації*. 2023. № 1(32). DOI: [https://doi.org/10.35433/ISSN2410-3748-2023-1\(32\)-3](https://doi.org/10.35433/ISSN2410-3748-2023-1(32)-3) (дата звернення 20.09.2024).
6. Полторак А. С., Малиновська І. О., Полозенко В. А. Оцінка індикаторів стану податкової безпеки України в системі її фінансової безпеки. *Modern economics*, 2017. № 1. С. 38–44.
7. Полторак А. С., Усенко О. С. Оптимізація податкової політики в умовах фіскальної децентралізації в Україні. *Modern economics*, 2017. № 2. С. 50–54.

Прокопчук О. В.,
здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Науковий керівник: Стамат В. М.,
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту та маркетингу
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв

ОЦІНКА РИЗИКІВ ДЛЯ ВНУТРІШНІХ ТА ЗОВНІШНІХ ІНВЕСТИТОРІВ, ЯК ЧИННИК ІНВЕСТИЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Економічна безпека є ключовою частиною національної безпеки, яка відображає зв'язок між економічною потужністю країни, її військово-економічним потенціалом та національною безпекою. Однією з важливих компонентів економічної безпеки є інвестиційна безпека, яка забезпечується при дотриманні граничного рівня інвестування. Це дозволяє розвивати науково-технічний та інтелектуальний потенціал нації.

Інвестиції відіграють важливу роль в розвитку економіки кожної країни. Вони допомагають збільшувати виробничі потужності, збільшувати робочі місця та підвищувати рівень життя населення.

Велика проблема української економіки полягає у недостатньому рівні цих інвестицій. Їх частина ВВП у довоєнні часи складала менш ніж 15%. Водночас для постійного розвитку економіки, процесу розширеного відтворення, потрібно мати у складі ВВП понад 20%. Прямі іноземні інвестиції в Україну у довоєнний 2021-й становили \$7,32 млрд. У перший рік повномасштабної війни вони впали до \$ 0,55 млрд, а станом на кінець 2023 року обсяг інвестицій вже сягнув \$4,247 млрд. Найбільшими вітчизняними інвесторами у 2023 році стали: ДТЕК, група «ЕПЦЕНТР К» та МЕТІНВЕСТ. Разом ці 3 компанії інвестували понад 70 млрд грн [1].

Інвестиційний клімат України погіршився через повномасштабне вторгнення РФ, тому й інтегральний показник Індексу інвестиційної привабливості нашої держави становить 2,44 бала з 5 можливих у 2023 році. Порівняно з 2022 роком він знизився на 0,04 [2].

Першим викликом для інвесторів в Україну став вихід багатьох страхових компаній з ринку через не змогу гарантувати безпеку інвестицій. Більшість страхових компаній не мали інструментів та ресурсів, які б підходили для повноцінної війни. Проте, декілька авторитетних організацій все ще пропонують інвестором варіанти страхування політичних ризиків. До їх складу входять: MIGA, DFC (США), UKFF (Великобританія) та KUKE (Польща). Іншими чинниками, що сприяли зниженню інвестиційного клімату, стали:

- Слабке бізнес-середовище, обумовлене суттєвим впливом монополії, відсутністю конкуренції на більшості ринку товарів та неефективними державними послугами;

- Низька економічна диверсифікація;
- Зниження демографії та регіональна нерівність;
- Високі відсоткові кредитні ставки;
- Обмеження на рух капіталу.

Але Україна має й сильні сторони, до яких входять стратегічна позиція в Європі, значний потенціал у сільському господарстві та металургії, кваліфікована та недорога робоча сила, міжнародна фінансова та політична підтримка. І цими сильними сторонами вирішили скористатись європейські компанії. Наприклад компанія Carlsberg яка за 2023 - 2024 роки вклала в економіку країни понад 2 млрд грн. Вони почали користуватись низькою конкуренцією на ринку слабоалкогольних напоїв, оскільки цей ринок скоротився вдвічі з 2008 року. Пиво, яке виробляється в Україні, спрямовується на експорт у 18 країн світу. Це дає змогу українським аграріям заробляти додаткові 1,4 млрд грн доходу [3]. Інші західні гравці нарощують виробничі потужності ще до закінчення активної фази війни. Так, компанія CHR інвестує у виробництво цементу та має наміри збільшувати свою частку на ринку завдяки купівлі потужностей конкурента Buzzi. CHR вбачає у своїх інвестиціях суттєвий приріст ринку збуту через інтенсивні темпи відбудови інфраструктури після закінчення війни, тому скуповує термінали й виробничі потужності інших заводів, таких як Astor.

Проте, лише обсяги соціальної гуманітарної допомоги не здатні принести в Україну мільярдні інвестиції, де триває війна. Реальним мотивом може стати тільки прибуток. Виявилось, що український ринок може зробити вигідні пропозиції. Головним аргументом може стати близькість України до ЄС і можливості, які відкриваються після вступу до Євросоюзу, але багато інвесторів не хочуть ставати першими та боротися з безпековими ризиками, які можуть тривати десятки років.

Отже, ринок інвестицій в Україну є суперечливим, з одного боку це політичні проблеми та безпекові ризики, з іншого боку це можливість отримання великого прибутку і встигнути першим розширити виробничі потужності, впровадити нові технології та відкрити нові ніші й захоплення великої частки ринку. Інвестиційна безпека України відіграє важливу роль у залученні капіталу, оскільки створення сприятливого інвестиційного клімату є необхідною умовою для забезпечення стабільного економічного зростання та реалізації стратегічних проєктів.

Список використаних джерел:

1. 25 найбільших інвесторів країни. *Forbes Ukraine*. 2024. URL: <https://forbes.ua/ratings/205-naybilshikh-investoriv-kraini-08052024-21006>
2. Кількість CEO, які вважають вигідними інвестиції в Україну зросла майже вдвічі з 2022 року. *EBA*. URL: <https://eba.com.ua/kilkist-seo-yaki-vvazhayut-vygidnymy-investytsiyi-v-ukrayinu-zroslo-majzhe-2022-roku/>
3. Ярослав Винокуров. Війна – не перешкода. *Epravda*. 2024. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2024/04/25/712862/>

Просолов О. О.,
здобувач вищої освіти факультету менеджменту,
Науковий керівник: Полторак А. С.,
д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри
менеджменту та маркетингу
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ ЯК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КОМПАНІЙ

У сучасних умовах глобальної конкуренції інноваційні стратегії відіграють ключову роль у забезпеченні конкурентоспроможності компаній. Здатність адаптуватися до швидко змінюваних ринкових умов і впроваджувати інноваційні рішення є вирішальним фактором для довгострокового успіху підприємств та забезпечення максимізації їх прибутковості. У дослідженні розглядаються основні підходи до формування інноваційних стратегій, їх вплив на конкурентні переваги компаній та роль інновацій в управлінні бізнесом.

Ринкова економічна система характеризується динамічним конкурентним середовищем. Постійна боротьба за клієнта, постачальника та споживчі ринки є каталізатором успішності та підвищення прибутковості бізнесу. Ми погоджуємося із думкою К. Логінової, що вибір конкурентної стратегії залежить від засобів і ресурсів, якими володіє суб'єкт господарювання та відповідно яких він буде діяти [1].

Основними проблемами, з якими стикаються компанії при впровадженні інновацій, є недолік фінансових ресурсів, відсутність достатньо підготовлених кадрів, а також небажання або неможливість змінити усталені підходи до ведення бізнесу. Компанії, особливо малого та середнього бізнесу, часто не мають можливості інвестувати значні кошти в дослідження та розробки, що обмежує їх потенціал до інновацій. Водночас глобальна конкуренція вимагає постійного оновлення продукції, процесів та послуг, щоб відповідати очікуванням споживачів і зберігати позиції на ринку [1].

Серед інноваційних стратегій, які можуть бути використані для підвищення конкурентоспроможності компаній, можна виділити кілька ключових підходів. Одним із них є використання відкритих інновацій, коли компанії співпрацюють із зовнішніми партнерами, дослідницькими центрами або навіть конкурентами для спільного створення нових продуктів або технологій. Такий підхід дозволяє зменшити витрати на дослідження та розробки, а також прискорює процес впровадження інновацій у ринок [3].

Іншим важливим напрямом є цифрова трансформація, що передбачає впровадження нових технологій в усі процеси діяльності компанії - від виробництва до управління клієнтськими відносинами. Це включає автоматизацію, використання великих даних для прийняття стратегічних рішень, а також впровадження штучного інтелекту для оптимізації

виробничих і операційних процесів. Як показує досвід провідних компаній, таких як Amazon та Tesla, впровадження цифрових технологій дозволяє не тільки зменшити витрати, але й поліпшити якість продукції та послуг, що надаються [4].

Важливим елементом інноваційної стратегії також є створення нових бізнес-моделей, які дозволяють компаніям отримувати доходи з нових джерел або оптимізувати наявні процеси. Наприклад, багато компаній переходять на модель підписки, коли споживачі платять за доступ до послуг або продуктів на постійній основі, що забезпечує стабільний потік доходів. Іншим прикладом є моделі, засновані на економії спільного користування, такі як Uber або Airbnb, які дозволяють використовувати ресурси більш ефективно шляхом спільного доступу до них [2].

Проте впровадження інноваційних стратегій не завжди є безпроблемним. Компанії часто натрапляють на труднощі, такими як опір змінам з боку працівників, висока вартість впровадження нових технологій, а також невизначеність щодо результатів інноваційних проєктів. Для розв'язання цих проблем важливо мати чіткий план дій, залучати всіх учасників процесу до змін і забезпечити належне навчання персоналу. Крім того, важливою є роль держави у створенні сприятливих умов для розвитку інновацій, зокрема шляхом надання фінансової підтримки та податкових пільг для компаній, що інвестують в інновації [5].

Отже, інноваційні стратегії є ключовим елементом для збереження та підвищення конкурентоспроможності компаній. Успішне впровадження інновацій дозволяє підприємствам адаптуватися до змін ринкових умов, підвищувати ефективність своїх процесів та розширювати клієнтську базу.

Список використаних джерел:

1. Логінова К. С. Теоретична основа базових стратегій підвищення конкурентоспроможності компанії. *Scientific practice: modern and classical research methods* : Materials of V International Scientific and Practical Conference (Boston, December 22, 2023). С. 81-82.
2. Носань Н. Інноваційні маркетингові стратегії сучасного українського підприємства. *Економіка та суспільство*. 2024. № 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-106>.
3. Орлова Н., Винник Т., Побігун С. Інноваційні стратегії розвитку бізнесу в умовах кризи: аналіз і практична реалізація в Україні. *Економіка та суспільство*. 2023. № 56. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-75>.
4. Прокопенко О. В., Войтенко О. М., Костирко Д. Р., Казаков В. В. Інноваційні стратегії розвитку суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності на міжнародному ринку. *Академічні візії*. 2023. №16. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/131> (дата звернення 20.09.2024).
5. Прокопишин О., Полегенька М., Жидовська Н. Інноваційні стратегії розвитку агробізнесу України в післявоєнний період. *Вісник Львівського національного екологічного університету. Серія «Економіка АПК»*. 2023. № 30, С. 33–37. DOI: <https://doi.org/10.31734/economics2023.30.033>

Полторак А. С.,

*д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри
менеджменту та маркетингу*

Сухорукова А. Л.,

*кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри менеджменту та маркетингу,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

БЕЗПЕКА ПРАЦІ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Безпека праці є одним із ключових чинників, що впливають на стабільність і розвиток підприємства. Забезпечення безпечних умов праці не лише сприяє збереженню здоров'я та життя працівників, але й безпосередньо впливає на фінансово-економічну безпеку організації.

Охорона праці є системою правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних та лікувально-профілактичних заходів і засобів, що направлені на збереження життя, здоров'я та працездатності людини у процесі трудової діяльності. Відтак, це є багаторівневою системою заходів стосовно створення здорових і безпечних умов трудової діяльності, що здійснюються державними органами, органами місцевого самоврядування, роботодавцями й безпосередньо самими працівниками.

Економічна ознака розкриває сутність охорони праці в аспекті її впливу на економічні процеси. Так, економічне значення охорони праці розглядається крізь призму зростання продуктивності праці, збільшення фонду робочого часу, зниження витрат на відшкодування завданої шкоди [2]. Економічне значення охорони праці оцінюється результатами, які отримують при зміні соціальних показників шляхом впровадження заходів, що сприяють покращенню умов праці: зростання рівня продуктивності праці; зниження непродуктивних витрат часу і збільшення фонду робочого часу; економія витрат на пільги та компенсації за роботу в несприятливих умовах; зниження витрат через плинність кадрів із-за умов праці [1]. Виходячи з цього, варто зазначити, що економічна ознака охорони праці полягає у тому, наскільки її забезпечення у процесі виконання працівниками трудової діяльності в загальному впливає на економічні результати того чи іншого підприємства, установи чи організації. Передумовою такої ознаки є спільні інтереси працівника та роботодавця. Адже піклуючись про здатність працівника проявити свій трудовий потенціал, роботодавець водночас дбає про свою економічну вигоду.

Державна влада повинна забезпечувати таку діяльність, яка дозволить здійснювати постійний контроль за виконанням правил із забезпечення безпечного рівня трудової діяльності на будь-якому підприємстві. Основними функціями державного контролю є планування, прогнозування та координація

роботи з охорони праці. Також важливим при контролі за безпекою діяльності є використання системи показників, які дозволяють здійснювати постійне аналізування та оцінювання ефективності управління у сфері безпеки трудової діяльності.

Фінансово-економічне забезпечення діяльності з охорони праці повинно передбачати фінансове забезпечення національної програми комплексних заходів з поліпшення безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, оцінку економічної ефективності використання коштів на заходи з охорони праці; проведення економічного аналізу витрат, пов'язаних із порушенням законодавства про охорону праці; визначення механізму залучення та цільового використання бюджетних коштів, коштів регіональних фондів соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та профзахворювань та коштів підприємств на фінансування охорони праці; розробку економічної системи стимулювання охорони праці; створення економічних умов зацікавленості в профілактичній діяльності з охорони праці; удосконалення системи нормування оплати праці з урахуванням вимог охорони праці; сприяння формуванню фондів охорони праці підприємств.

Економічне стимулювання охорони праці потребує прийняття та впровадження пріоритетних напрямів та їх законодавчого регламентування. Ними мають бути: пільгове кредитування та оподаткування коштів підприємств, які спрямовуються на створення здорових і безпечних умов праці та на використання праці громадян, що потребують соціального захисту; надання державних субсидій (грантів), а також сприяння залученню закордонних інвестицій для розв'язання гострих питань охорони праці у важких і небезпечних галузях виробництва; митні пільги на засоби, що імпортуються; матеріали, обладнання та устаткування, використання яких дозволяє підвищити рівень охорони праці; стимулювання розробок у сфері охорони праці вітчизняних науково-дослідницьких та конструкторських установ; розробка та впровадження механізму стимулювання підвищення якості засобів індивідуального та колективного захисту, обладнання, устаткування; стимулювання підприємств у підвищенні рівня знань з питань охорони праці його робітників.

Отже, безпека праці є невід'ємним елементом фінансово-економічної безпеки підприємства. Інвестуючи у заходи з охорони праці, підприємства не лише дбають про здоров'я та життя працівників, але й забезпечують свою стабільність, конкурентоспроможність та розвиток.

Список використаних джерел:

1. Poltorak A., Khrystenko O., Sukhorukova A., Moroz T., Sharin O. Development of an integrated Approach to assessing the impact of innovative development on the level of financial security of households. *Eastern-European of Enterprise Technologies*, 2022, 1 (13-115). P. 103-112. Scopus.

2. Poltorak A., Tyshenko S., Volosyuk Yu., Khrystenko O., Sukhorukova A., Balitska A. Management of the financial and economic security system of the state in conditions of global instability. *Scientific views on the structural construction of regions: monograph*. Opole, 2022. С. 12-20.

Рибалко А. С.,
*здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня,
ОПП «Міжнародна економіка», спеціальності С1 «Економіка»
факультет економіки та управління
Науковий керівник: Лупак Р. Л.,
д-р. екон. наук, професор,
Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів*

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Зовнішньоекономічна діяльність є важливим та неодмінним елементом господарської діяльності підприємств і всіх учасників ринкових відносин. На сьогодні практично кожна галузь має зв'язки з міжнародними ринками. Проте, попри значний інтерес суб'єктів підприємництва до виходу на зовнішній ринок та здійснення зовнішньоекономічних операцій, практика показує, що результати такої діяльності не завжди є успішними через недоліки в організації та управлінні фінансово-економічними процесами. Відповідно актуально розглядати управління зовнішньоекономічною діяльністю в контексті забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Модернізація управління при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності має значний вплив на рівень фінансово-економічної безпеки підприємства та передбачає наступне [1, с. 22-30; 2, с. 49-55]:

- підготовку до використання перспективних фінансово-економічних можливостей;
- зменшення ризиків і негативного впливу невизначеного бізнес-середовища на фінансово-економічну діяльність підприємства;
- пристосування до фінансово-економічних змін та умов бізнес-середовища;
- посилення якості менеджменту підприємства для практичного впровадження прийнятих фінансово-економічних рішень на довготривалий період;
- здійснення внутрішнього фінансово-економічного контролю зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Доречно відмітити, що за відсутності управління при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві можуть виникати фінансово-економічні ризики та загрози, зокрема:

- відсутність розуміння стратегічних фінансово-економічних завдань і цілей у зовнішньоекономічній діяльності;
- неможливість сприймати зовнішньоекономічну та інші види підприємницької діяльності як взаємопов'язаний процес, де оперативні та

тактичні зміни мають прямий вплив на фінансово-економічні трансформації;

– втрата правильного фінансово-економічного напрямку через орієнтацію на короткострокові інтереси;

– фінансово-економічні труднощі у визначенні потреб та інтересів цільової аудиторії на міжнародному ринку;

– послаблення або втрата стійких конкурентних позицій підприємства на зовнішньому ринку.

Примітно, що при забезпеченні фінансово-економічної безпеки необхідно враховувати низку особливостей управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства, зокрема (1) є частиною загальної системи менеджменту, яке може мати як позитивний, так і негативний вплив на фінансово-економічну систему, (2) ґрунтується здебільшого на функціонально-економічному підході, що передбачає виконання різних функцій фінансово-економічного менеджменту, (3) потребує послідовного дотримання етапів розробки стратегії фінансово-економічної діяльності, (4) включає обґрунтування та реалізацію стратегічних змін для досягнення конкурентних переваг і стабільного розвитку з урахуванням зовнішніх змін, а також визначення стратегічних ресурсів і внутрішніх фінансово-економічних можливостей [3, с. 252-256; 4, с. 175-186].

Таким чином підвищення ефективності управління зовнішньоекономічною діяльністю як елемент забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства включає аналізування фінансово-економічних ризиків та їх мінімізацію, оптимізація організаційної структури управління фінансово-економічними процесами, впровадження інноваційні підходи в систему фінансово-економічного управління, проведення моніторингу фінансово-економічних змін у зовнішньому середовищі, впровадження практики стратегічне планування та прогнозування фінансово-економічних процесів, покращення фінансово-економічного контролю, розвиток партнерських фінансово-економічних відносин та інше.

Список використаних джерел:

1. Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Куницька-Іляш М. В., Наконечна Н. В. Економічна безпека суб'єктів господарювання та держави: аспект гарантування фінансово-економічної безпеки пріоритетних галузей національної економіки України. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2023. № (37). С. 22-30.

2. Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Рудковський О. В., Березівський Я. П. Проблемні аспекти, пріоритети та засоби зміцнення фінансово-економічної безпеки суб'єктів малого підприємництва в Україні. *Підприємництво і торгівля*. 2021. Вип. 28. С. 49-55.

3. Лупак Р. Л., Приходько Л. О. Конкурентні переваги як наслідок відтворення підприємством ресурсних можливостей. *Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України*. 2010. Вип. 20.6. С. 252-256.

4. Piyash O., Lupak R., Kravchenko M., Trofymenko O., Duliaba N., Dzhadan I. A forecasting model for assessing the influence of the components of technological growth on economic security. *Business: Theory and Practice*. 2022. Vol. 23. Issue 1. P. 175-186.

Савка Є. В.,
здобувач наукового ступеня доктора філософії
ОНП «Економіка», спеціальності 051 «Економіка»,
Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

СУТНІСНО-ЗМІСТОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Одним із пріоритетів підприємств є забезпечення економічної безпеки. Саме економічна безпека засвідчує здатність підприємства стабільно функціонувати та розвиватися з огляду на низку змін в ринковій, конкурентній та інших сферах, що впливають на стан і його динаміку. Планування шляхів забезпечення економічної безпеки є одним з найважливіших пріоритетів для будь-якого підприємства, тому необхідно створити чітку структуру дій та проаналізувати всі можливі ситуації при досягненні цього.

Науковий погляд на забезпечення економічної безпеки підприємств не є однозначним. Зокрема, на сучасному рівні досліджень не тільки можливо, але й об'єктивно необхідно сформулювати загальні принципи організації економічної безпеки підприємств. Це пов'язано з тим, що належний рівень економічної безпеки окремих підприємств є фінансовою основою економічної безпеки регіонів та галузей, що, своєю чергою, впливає на безпеку держави. Тому забезпечення економічної безпеки підприємства має комплексний характер і потребує значної уваги від інституцій влади, місцевого самоврядування, суспільства тощо.

Забезпечення економічної безпеки слід розглядати як процес передбачення та запобігання втрат, які можуть негативно вплинути на функціональний стан підприємства в різних аспектах його фінансово-господарської діяльності. Ефективні результати зусиль підприємства щодо забезпечення прибутковості та стійкості бізнесу можуть бути досягнуті лише за умови своєчасного передбачення та запобігання втрат, які є очевидною та потенційною загрозою економічній безпеці. Тому при забезпеченні економічної безпеки доречно змістовно вивчити її структурні складові та надати ґрунтовні характеристики кожній.

Безперечно, розроблення механізмів забезпечення економічної безпеки підприємств є досить складним питанням. Найважливішим його елементом є необхідність визначення потреб у забезпеченні економічної безпеки. Тут доречно врахувати, що потреби у забезпеченні економічної безпеки формуються під впливом багатьох факторів, таких як об'єктивні та суб'єктивні, внутрішні та зовнішні, передбачувані та непередбачувані [1, с. 10-19].

Забезпечення економічної безпеки підприємства за своєю природою не дозволяє звести цю роботу лише до організації та реалізації окремих заходів, а передбачає (1) постійне прогнозування можливих викликів, (2) конкретизацію та впровадження ефективних форм і методів створення,

вдосконалення та розвитку системи ресурсного забезпечення, (3) постійного моніторингу та управління системою економічної безпеки; (4) комплексне та ефективне використання наявних засобів для захисту всіх елементів [2, с. 22-30; 3, с. 17-37]. Тому забезпечення економічної безпеки підприємств є найважливішим завданням стратегічного планування, яке полягає у налагодженні взаємодії із зовнішнім середовищем з погляду формування потенціалу підприємства на рівні, необхідному для його стабільного функціонування та розвитку.

Ключовим питанням для забезпечення економічної безпеки підприємств є насамперед захист власності. Говорячи про необхідність розвитку цивілізованих ринкових відносин, слід зазначити, що прозорий і відкритий ринок не виникає сам по собі, а потребує механізму його побудови. Цей механізм повинен, з одного боку, усунути бюрократичні бар'єри, а з іншого – розв'язати проблему корупції. При цьому, основою корупції є «зрощення» влади та бізнесу. Загальновідомо, що боротьба з корупцією вимагає, перш за все, вдосконалення правових, економічних та організаційних механізмів діяльності адміністративних органів влади щодо запобігання та усунення причин і умов, які сприяють її виникненню та поширенню.

Як відомо, тактика забезпечення економічної безпеки передбачає використання певних процедур і здійснення конкретних дій, що в остаточному підсумку дозволяє сформувавши стратегічну основу управління діяльністю підприємства. Наприклад, розширення юридичної служби підприємства, вжиття додаткових заходів щодо захисту комерційної таємниці, створення підрозділу комп'ютерної безпеки, вимога відшкодування збитків від ділових партнерів-порушників, подання позову до судових органів, звернення до правоохоронних органів тощо. Таким чином, економічна безпека підприємств може і повинна бути забезпечена комплексним використанням всього арсеналу захисних заходів у всіх структурних елементах системи управління діяльністю.

Список використаних джерел:

1. Васильців Т. Г., Флейчук М. І., Лупак Р. Л. Пріоритети і засоби державної політики забезпечення економічної безпеки розвитку внутрішнього ринку в Україні. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету*. 2017. Вип. 53. С. 10-19.
2. Лупак Р. Л., Васильців Т. Г., Куницька-Ляш М. В., Наконечна Н. В. Економічна безпека суб'єктів господарювання та держави: аспект гарантування фінансово-економічної безпеки пріоритетних галузей національної економіки України. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2023. № (37). С. 22-30.
3. Plyash O., Lupak R., Dzhadan I., Kolishenko R. Assessing Structural Components of Investment and Innovation Provision of Economic Security in the *Basic Types of Economic Activity*. *Journal of Economy Culture and Society*. 2021. № 63. С. 17-37.
4. Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Рудковський О. В., Березівський Я. П. Проблемні аспекти, пріоритети та засоби зміцнення фінансово-економічної безпеки суб'єктів малого підприємництва в Україні. *Підприємництво і торгівля*. 2021. Вип. 28. С. 49-

Сич А. О.,
здобувач вищої освіти факультету менеджменту
Наукові керівники: Федосєва Г. С.,
доктор економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту та маркетингу
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв
Ясевін С. Є., *директор СТОВ «Промінь»,*
Україна

МЕНЕДЖМЕНТ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Фінансово-економічна безпека є ключовим компонентом національної безпеки будь-якої держави. Вона охоплює широкий спектр заходів, спрямованих на захист економічних інтересів країни, забезпечення стабільності фінансової системи та сприяння сталому економічному розвитку. У міжнародній практиці фінансово-економічна безпека розглядається як комплексне поняття, що включає: макроекономічну стабільність, фінансову стійкість банківської системи, ефективне управління державним боргом, захист від економічних шоків та кризових явищ, протидію фінансовим злочинам та корупції [1].

Підходи до забезпечення фінансово-економічної безпеки можуть суттєво відрізнятися залежно від економічної моделі країни, її геополітичного положення та історичного контексту [2].

Щодо інституційної структури, у США функціонує складна система інституцій, відповідальних за різні аспекти фінансово-економічної безпеки. Ключову роль відіграють Міністерство фінансів, Федеральна резервна система та Комісія з цінних паперів та бірж. Ці установи тісно співпрацюють для виявлення та мінімізації ризиків для фінансової системи. Законодавча база-закон Додда-Франка, прийнятий після фінансової кризи, значно посилив регулювання фінансового сектору. Він запровадив нові механізми нагляду за системно важливими фінансовими інституціями та створив Бюро фінансового захисту споживачів [3]. США активно впроваджують технологічні інновації для підвищення ефективності фінансового нагляду. Використання великих даних та штучного інтелекту дозволяє регуляторам виявляти потенційні загрози на ранніх стадіях та вживати превентивних заходів [4].

Європейський Союз розробив комплексний підхід до забезпечення фінансово-економічної безпеки, який базується на принципах єдиного ринку та координації політик країн-членів. Ключовими елементами цього підходу є: банківський союз, пакт стабільності та зростання, європейський семестр, боротьба з відмиванням коштів [5].

Азійська модель фінансово-економічної безпеки - Азійські країни, особливо після фінансової кризи, розробили власні підходи до забезпечення фінансово-економічної безпеки. Ці підходи часто характеризуються більшим

державним втручанням та акцентом на регіональному співробітництві. Багато азійських країн, зокрема Китай та Японія, накопичили значні валютні резерви як буфер проти фінансових шоків та інструмент забезпечення економічної стабільності. Створення Чіангмайської ініціативи - багатосторонньої валютної своп-угоди між країнами АСЕАН+3, спрямованої на забезпечення ліквідності в кризових ситуаціях. Ініціатива азійських ринків облігацій (АВМІ) спрямована на розвиток місцевих ринків облігацій для зменшення залежності від зовнішнього фінансування та валютних ризиків.

Міжнародні організації відіграють ключову роль у координації зусиль різних країн щодо забезпечення глобальної фінансово-економічної безпеки. Їхня діяльність спрямована на створення єдиних стандартів, механізмів раннього попередження та систем підтримки для країн, що натрапляють на економічні труднощі. Група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) розробляє стандарти та сприяє ефективній імплементації правових, регуляторних та оперативних заходів для боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму. Банк міжнародних розрахунків (BIS) сприяє міжнародному співробітництву в монетарній та фінансовій сферах, виступає як «банк центральних банків».

У сучасному світі, що швидко змінюється, з'являються нові підходи та інструменти для забезпечення фінансово-економічної безпеки. Ці інновації спрямовані на підвищення ефективності управління ризиками, покращення прозорості фінансових операцій та посилення стійкості економічних систем. Аналіз міжнародного досвіду управління фінансово-економічною безпекою соціально-економічних систем демонструє різноманітність підходів та стратегій, що застосовуються різними країнами та регіонами. Ключовими тенденціями є посилення міжнародної співпраці, впровадження інноваційних технологій та розробка комплексних стратегій захисту від економічних ризиків. У майбутньому можна очікувати подальшого розвитку глобальних механізмів забезпечення фінансово-економічної безпеки, зокрема: поглиблення інтеграції національних систем фінансового моніторингу, розширення використання технологій штучного інтелекту та блокчейну для виявлення та запобігання фінансових загроз.

Список використаних джерел:

1. Національний інститут стратегічних досліджень України. URL: <https://niss.gov.ua/en/node/3725>
2. Формування економічної безпеки України: регулювання економічної безпеки у системі національної безпеки. URL: <https://periodicals.karazin.ua/meb/article/view/14178>
3. Вплив державного боргу на економічну безпеку України та шляхи його зниження. URL: <https://econbez.niss.gov.ua/biblio>
4. Аналітичний звіт про фінансово-економічну безпеку України в умовах війни. URL: <https://niss.gov.ua/en/node/3840>
4. Економічна безпека України: теоретичні та прикладні аспекти. URL: <https://iie.org.ua>

Смирнов О. Є.,
здобувач вищої освіти факультету менеджменту
Наукові керівники: Федосєва Г. С.,
доктор економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту та маркетингу
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв
Кузьменко Ю. С., *директор ТОВ «Дніпрофарма»,*
Україна

РОЛЬ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ У ПІДТРИМЦІ ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Система управління ризиками відіграє ключову роль у забезпеченні економічної стабільності підприємства, адже вона дозволяє виявляти, аналізувати та знижувати вплив негативних факторів на фінансові та операційні показники бізнесу. Одним із головних завдань такої системи є своєчасне виявлення можливих загроз для ефективної діяльності підприємства, що сприяє підвищенню його конкурентоспроможності на ринку. В умовах глобальної нестабільності та постійних змін економічного середовища управління ризиками набуває все більшого значення, дозволяючи компаніям передбачати негативні наслідки економічних коливань, кризових ситуацій, змін у законодавстві та коливань валютних курсів.

Професійно розроблена система управління ризиками передбачає комплексний підхід до виявлення й аналізу як внутрішніх, так і зовнішніх ризиків. Вона забезпечує постійний моніторинг ризиків, що дозволяє компаніям швидко реагувати на зміни, а також коригувати бізнес-стратегію та операційні плани. Впровадження системи управління ризиками включає використання аналітичних інструментів, які допомагають прогнозувати можливі ризики та розробляти заходи щодо їх мінімізації. Такі заходи можуть охоплювати диверсифікацію інвестицій, впровадження страхування, розробку антикризових планів, а також резервування фінансових ресурсів на випадок надзвичайних ситуацій [1].

Управління ризиками також охоплює розробку стратегій реагування на вже наявні загрози, зокрема через створення резервних фондів або зміну підходів до закупівлі та виробництва. Крім того, система управління ризиками сприяє оптимізації витрат і підвищенню ефективності використання ресурсів. Успішно реалізована система допомагає знизити ймовірність критичних ситуацій, в яких необхідні раптові витрати, і відповідно підвищити економічну стійкість підприємства [2].

Крім цього, сучасна система управління ризиками дозволяє підприємствам адаптуватися до швидких технологічних змін, які сьогодні є неодмінною частиною конкурентного середовища. Впровадження цифрових інструментів для автоматизації процесів управління ризиками, таких як програми прогнозування, аналітика великих даних і штучний інтелект, значно

підвищують точність і швидкість прийняття управлінських рішень. Такі інструменти допомагають підприємствам не лише оперативно реагувати на ризики, а й проактивно управляти ними, передбачаючи ймовірні загрози ще на етапі їх виникнення. Ця проактивність дозволяє підприємствам випереджати конкурентів, зберігати фінансову стабільність та підтримувати стабільне зростання навіть у непередбачуваних економічних умовах [3].

До того ж ефективна система управління ризиками може стати основою для побудови довіри з боку інвесторів, партнерів та клієнтів. Коли компанія демонструє здатність передбачати й мінімізувати ризики, це підвищує її репутацію як надійного бізнес-партнера, що здатен забезпечити стабільність навіть у складних ринкових умовах. Завдяки цьому, підприємство має змогу залучати додаткові інвестиції, розширювати співпрацю та зміцнювати свої позиції на ринку, що в довгостроковій перспективі сприяє його стійкому зростанню та розвитку [4].

Таким чином, система управління ризиками є неодмінним компонентом забезпечення економічної стабільності підприємства. Вона дозволяє ефективно реагувати на виклики сучасного ринку, знижуючи потенційні втрати, забезпечуючи збереження активів та підвищуючи загальну ефективність бізнесу. Управління ризиками сприяє не лише виживанню компаній у мінливих економічних умовах, але й дає можливість розвиватися та досягати стратегічних цілей, що сприяє довгостроковій стабільності та успіху підприємства.

Список використаних джерел:

1. Герасименко О. В., Черненко О. В. Основи управління ризиками на підприємстві: навч. посібник. Київ: КНТЕУ, 2020. 198 с.
2. Білозубенко В. С., Коваленко І. С. Управління ризиками як фактор підвищення ефективності діяльності підприємств. *Бізнес Інформ*, 2019. № 5. С. 89-94.
3. Деркач Т. О., Зайцева К. В. Управління ризиками в умовах глобальної економічної нестабільності. *Економіка та суспільство*, 2022. № 40. С. 135-140.
4. Литовченко Н. С. Стратегії управління ризиками в сучасних умовах господарювання. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*, 2019. № 5 (208). С. 22-26.

Стамат В. М.,
*канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту та маркетингу,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ІНВЕСТИЦІЙНА БЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВ

Функціонування ринкової економіки в Україні характеризується певною циклічністю, зокрема є періоди стагнації та кризи. За останні 10 років наша держава двічі знаходилась у стані кризових ситуацій: перший період 2014-2016 роки, початок військових дій на сході України, окупація з боку РФ нашої території, другий період – 2020-2024 роки, пандемія коронавірусної хвороби Covid-19 та повномасштабне вторгнення РФ на територію України, що призвело до окупації більшої кількості областей, руйнування інфраструктури, логістичних об'єктів, міграцію населення за кордон та у західний і центральний регіони України, тощо. У сукупності це призвело до того, що підприємства різних галузей економіки працюють у середовищі, яке є непередбачуваним, з великим ступенем ризику. Для розвитку будь-якого підприємства потрібні регулярні інвестиції, для держави – сприятливий інвестиційний клімат, тому проблема інвестиційної безпеки вітчизняних підприємств є актуальною.

Інвестиційна безпека є складовою фінансової безпеки [1- 3]. Вона може розглядатись з позиції двох рівнів: по-перше, на рівні держави, по-друге, з погляду підприємства. Дослідження поняття «інвестиційна безпека держави» є об'єктом багатьох наукових праць, присвячено достатньо публікацій, особливо щодо формування сприятливого інвестиційного клімату регіону, ідентифікації ризиків інвестиційної безпеки, складу чинників, що на неї впливають на державному рівні з урахуванням глобалізаційних економічних процесів [1-4].

Заслуговує на увагу мікроекономічний рівень вивчення інвестиційної безпеки, тобто в умовах функціонування підприємства.

Під інвестиційною безпекою розуміють спроможність підприємства захищатися від негативних зовнішніх та внутрішніх економічних явищ, чинників та спроможність їх усунути максимально ефективно та швидко через використання інвестиційного капіталу з метою економічного розвитку суб'єкта господарювання. Наконечна О.С., Ніколаюк В.В., Ситник Н. С., Репета М. М. звертають увагу на всеосяжність проблеми інвестиційної безпеки, вплив її на всі галузі економіки країни та наводиться розгорнуте визначення, яке полягає у захисті фінансових інтересів через використання інвестицій, формування інвестиційно привабливих регіонів у державі, а також у підтримці балансу підсистем економічної безпеки України [4, 5].

Васильєва С. зазначає, що інвестиційна безпека підприємства – це певна

система, яка складається з елементів, що дозволяють захистити інвестиції від будь-яких загроз та сприяти розвитку, в цілому, економічної безпеки підприємства [6].

Оцінку рівня інвестиційної безпеки підприємств ми пропонуємо здійснювати за такими показниками:

1) коефіцієнт інвестування, який характеризується як співвідношення власного капіталу підприємства до необоротних активів та показує, наскільки власний капітал покриває вкладення підприємства в необоротні активи. Він немає загальноприйнятих нормативних значень. Вважається, що чим більшим є його значення, тим краще для фінансової стійкості підприємства;

2) коефіцієнт відтворення основних фондів, що обчислюється як відношення вартості основних фондів, введених в експлуатацію протягом року, до їх вартості на кінець року;

3) коефіцієнт інвестиційної активності, який розраховується шляхом ділення суми вартості основних коштів та фінансових інвестицій на вартість майна (активів балансу) Даний показник характеризує інвестиційну активність і визначає обсяг коштів, спрямованих організацією на модифікацію та удосконалення основних засобів й на фінансові вкладення в інші організації.

Отже, інвестиційна безпека є важливою підсистемою фінансової та економічної безпеки підприємств. Вона формується та функціонує під впливом багатьох зовнішніх чинників, які можуть становити загрозу або сприяти позитивному розвитку системи.

Список використаних джерел:

1. Колесник В. М., Бабелюк І. В. Оцінка економічної безпеки аграрних підприємств. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 9. С. 228-231. URL : <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/2633>.

2. Стамат В. М. Формування системи управління економічною безпекою підприємств. *Управління системою фінансово-економічної безпеки соціально-економічних систем різних рівнів функціонування* : матеріали I Всеукр. наук.-практ. конф. (16-18 листопада 2022 р., м.Миколаїв). Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 150-154. URL : <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18829>.

3. Poltorak A., Tyshchenko S., Khrystenko O., Ribachuk V., Kuzoma V., Stamat V. Theoretical and praxeological approaches to monitoring the state of financial security of Ukraine. Kharkiv: PC Technology Center. *Economic and cyber security : collective monograph*. 2023, Pp. 123-159. DOI: 10.15587/978-617-7319-98-5.CH5.

4. Ситник Н. С., Репета М. М. Інвестиційна безпека України: стан і перспективи вдосконалення. *Бізнес Інформ*. 2018. № 11. С. 100-106. URL: <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0000956521>.

5. Наконечна О. С., Ніколаюк В. В. Інвестиційна безпека промислових підприємств: науково-методичні підходи до оцінювання. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2016. Випуск 4 (04). С. 205-209.

6. Васильєва С. Аналіз сутності системи інвестиційної безпеки підприємства. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2022. № 3 (03). С.3-7. <https://doi.org/10.32782/dees.3-1>.

Сухорукова А. Л.,
*кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри менеджменту та маркетингу,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ЕКОЛОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Моделі організації й управління природокористуванням, які діють сьогодні в Україні, не забезпечують узгодженості економічних і природоохоронних цілей, через що виникає необхідність застосування нових підходів до вирішення екологічних проблем. У зв'язку з цим виникла необхідність розробки ефективної системи екологічного менеджменту як більш прогресивної моделі організації управління природокористуванням у ринкових умовах.

Характерними рисами сучасного етапу розвитку екологічного менеджменту є: визнання факту, що екологічний менеджмент є невід'ємним складником стратегічної лінії поведінки і розвитку підприємства в довгостроковій перспективі; використання екологічного менеджменту розглядають як цілком виправдані виробничі витрати; зорієнтованість корпорацій під час розв'язання екологічних проблем на якість продукції, інтереси суспільства і потреби споживачів, що вимагає використання цілісного підходу до обліку екологічних витрат на рівні підприємства; вимога до промислових підприємств неухильно дотримуватися екологічних принципів і видобувати ефективну систему екологічного менеджменту [2].

Впровадження системи екологічного менеджменту на підприємстві передбачає досягнення конкретних екологічних і соціально-економічних вигідних результатів і визначається такими принципами: системність (дає змогу розглядати екологічний менеджмент як підсистему загальної системи управління підприємством); комплексність системи екологічного менеджменту (передбачає охоплення всіх видів діяльності та залучення до цього процесу всіх співробітників підприємства); гнучкість (виявляється в постійній адаптації до змін, які можуть відбуватися в галузі охорони навколишнього середовища та політиці ресурсозбереження); прозорість і ясність, визначальна широка інформованість (забезпечення достовірної інформації) і здатність її розуміти, розгорнута реєстрація даних; економічність (оптимальний рівень витрат на впровадження системи екологічного менеджменту); реалізованість (вимагає обліку фактичної оцінки вихідної ситуації, специфіки виробничої діяльності під час розроблення екологічної політики, обґрунтування цільових і планових показників і складання програм природоохоронних заходів); постійне вдосконалення (вимагає наявності зворотних зв'язків у вигляді перевірок та коригувальних дій, внутрішнього аудиту, аналізу результатів за участю керівництва і перегляду елементів

системи екологічного менеджменту, звернення зовнішніх зацікавлених осіб) [1].

Безперечно, впровадження системи екологічного менеджменту на виробництві являє собою реальний шлях поліпшення не тільки екологічного, а й економічного стану підприємства.

На основі документів в яких наведено інструменти екологічного контролю та методи оцінювання, екологічні показники діяльності організації, стандарти, орієнтовані на оцінювання якості продукції, підприємству слід формувати свою концепцію «екологічно зорієнтованого управління», яка має враховувати екологічний, соціальний, політичний і ринковий аспекти. Екологічний аспект передбачає мінімізацію використання природних ресурсів та навантаження на навколишнє природне середовище. Критерієм успіху в цьому випадку може бути екологічна ефективність діяльності підприємства.

Таким чином, процес розвитку екологічного менеджменту на виробничих вітчизняних підприємствах має відбуватись послідовно, рівномірно та постійно на основі використання сучасних методів, підходів та інструментів управління.

Упровадження інтегрованої системи екологічно орієнтованого управління на промислових підприємствах сприятиме: економії виробничих витрат і ресурсів; поліпшенню якості продукції; розширенню ринків збуту продукції і привабленню нових споживачів; виходу на новий рівень технологічного розвитку та інновацій шляхом технологічного оновлення виробничих процесів.

Список використаних джерел:

1. Зима О. Екологічний менеджмент як фактор еколого-економічної стійкості та розвитку промислового підприємства в системі охорони праці. *Вісник КНУТД*, 2019. Вип. 72. С. 101-110.
2. Poltorak Anastasiia, Tyshenko Svitlana, Volosyuk Yuriy, Khrystenko Olha, Sukhorukova Anna, Balitska Anna. Management of the financial and economic security system of the state in conditions of global instability. *Scientific views on the structural construction of regions: monograph*. Opole, 2022. С. 12-20.

Тищенко С. І.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри економічної кібернетики,
комп'ютерних наук та інформаційних технологій
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

СТОХАСТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ РИЗИКІВ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО- ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВ

Цифрова трансформація стала невід'ємною частиною розвитку сучасних підприємств, що дозволяє підвищити ефективність процесів, якість управлінських рішень та конкурентоспроможність. Проте цифровізація також несе певні ризики, що можуть негативно вплинути на фінансово-економічну безпеку підприємства. Стохастичне моделювання надає інструменти для аналізу та оцінки таких ризиків, забезпечуючи можливість їх прогнозування та мінімізації негативного впливу на стійкість підприємства.

Цифрова трансформація охоплює такі процеси, як впровадження автоматизованих систем, інтеграція інформаційних технологій у внутрішні та зовнішні операції, а також забезпечення кібербезпеки. Основні ризики цифрової трансформації наведено в таблиці 1.

Таблиця 1 Основні ризики цифрової трансформації

Тип ризиків	Характеристика ризиків
Технологічні ризики	виникають у зв'язку з можливими збоями в роботі ІТ-систем або недостатньою продуктивністю обладнання
Кіберризики	зростання загрози кібератак, що може призвести до витоку конфіденційної інформації або блокування операцій підприємства
Ризики зміни процесів	невірно спроектовані цифрові процеси можуть спричинити затримки, додаткові витрати або зниження якості продукції
Ризики людського фактора	недоліки у підготовці персоналу можуть призвести до помилок у використанні нових технологій

Стохастичне моделювання є потужним інструментом, який адресує невизначеність, притаманну цифровій трансформації. Цей підхід використовує різні методології, зокрема моделювання Монте-Карло, Марковські ланцюги та дискретно-подійне моделювання, для навігації в складних системах. Серед цих підходів метод Монте-Карло є особливо поширеним при оцінці технологічних ризиків. Він дозволяє генерувати численні варіанти сценаріїв на основі розподілів ймовірностей, що надає цінні відомості про потенційні результати.

Наприклад, моделювання Монте-Карло може бути ефективно застосоване для оцінки впливу відмов у інформаційній системі. Важливо розуміти, що ймовірність збоїв системи зазвичай зростає, коли система

обробляє великі обсяги даних. Завдяки стохастичному моделюванню організації можуть визначити ймовірність виходу з ладу обладнання при різних рівнях навантаження. Цей аналіз є вирішальним, оскільки він дозволяє підприємствам оцінити потенційні втрати, які можуть виникнути внаслідок простоїв у виробництві.

Використовуючи моделювання Монте-Карло, керівники можуть візуалізувати різні сценарії та їх відповідні ризики, що сприяє обґрунтованому стратегічному плануванню. Здатність передбачати та кількісно оцінювати ризики, пов'язані з обробкою даних, не лише підвищує оперативну ефективність, але й сприяє створенню більш стійкої цифрової інфраструктури. В кінцевому підсумку, стохастичне моделювання є критично важливим компонентом у навігації складнощами цифрової трансформації, допомагаючи організаціям зменшити ризики та оптимізувати ефективність в умовах, що дедалі більше залежать від даних.

Розглянемо приклад розрахунку ризику кіберзагроз для підприємства. Для оцінки ризику кібератак можна використати формулу очікуваних втрат:

$$L = P \times C$$

де L – очікувані втрати, P – ймовірність кібератаки, C – витрати на усунення наслідків атаки. Припустимо, що для підприємства ймовірність кібератаки становить 5% на рік, а середні витрати на її подолання – 50000 у. о. У цьому випадку очікувані щорічні втрати дорівнюватимуть 2500 у. о. Оскільки значення ймовірності можна уточнити на основі історичних даних, методи стохастичного моделювання допоможуть побудувати ймовірнісний прогноз для такого роду ризиків.

У сучасному світі, де технологічний розвиток відбувається надзвичайно швидко, підприємства повинні залишатися гнучкими та готовими до змін. Стохастичне моделювання надає підприємствам можливість ефективно оцінювати ризики, пов'язані з цифровою трансформацією, і забезпечує створення стратегії мінімізації потенційних втрат. Зокрема, технологія Монте-Карло дозволяє розробляти сценарії для підвищення надійності та стійкості процесів. Завдяки цьому підприємства можуть збільшити свою фінансово-економічну безпеку, знижуючи ризики та зберігаючи стабільність в умовах швидкого технологічного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Yang D. Evaluation of Enterprise Financial Risk Level under Digital Transformation with Artificial Neural Network. *Security and Communication Networks*. 2022. Vol. 2022. P. 1–9. URL: <https://doi.org/10.1155/2022/1882100>.
2. Seleznova H., Stepanenko R. Current risks of ensuring the economic security of enterprises under the conditions of digitalization. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*. 2023. Vol. 8, no. 4. P. 167–173. URL: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-4-26>.

Тищенко А. О.,

*здобувач вищої освіти третього року навчання
навчально-науковий інститут менеджменту і маркетингу*

Борисенко Д. В.,

*Харківський національний економічний університет імені С. Кузнеця
м. Харків, Україна*

ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ БІЗНЕСУ ТА ДЕРЖАВИ

З розвитком інформатизації суспільства і цифрових технологій постійно змінюється економіка та структура сучасного суспільства, відкриваючи нові можливості для бізнесу та державних органів, тим самим створює виклики для їх фінансово-економічної безпеки. Ці виклики сприяють підвищенню ефективності бізнес-процесів та розвитку інновацій, але і збільшують ризики кіберзлочинності також втрату конфіденційної інформації, а також потребу у захисті цифрових активів.

Нині, цифровізація є одним із найголовніших складників зростання світової економіки, бо підвищує продуктивність праці та економить час, створює новий попит на нові товари та послуги, нова якість та цінність [4]. У Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 рр., визначено пріоритетними сферами громадська безпека, освіта, охорона здоров'я, туризм, електронна демократія, екологія та охорона навколишнього природного середовища, життєдіяльність міст, безготівкові розрахунки, гармонізація з європейськими та світовими науковими ініціативами. державне управління [3].

Розглянемо позитивний вплив цифрових технологій на економічну безпеку:

- Прозорість та аналітика – сучасні технології, такі як великі дані (Big Data), штучний інтелект (ШІ), та машинне навчання, надають можливість проводити глибоку аналітику, виявляти фінансові зловживання та прогнозувати потенційні загрози.

- Розробка системи кіберзахисту для забезпечення фінансової стабільності та довіри клієнтів щодо цифрових послуг.

- Автоматизація на підприємствах дозволяє знижувати витрати на персонал, а також збільшує ефективність систем обліку, аналітики та управління різними бізнес-процесами.

- Збільшення доступності фінансових послуг таких, як банківські послуги, кредитування малих та середніх підприємств. Що сприяє розвитку та економічній стабільності.

Використання цифрових технологій на фінансово-економічну безпеку має і негативний вплив. Серед основних ризиків можна виділити такі:

- Використання автоматизації на підприємствах призводить до втрати робочих місць, що може спричинити соціальні проблеми та економічну

нестабільність.

- Розвиток кіберзлочинності та хакерські атаки є великою загрозою для бізнесу та держави, що призводить до втрати конфіденційної інформації, фінансових ресурсів і зупинки бізнес-процесів.

- Використання різних технологій у повсякденній діяльності бізнесу та державних органів і робить їх вразливими до різних технічних збоїв та кіберзагроз.

Ризики пов'язані з цифровою економікою привертають увагу до соціально-економічних аспектів цифрової економіки. Цифровізація економіки здатна допомогти вирішити нагальні соціальні та глобальні проблеми, підвищує якість соціальних послуг, а також спрощує комунікації між державою, бізнесом і громадянським суспільством, підвищує продуктивність, створює нові можливості для підприємництва і трудової діяльності, підвищення і розширення професійних кваліфікацій, створює нові можливості для соціально значущих наукових досліджень в області пом'якшення ризиків зміни клімату, нестачі питної води, енергії та продовольства. Таким чином, цифрові новації є важливим важелем економічного розвитку, пропонуючи прогресивні розв'язання глобальних проблем, підвищує ефективність управлінських рішень і стимулює активну участь бізнесу і громадянського суспільства у формуванні економічного добробуту країни [1].

Для успішного формування цифрової економіки потрібні ефективно функціонуючі три компоненти [2]:

- навички, якими володітимуть бізнесмени, працівники, державні службовці, для використання можливостей цифрових технологій;

- нормативно-правова база, що сприятиме конкуренції та виходу на ринок підприємствам, дозволятиме фірмам повною мірою використовувати цифрові технології для конкуренції та інновацій;

- ефективні та підзвітні інститути, що використовують інтернет для розширення прав і можливостей громадян.

Список використаних джерел:

1. Гнатенко В. С. Ризики цифровізації і їх вплив на економічну безпеку держави. *PUBLIC ADMINISTRATION: EUROPEAN DEVELOPMENT STRATEGIES*. 2021. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-045-2-35> (дата звернення: 11.11.2024)

2. Карчева Г. Т., Смовженко Т. С., Міщенко В. І. Ефективність та конкурентоспроможність банківської системи України / заг. ред. д-ра екон. наук Г. Т. Карчевої. Київ : ДВНЗ «Університет банківської справи», 2016. 276 с

3. Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації від 17 січня 2018 р. No 67-р. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text> (дата звернення 07.11.2024)

4. Шевчук І. Б., Депутат Б. Я., Тарасенко О. Є. Цифровізація та її вплив на економіку України: переваги, виклики, загрози й ризики. Причорноморські економічні студії, 2019. Вип. 47–2. URL: http://bses.in.ua/journals/2019/47_2_2019/34.p (дата звернення 09.11.2024)

Торгашева К. К.,

*здобувач третього року навчання за освітнім ступенем «бакалавр»
зі спеціальності 6.022.010 «Бізнес-дизайн»*

навчально-науковий інститут менеджменту і маркетингу

Науковий керівник: Борисенко Д. В.,

Харківський національний економічний університет імені С. Кузнеця

м. Харків, Україна

РОЛЬ ЛОГОТИПУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ В ХАРЧОВІЙ СФЕРІ

На сьогодні фінансово-економічна безпека підприємств стала важливою в умовах нестабільного ринку та сильної конкуренції.

Розробка успішного логотипа є важливою складовою забезпечення фінансово-економічної безпеки соціально-економічних систем. «Логотип є важливим елементом бренду, який не тільки сприяє впізнаваності компанії, але й створює перше враження про її цінності та імідж».

Логотип є ключовим елементом ідентичності бренду. Він допомагає компанії формувати впізнаваність та унікальність. Щоб виділитись серед конкурентів важливо мати успішний логотип, який допоможе приваблювати клієнтів та буде асоціюватися з компанією. «Добре розроблений логотип забезпечує не лише перше враження, але й здатний викликати довіру і підсвідомо вплинути на вибір споживачів» зазначає Девід Ейрі. Логотип є першим враженням про компанію. Саме він формує початкове враження у потенційних клієнтів. Якісний логотип викликає цікавість та довіру, що допомагає компанії створити позитивне враження. Це все забезпечує стабільний та високий дохід. «Високий рівень економічної безпеки підприємства можливий лише за умови чітко визначеної стратегії брендуння і належного використання його елементів, зокрема логотипу».

Управління фінансово економічною безпекою містить й маркетингові інструменти. В харчовій сфері на зараз дуже багато конкурентів, а розробка якісного та унікального допоможе виділитись серед конкурентів та бути успішними. Логотип є важливим інструментом, адже саме він допомагає компанії мінімізувати ризики, адаптуватись до конкурентів, забезпечити стабільне функціонування та створити успішний і прибутковий бізнес.

Список використаних джерел:

1. Бутенко, О. В. (2015). Брендинг в маркетинговій стратегії підприємства.
2. Ейрі, Д. (2014). Логотип та ідентичність бренду: від розробки до втілення.
3. Стадник, В. П. (2017). Економічна безпека підприємства: теорія, методологія, практика.

Успаська О. І.,
здобувач вищої освіти спеціальність 073 «Менеджмент»
Наукові керівники: Федосєва Г. С.,
доктор економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту та маркетингу
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв
Гаршин Є. В., *директор ФГ «Васильок»,*
Україна

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Метою роботи є характеристика особливості застосування інноваційних технологій в системі менеджменту підприємств України.

Сьогодні інноваційні технології в системі менеджменту займають дуже важливе місце, інновації є кінцевим результатом інноваційної діяльності, у вигляді нового чи удосконаленого продукту або технологічного процесу, який має якісні переваги при використанні, виробництві, збуті, використовується на практиці та має суттєві переваги [2].

Наразі підприємства України активно впроваджують технології, що дозволяють автоматизувати операції, покращувати управлінські процеси та приймати обґрунтовані рішення на основі аналізу даних. Інноваційні технології допомагають швидко змінювати стратегії, налаштовувати виробничі процеси та оптимізувати витрати [5]. Використання сучасних технологій дозволяє українським підприємствам бути конкурентоспроможними на глобальному рівні. Це проявляється через експорт товарів та послуг, впровадження міжнародних стандартів управління.

Найважливішими інноваційними технологіями є: штучний інтелект, великі дані, хмарні технології, автоматизація бізнес-процесів, технології блокчейн, віртуальна та доповнена реальність. Всі ці технології в першу чергу використовуються для аналізу даних, прогнозування трендів та автоматизації різноманітних складних задач, виявлення закономірності та приймання більш обґрунтованих і зважених управлінських рішень, забезпечення вільного доступу до даних та ресурсів з будь-якої точки світу, швидкого та легкого виконання рутинних завдань, прозорості та безпечності переведення коштів, фінансових операцій або зберігання даних, навчання персоналу, планування та візуалізації проєктів [1].

Застосування інноваційних технологій у менеджменті підприємств України стає ключовим фактором для підвищення ефективності бізнесу.

Цифрові технології повністю змінюють підходи до управління підприємствами, ефективніше дозволяють відстежувати запити клієнтів та контролювати продажі, сприяти кращій координації між відділами підприємства, допомагають скоротити час на обробку документів та покращують контроль за виконанням поставлених завдань. Також інноваційні

технології дозволяють українським підприємствам краще реагувати на зміни в економічних та політичних умовах. Через пандемію COVID-19 відбувся розвиток технологій для дистанційної роботи. Багато українських підприємств перейшли на використання таких платформ як Zoom, Google Meet став неодмінною частиною повсякденного менеджменту, застосування технологій Big Data в Україні дає можливість підприємствам збирати й аналізувати величезні обсяги даних для прийняття обґрунтованих рішень, а от системи штучного інтелекту дозволяють аналізувати ринок, прогнозувати попит та управляти ризиками, це все ще більше допомагає точніше та якісніше приймати управлінські рішення.

Попри всі ці переваги, багато українських компаній мають труднощі в інтеграції інновацій через обмежені фінансові ресурси, нестачу кваліфікованих кадрів та недостатню інфраструктуру. Таким чином, інноваційні технології стають ключовим чинником конкурентоспроможності підприємств України, однак для їхнього ефективного застосування потрібні значні вклади, інвестиції та зміни в управлінні.

Застосування інноваційних систем та технологій в системі менеджменту підприємств спрямоване саме на підвищення ефективності та гнучкості управлінських процесів. Ці технології забезпечують підприємства новими способами автоматизації, оптимізації та аналітики, скорочують витрати на адміністрування, забезпечують синхронність роботи різних відділів і команд, підвищують ефективність та гнучкість менеджменту до різних факторів середовища [3].

Застосування цих процесів дозволяє підприємствам вільно та легко розвивати менеджмент та маркетинг у сучасних умовах світу, розвиватися в тих чи інших сферах, все більше набувати нових навичок та досягнень, бути кращими серед кращих, легко виконувати поставлені цілі чи завдання, бути стійкими до будь-яких факторів впливу.

Список використаних джерел:

1. Длугопольський О., Длугопольська Т. Бібліометричний аналіз дослідження застосування інноваційних технологій в управлінні. *Ціннісні орієнтири в сучасному світі: теоретичний аналіз та практичний досвід*: Збірник тез V Міжнародної науково-практичної конференції (11-12 травня 2023 р.). Тернопіль, 2023, 110-112.
2. 2007 - 2024 Букліб - методи оцінки ефективності інвестиційних проектів.
3. Москвіченко І. М., Чебанова Т. Є. Штучний інтелект та його роль у розвитку emailмаркетингу. *Розвиток методів управління та господарювання на транспорті*. 2023. №3. С. 89-99.

Хилько І. І.,

*старший викладач кафедри економічної кібернетики,
комп'ютерних наук та інформаційних технологій*

Слободян Т. А.,

*здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
обліково-фінансового факультету*

*Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна*

МОДЕЛІ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ДЛЯ ОЦІНКИ РИЗИКІВ У БІЗНЕСІ

У сучасному світі бізнес стикається з численними ризиками, що можуть суттєво вплинути на його стабільність та ефективність. Політичні й економічні зміни, нестабільність фінансових ринків, зовнішні загрози – усе це створює виклики, які підприємства мають враховувати при прийнятті управлінських рішень. У такій ситуації важливим інструментом стає економічний аналіз ризиків.

Моделі економічного аналізу для оцінки ризиків у бізнесі є важливим інструментом для прийняття стратегічних рішень. Економічні ризики можуть негативно вплинути на досягнення цілей бізнесу, тому їх ретельний аналіз дозволяє мінімізувати потенційні втрати.

Тему управління ризиками на підприємстві досліджували такі вчені як С. В. Войтко, О. А. Гавриш, О. М. Герасименко, О. Б. Данченко, О. Ю. Давидова, А. В. Матвійчук, В. А. Кавун, та інші.

Метою аналізу ризиків є отримання інформації, необхідної для прогнозування наслідків ризикових подій та прийняття управлінських рішень щодо можливості захисту компанії від цих наслідків [1].

Існує два основні підходи до оцінки ризиків: якісний та кількісний аналіз.

Якісний аналіз ризиків: цей метод дозволяє ідентифікувати ризики на основі експертних оцінок, без використання числових показників. Він фокусується на виявленні можливих ризиків і оцінці їхнього впливу на бізнес. Наприклад, у процесі такого аналізу виявляються основні фактори ризиків, що можуть загрожувати проекту, визначаються їх причини і наслідки. Перевага цього підходу полягає в тому, що вже на початкових етапах можна визначити доцільність реалізації певного рішення, залежно від рівня ризику [2, 3].

Кількісний аналіз ризиків: цей підхід використовує статистичні моделі та математичні інструменти для точного вимірювання ймовірностей та величин ризиків. До популярних методів кількісного аналізу належать такі моделі, як аналіз чутливості, сценарний аналіз, а також VaR (Value at Risk). Останній, наприклад, дозволяє оцінити максимальні можливі збитки при заданому рівні довіри (95% або 99%) [2].

З огляду на інтеграційні процеси України у світову економіку, моделі

оцінки ризиків також враховують глобальні виклики, такі як зміни в законодавчій базі, політична нестабільність та зовнішні загрози. Це вимагає від бізнесу активного використання інструментів для мінімізації ризиків та підвищення ефективності прийняття рішень [2].

До найпоширеніших моделей оцінки ризиків належать наступні [3]:

– Модель Монте-Карло – статистичний метод, що використовує симуляції для аналізу сценаріїв ризику.

– SWOT-аналіз – використовується для ідентифікації внутрішніх та зовнішніх загроз, які можуть негативно вплинути на бізнес.

– Методи експертних оцінок – залучають фахівців для оцінки ймовірності та значущості різних ризиків, надаючи точніші результати на основі досвіду експертів.

Сучасні бізнес-системи, такі як YouControl, дозволяють використовувати автоматизовані рішення для моніторингу ризиків. Вони надають змогу перевіряти контрагентів, відстежувати їх фінансовий стан і виявляти ризики, пов'язані з можливими партнерами або клієнтами. Такі системи є особливо ефективними для малого і середнього бізнесу, що працює в динамічному ринковому середовищі [3].

Для складніших випадків, особливо при інвестуванні або виході на міжнародні ринки, використовуються економіко-математичні моделі. Вони дозволяють аналізувати інвестиційні ризики, визначати найбільш вразливі сфери бізнесу та моделювати можливі сценарії розвитку подій.

Таким чином, ефективне поєднання якісних і кількісних методів [4], застосування економіко-математичних моделей та використання сучасних аналітичних систем дозволяє отримати повну картину ризиків та розробити стратегії для їх мінімізації. Сучасні бізнес-інструменти, такі як YouControl, також можуть допомогти в моніторингу та оцінці фінансових і юридичних ризиків компаній, що важливо для бізнес-рішень.

Список використаних джерел:

1. Методи кількісного та якісного оцінювання ризику. Pidru4niki. URL: https://pidru4niki.com/67942/menedzhment/metodi_kilkisnogo_yakisnogo_otsinyuvannya_riziku (дата звернення 9.11.2024).

2. Shurda K. Methods of qualitative and quantitative risk analysis. *Balanced nature using*. 2020. No. 4. P. 64–72. URL: <https://doi.org/10.33730/2310-4678.4.2020.226622> (дата звернення 9.11.2024).

3. Ризик у бізнесі: не залишаємо недомовок. YouControl. URL: <https://youcontrol.com.ua/articles/ryzyk-tse/> (дата звернення 9.11.2024).

4. Хилько І. І., Кирток Д. В. Управління ризиками на підприємстві. *Інтеграція науки та практики управління в умовах соціокультурних трансформацій* : матеріали II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Полтава, 25 квітня 2024 р. Полтава, 2024. С. 356-358. URL: <https://sites.google.com/d/1bClXyIDEimf3ARIDIkzF4-scZ7Af69XC/p/1NH0r0IME6tfZtSqCnzFqtjNICMu0InvT/edit> (дата звернення 9.11.2024).

Хомюк С. П.,
магістр державного управління
Науковий керівник: Сидорчук О. Г.,
д-р екон. наук, професор
Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів

СИСТЕМА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ, ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКИЙ КОНТЕКСТ

Посилення загроз національній безпеці, державному суверенітету України, активна євроінтеграція в умовах мілітарного впливу актуалізує проблему забезпечення національної безпеки, усіх її підсистем, зокрема, економічної безпеки. В нинішніх умовах вкрай важливим проблемним питанням, що потребує розв'язання, є забезпечення стійкості усіх підсистем державного організму, зокрема, економічної безпеки держави як одного з пріоритетних базових компонент в структурі національної безпеки України.

Система економічної безпеки України також зазнає відчутних трансформацій в умовах довготривалої війни. Пройшовши етап стабілізації та адаптації до перших шоків повномасштабного вторгнення протягом 2022-2023 рр., національний економічний механізм почав поступовий перехід до економіки воєнного часу. Це обумовлює як поступові кроки для економічної стійкості та відновлення, так і формує нові виклики та загрози економічній безпеці держави. Як зазначають фахівці Національного інституту стратегічних досліджень (НІСД), у 2024 р. виклики й загрози економічній безпеці пов'язувалися насамперед із безпосереднім деструктивним впливом воєнних дій для економічного розвитку, нестачею кваліфікованої робочої сили, а також ймовірним збільшенням макроекономічних диспропорцій. На тлі невизначеності у розмірах, завданих війною збитків та можливостей їх компенсації, часові та фінансові перспективи відновлення економічного потенціалу у багатьох сферах діяльності залишаються серед основних проблем економічної безпеки України сьогодні [1].

Безпека держави досягається за наявності ефективного механізму управління і координації діяльності мікро- і макроекономіки, політичних сил і спільнот, влади та громадянського суспільства, а також дієвих інститутів з її захисту. З позицій теорії категорія «економічна безпека держави» трактується як незалежність держави у формуванні й розвитку власної економічної системи. Матеріальною основою такої незалежності є власність народу на національне багатство (сукупність створених і нагромаджених в Україні працею всього суспільства матеріальних і духовних благ, інтелектуального потенціалу суспільства, природних ресурсів тощо) [2].

Аналіз наукових джерел показав, що предметно категорією «економічна безпека» займається багато фахівців різних галузей науки – і гуманітарного профілю, і правознавчого, і суспільно-політичного, і управлінського тощо.

Серед українських вчених предметно досліджували сутність, структуру,

рівні, механізми економічної безпеки такі фахівці, як Г. Пастернак-Таранушенко, В. Геєць, О. Власюк, З. Варналій, С. Мочерний, В. Шлемко та І. Бінько, М. Єрмошенко, Т. Сак, О. Новікова та Р. Покотиленко, Ю. Харазішвілі, Я. Жаліло, Є. Олейников, І. Богданов, А. Іларіонов, О. Кириченко та Б. Губський, В. Ткач, Г. Пухтаєвич, З. Живко, О. Мартин, М. Яцик, В. Мунтіян, В. Малишко, Т. Корнієнко, А. Гриценко, З. Гбур, та інші.

Проведений аналіз показав, що на сьогодні не вироблено єдиного підходу до визначення цієї категорії. Наявні визначення економічної безпеки, а також суміжних з нею категорій: національно-державні інтереси, загрози, індикатори та порогові значення економічної безпеки характеризуються також авторським різноманіттям. Узагальнення визначень сутності економічної безпеки дозволяють їх класифікувати за змістовними інтегрованими підгрупами. *Перший інтегрований підхід* трактує економічну безпеку з позицій основних її суб'єктів, як неодмінну частину національної безпеки, як... захищеність життєво важливих інтересів особистості, суспільства, держави в економічній сфері від внутрішніх і зовнішніх загроз”. *Другий підхід* розкриває сутність економічної безпеки як “стан економіки”, за яким держава забезпечує захист національних інтересів, реалізує соціально спрямовану політику, ефективну соціально-економічну стратегію в умовах нестабільності, впливу зовнішніх і внутрішніх небезпек. *Третій підхід* до визначення сутності економічної безпеки трактує економічну безпеку як сполучення або сукупність умов і факторів, що забезпечують необхідний рівень економічного розвитку країни (через показники) з метою підвищення конкурентоспроможності національної економіки, досягнення стійкого розвитку держави та суспільства. Ми дотримуємося концептуальних позицій першого і другого підходів. Під сутнісним змістом економічної безпеки з позицій публічного управління розуміємо такий стан національної економіки та інститутів влади, при якому забезпечуються гарантований захист національних економічних інтересів держави, суспільства, соціально-економічних прав людини. Необхідними передумовами для цього є завершення війни, забезпечення стійкості національної економіки в умовах міліарного впливу, її повоєнне відновлення, переформатування системи публічного управління на потреби забезпечення економічної безпеки України в умовах євроінтеграції, міліарного впливу з перспективою на повоєнне відновлення.

Список використаних джерел:

1. Економічна безпека України в умовах довготривалої війни. Експертно-аналітична доповідь /за заг. ред. д.е.н. Я. А. Жаліла / К.: Національний інститут стратегічних досліджень (НІСД), 2024. 71 с.
2. Гбур З. В. Економічна безпека як одна із складових забезпечення національної безпеки України на сучасному етапі. *Інвестиції: практика та досвід*. Серія: Державне управління. 2017. № 18. С. 81–86.

Хорішко А. М.,
здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії,
факультет обліку та фінансів
Науковий керівник: Томілін О. О.,
д-р екон. наук, професор, професор кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ФУНКЦІОНУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ОБСЛУГОВУЮЧОЇ КООПЕРАЦІЇ

Специфіка сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів полягає в забезпеченні економічних інтересів своїх членів, орієнтації на їх потреби, а не лише на одержання прибутку. Сільськогосподарська обслуговуюча кооперація у сільській місцевості має дуже важливе економічне та соціальне значення, оскільки саме вона допомагає у сприянні подальшої ефективної роботи агропромислових підприємств країни. Нині обслуговуюча кооперація виступає в ролі важеля відродження сільської інфраструктури, сприяє зменшенню безробіття та стабілізації співвідношення між міським та сільським секторами національної економіки. Харчування населення України нині не відповідає гігієнічним нормам, що викликано військовими діями в Україні та соціально-економічними причинами. Попри зазначені позитивні зміни, рівень споживання більшості продуктів все ще залишається нижчим від рекомендованих норм. На нашу думку, ця тенденція свідчить про економічну кризу всередині країни, коли через суттєве зростання цін на харчові продукти населення стало обмежувати себе в їх споживанні, відповідно, віддаючи перевагу доступним за цінами харчовим продуктам: хлібобулочним виробам, яйцям, картоплі, овочам, що підтверджує незбалансованість харчування. Споживання таких важливих для організму людини продуктів як: м'ясо, молоко, риба, плоди, фрукти, ягоди значно зменшилось, хоча й має незначну тенденцію до зростання їх споживання. Одним із визначальних чинників підвищення ефективності виробництва продукції рослинництва є підвищення врожайності сільськогосподарських культур через використання високопродуктивних сортів культурних рослин, удосконалення культури землеробства, згідно з інтенсивною технологією вирощування. Проблемам розвитку м'ясного скотарства та м'яса птиці державі необхідно надавати особливого значення з метою повного забезпечення населення України цими важливими харчовими продуктами.

Основними причинами, що привели до зменшення поголів'я сільськогосподарських тварин є: відсутність фінансової підтримки з боку держави; збільшення вартості кормів; застарілі технології утримання тварин, а для впровадження нових у сільськогосподарських виробників немає грошей; збільшення кількості іноземної сировини на українському ринку, ціна на яку є

нижчою, а їхня якість кращою.

Отже, формування та розвиток кооперації на селі зводиться переважно до створення організаційних структур форм кооперації та характеризується неузгодженістю та дій з боку органів державної влади, стосовно засад утворення і діяльності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів. Розвиток сільськогосподарської обслуговуючої кооперації у сільській місцевості потребує приведення кооперативного законодавства та практичної державної підтримки згідно з рекомендаціями міжнародних інституцій. Необхідним є створення ефективного організаційно-економічного механізму господарювання. Об'єднання суб'єктів малого і середнього агробізнесу у сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи є безальтернативним засобом підвищення рівня дохідності їх діяльності, який через передавальний механізм забезпечення економічної, соціальної та екологічної сталості сільських територій створює відповідні умови для формування і розвитку людського капіталу [1]. На сьогодні ресурсний потенціал щодо ефективного функціонування сільськогосподарської обслуговуючої кооперації в Україні залишається нереалізованим, але розвиток сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів – один із перспективних напрямів відродження сільських територій України.

Фінансово-економічний механізм підприємства – це певний порядок управління фінансовими відносинами підприємства через фінансові важелі за допомогою фінансових методів [2, с. 98]. Вихід із ситуації, яка склалась в аграрному секторі економіки, бачиться в розробці та реалізації наступних антикризових заходів: створення ефективного організаційно-економічного механізму господарювання; удосконалення системи державного регулювання агропромислового виробництва; розвиток ринкової інфраструктури; забезпечення еквівалентності обміну між сільським господарством та промисловістю на основі паритету цін та ін.

Таким чином, організаційно-економічний механізм функціонування сільськогосподарської обслуговуючої кооперації – це цілеспрямована та керована відкрита система організаційних, економічних, фінансових, правових, управлінських та регулюючих дій, способів і процесів. Така система має формувати та впливати на порядок здійснення кооперативної діяльності в національній економіці України, що надалі буде сприяти досягненню очікуваних економічних, соціальних, екологічних та інших результатів.

Список використаних джерел:

1. Демченко, О. Механізм впливу сільськогосподарської кооперації на розвиток людського капіталу сільських територій України. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Том 9. № 1. С. 327–331.
2. Томілін, О. О., Тютюнник Ю. М., Бражник Л. В., Дроботя Я. А. Фінансово-економічний словник – довідник / за наук. ред. проф. О.О. Томіліна. Полтава: ПДАУ. 2023. 108 с. URL: <https://dspace.pdau.edu.ua/handle/123456789/15028> (дата звернення – 07.11.2024).

Яременко О. І.,

*кандидат наук з державного управління,
доцент, декан факультету права,
публічного управління і менеджменту*

Цюпра Т. В.,

*здобувачка вищої освіти СВО Магістр
факультету права, публічного управління і менеджменту
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського*

УПРАВЛІННЯ КІБЕРНЕТИЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ОРГАНІЗАЦІЇ: СТАНДАРТИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

В сучасному світі інформація є одним із найбільш вартісних активів будь-якої організації. Суб'єкти господарювання, державні органи, органи місцевого самоврядування і громадські організації володіють величезними за обсягами та різними за видами, цінністю і правовим режимом інформаційними ресурсами, які мають, як правило, цифрову форму, що актуалізує проблему управління кібернетичною безпекою організації.

Метою даної статті є аналіз європейських стандартів управління кібернетичною безпекою організації.

Європейський Союз має тривалий досвід формування політики управління кібербезпекою. Так, ще у 2004 році було засновано Агентство Європейського Союзу з кібербезпеки (ENISA). Пункт 15 Регламенту Європейського Парламенту та Ради від 10 березня 2004 року № 460/2004 «Про створення Європейського агентства з мережевої та інформаційної безпеки» передбачає, що агенція повинна сприяти високому рівню мережевої та інформаційної безпеки в Співтоваристві та розвивати її на користь громадян, підприємств та організацій державного сектору в Європейському Союзі, таким чином, сприяючи безперервному функціонуванню внутрішнього ринку [1].

З метою ефективного захисту прав громадян в мережі Інтернеті у 2016 році було прийнято правовий акт Союзу у сфері кібербезпеки у формі Директиви 2016/1148 Європейського Парламенту та Ради щодо заходів забезпечення високого спільного рівня безпеки мережевих та інформаційних систем. Директива встановила вимоги щодо національних стандартів у сфері кібербезпеки, окреслила механізми посилення стратегічної та оперативної співпраці між державами-членами та запровадила ряд зобов'язань для організацій щодо вжиття заходів безпеки інформаційних систем та обов'язок повідомляти про кіберінциденти в секторах, які є життєво важливими для економіки та суспільства [2].

Одним із напрямків діяльності Європейського Союзу є регулювання сертифікації у сфері кібербезпеки, яка розглядається як ключовий фактор підвищенні довіри та безпеки до цифрових продуктів, послуг і процесів. В Законі Європейського Союзу про кібербезпеку зазначається, що цифровий

єдиний ринок, і, зокрема, економіка даних та Інтернет речей, можуть процвітати лише за умови впевненості громадськості в тому, що такі продукти, послуги та процеси забезпечують певний рівень кібербезпеки. Цей закон визначив, що діяльність у сфері сертифікації кібербезпеки покладається на ENISA, яка була визнана як ключова організація для створення системи сертифікації у співпраці з державними службами, галузевими організаціями та організаціями стандартизації. Акт ЄС про кібербезпеку надає агенції постійний мандат і надає їй більше ресурсів і нових завдань [3].

Важливе значення для формування кібербезпеки організацій має діяльність Міжнародної організації зі стандартизації (ISO) та Міжнародної електротехнічної комісії (IEC), які утворюють спеціалізовану систему всесвітньої стандартизації. Зокрема, ними створено ISO/IEC 27002 - міжнародний стандарт, який містить вказівки для організацій, які прагнуть створити, запровадити та вдосконалити систему управління інформаційною безпекою (ISMS), орієнтовану на кібербезпеку. ISO/IEC 27002 пропонує найкращі практики та цілі контролю, пов'язані з ключовими аспектами кібербезпеки, включаючи контроль доступу, криптографію, безпеку людських ресурсів та реагування на інциденти. Стандарт служить практичним планом для організацій, які прагнуть ефективно захистити свої інформаційні активи від кіберзагроз [5].

Таким чином, Європейський Союз вживає правових, організаційних і технічних заходів щодо забезпечення кібербезпеки організацій. Україні необхідно використовувати цей досвід, зокрема, в частині сертифікації інформаційно – комунікаційних продуктів, послуг і процесів, що може бути предметом подальших досліджень в цьому напрямку.

Список використаних джерел:

1. Regulation (EC) No 460/2004 of the European Parliament and of the Council of 10 March 2004 establishing the European Network and Information Security Agency. *Official Journal of the European Union L 077*, 13.03.2004.

2. Directive (EU) 2016/1148 of the European Parliament and of the Council of 6 July 2016 concerning measures for a high common level of security of network and information systems across the Union. *Official Journal of the European Union 194*, 19.7. 2016.

3. Regulation (EU) 2019/881 of the European Parliament and of the Council of 17 April 2019 on ENISA (the European Union Agency for Cybersecurity) and on information and communications technology cybersecurity certification and repealing Regulation (EU) No 526/2013 (Cybersecurity Act). *Official Journal of the European Union L 7.6.2019*

4. Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC *Official Journal of the European Union*.

5. Information security, cybersecurity and privacy protection. Information security controls international standard ISO/IEC 27002 / Third edition 2022-02.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**УПРАВЛІННЯ МЕХАНІЗМАМИ ГАРАНТУВАННЯ ФІНАНСОВО-
ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ
РІЗНИХ РІВНІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ**

Матеріали

III Всеукраїнської науково–практичної інтернет-конференції,
м. Миколаїв, 20-22 листопада 2024 р.

Технічний редактор:

Арапенко Вікторія

Формат 60 x 84 1/16. Ум. друк. арк. 6,1

Тираж 100 прим. Зам. № ____

Надруковано у видавничому відділі

Миколаївського національного аграрного університету

54008, м. Миколаїв, вул. Г. Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.